

รายงานการวิจัย

พฤติกรรมการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียในจังหวัดสงขลา

Conduct Border Trade Thailand-Malaysia in Songkhla

รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับเงินอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณกองทุนวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

พ.ศ. 2558

งานวิจัย	พฤติกรรมการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียในจังหวัดสงขลา
ผู้วิจัย	อังคณา ธรรมสังการ และ สายฝน ไชยศรี
คณะ	วิทยาการจัดการ
ปี	2558

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะพฤติกรรมการค้าระหว่างผู้ประกอบการชาวไทยกับชาวมาเลเซีย ประเภทสินค้าและบริการที่ชาวมาเลเซียเข้าใช้บริการที่เมืองชายแดน และสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขอุปสรรคการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) โดยวิธีเชิงปริมาณ (quantitative approach) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ในตลาดด่านนอก และตลาดหาดใหญ่ ตลาดละ 400 คน ใช้วิธีสุ่มแบบบังเอิญ (accidental sampling) โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สำหรับวิธีเชิงคุณภาพ (qualitative approach) ใช้การสัมภาษณ์สังเกต หน่วยงานราชการ เอกชนที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน โดยมีผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุในช่วง 30-45 ปี ในตลาดหาดใหญ่ และอายุมากกว่า 45 ปี ในตลาดด่านนอก นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาเป็นอิสลาม มีภูมิลำเนาในจังหวัดสงขลา การศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี พฤติกรรมการค้าส่วนใหญ่ค้าปลีก สินค้าได้แก่เสื้อผ้า รองลงมาเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค ทำการค้ามานานมากกว่า 5 ปี ภาษาเพื่อการค้าขาย คือ ภาษามาเลเซีย รองลงมาภาษาไทย ในตลาดด่านนอก ส่วนตลาดหาดใหญ่ ภาษาไทย รองลงมาภาษาจีน ภาษามาเลเซีย ตามลำดับ สินค้าส่วนใหญ่เป็นสินค้าผลิตในประเทศไทย ใช้เงินสด สกุลบาทและริงกิต ชาวมาเลเซียนิยมซื้อเสื้อผ้า สินค้าอุปโภคบริโภค บริการท่องเที่ยว โดยมาซื้อด้วยตนเอง ปัญหาการค้าชายแดน ผู้ประกอบการกังวลเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนริงกิตที่อ่อนค่าลง ทำให้นักท่องเที่ยวลดลง การขนส่งของไทยมีปัญหาไม่สะดวกเหมือนมาเลเซีย การกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษี โควตาสินค้าผ่านแดน จำกัดการนำเข้าข่าวสารต้องผ่านเฉพาะด่านสะเดา แนวทางแก้ไข การเร่งสร้างทางคมนาคมในไทยให้สามารถเชื่อมโยงกับทางประเทศมาเลเซีย

Research Title	Conduct Border Trade Thailand-Malaysia in Songkhla
Researcher	Angkana Dhammasajjakan and Saifon Chaisri
Faculty	Management Sciences
Year	2015

Abstract

This study aims to analyze 1) Thai entrepreneurs' behavior 2) Malaysian customers' behavior 3) Problems with border trade and 4) Thai entrepreneurs prepare for AEC on the Dan-nok market. The contribution draws on a study conducted among 400 Thai entrepreneurs on Dan-nok market. The period of collecting data was March through April 2015. Statistics are frequency and percentage. The findings indicate that most of the Thai entrepreneurs live in Songkhla. They have lower bachelor degree. They use Malay to communicate. The most frequently bought specific goods or services in Dan-nok are bought by Malaysian customers. A key problematic factor is the decreasing value of the Ringgit, which plays a central role in the reduction of travel by Malaysian people. A temporary problem is the ongoing development of Thai customs, such as road construction. Thai entrepreneurs give an account of positive thinking; they wish to increase their productions for AEC.

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องด้วยการให้ความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากความไว้วางใจในการให้งบประมาณสนับสนุน จากกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยมุ่งหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้ จะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อประเทศชาติได้

ขอขอบคุณด้านบุคลากรสะดวก นายด้านบุคลากรปาดังเบซาร์ พาณิชย์จังหวัด ศูนย์ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ หอการค้าจังหวัดสงขลาและผู้ประกอบการค้าในตลาดด่านนอก และตลาดหาดใหญ่ทุกท่านที่ให้โอกาส คณะผู้วิจัยเข้าไปพูดคุย สังเกตสภาพการทำงาน และให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม จนทำให้ได้ข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสะท้อนภาพการค้าและการบริการที่ชาวมาเลเซียเข้ามาใช้บริการ รวมทั้งปัญหาของการประกอบการที่ผ่านมา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง

ขอขอบคุณนักศึกษาโปรแกรมวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่กรุณาช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และอีกหลายท่านที่มิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ งานนี้สำเร็จลงได้ด้วย ความอนุเคราะห์ และความกรุณาจากทุกท่าน ทุกภาคส่วนที่กล่าวมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจไมตรีของทุกท่าน

สุดท้ายนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามสมควร หากมีข้อผิดพลาดประการใด คณะผู้วิจัยขออภัย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป

อังคณา ธรรมสังการ

สายฝน ไชยศรี

คณะวิทยาการจัดการ

เมษายน 2559

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	25
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	26
การรวบรวมข้อมูล	27
การวิเคราะห์ข้อมูล	28
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	46
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	
ประวัติผู้วิจัย	

สารบัญตาราง

ตารางที่

1.1: การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านปี 2553 – 2556	1
1.2: แผนการค้าเงินงานตลอด โครงการวิจัย	4
2.1: จำนวนจุดผ่านแดนที่มีการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน	8
2.2: ด้านการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย	9
2.3: มูลค่าการค้าระหว่างประเทศและการค้าชายแดน ไทยกับประเทศเพื่อนบ้านปี 2554 - 2556	10
2.4: แสดงมูลค่าเปรียบเทียบของสินค้า 2 ชนิดตามทฤษฎีความได้เปรียบ โดยเด็ดขาด	12
2.5: แสดงมูลค่าเปรียบเทียบของสินค้า 2 ชนิดตามทฤษฎีความได้เปรียบ โดยเปรียบเทียบ	13
4.1: แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	29
4.2: เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ประกอบการตลาดขนาดใหญ่กับตลาดด้านนอก	30
4.3: แสดงพฤติกรรมการค้าขายของผู้ประกอบการ	31
4.4: เปรียบเทียบพฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการตลาดขนาดใหญ่กับตลาดด้านนอก	31
4.5: แสดงภาษาที่ใช้ในการค้าขายของผู้ประกอบการ	32
4.6: แสดงแหล่งผลิตของสินค้าที่ผู้ประกอบการจำหน่าย	32
4.7: แสดงพฤติกรรมกรรมการซื้อสินค้าในตลาดชายแดน	33
4.8: แสดงการชำระค่าสินค้า/บริการในตลาด	35
4.9: เปรียบเทียบพฤติกรรมกรรมการซื้อของชาวมาเลเซียในตลาดขนาดใหญ่กับตลาดด้านนอก	35
4.10: แสดงพฤติกรรมกรรมการขนส่งสินค้าของชาวมาเลเซียในตลาดชายแดน	36
4.11: ปัญหาการค้าขายในตลาดชายแดน	37
4.12: แสดงช่วงเวลาเปิด ปิดด้านบริเวณชายแดนไทย – มาเลเซีย ที่เหมาะสม	37
4.13: เปรียบเทียบปัญหาการค้าชายแดนของผู้ประกอบการตลาดขนาดใหญ่กับตลาดด้านนอก	37
4.14: แสดงปัญหาการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย บริเวณตลาดด้านนอก	38
4.15: แสดงการเตรียมความพร้อมการเปิด AEC ของผู้ประกอบการไทย	42

สารบัญภาพ

ภาพที่

1.1: กรอบแนวคิดการวิจัย	4
2.1: รูปแบบการค้าระหว่างประเทศตามทฤษฎีวัฏจักรสินค้า	15
4.1: เปรียบเทียบรูปแบบการค้าบริเวณตลาดชายแดนไทย – มาเลเซีย ณ ตลาดด่านนอก	33
4.2: เส้นทาง Asian Highway ในประเทศไทย	44
4.3: เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย	45
5.1: ประเทศปลายทาง สินค้าส่งออกจากด่านศุลกากรสะเดา	55

บทที่ 1 บทนำ

บทนี้นำเสนอภาพรวมความเป็นมาของโครงการวิจัย ประกอบด้วยความเป็นมาและที่มาของปัญหา วัตถุประสงค์ของโครงการ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ขอบเขตการวิจัย นิยามศัพท์เฉพาะ แนวทางในการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ ระเบียบวิธีวิจัย แผนการดำเนินงาน และกรอบแนวคิดการวิจัย รายละเอียดดังนี้

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยมีมูลค่าการค้าชายแดนประมาณร้อยละ 3-5 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดของไทย แต่เมื่อพิจารณาถึงการค้าของไทยกับประเทศเพื่อนบ้านรอบๆ ประเทศไทย ประกอบด้วย ประเทศ มาเลเซีย เมียนมาร์ สปป.ลาว และกัมพูชา มีอัตราการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากปี 2553 – 2556 โดยพบว่า ตั้งแต่ปี 2554 การค้าชายแดนมีอัตราการเติบโตร้อยละ 15.66 เทียบกับปี 2553 และอัตราการเติบโตอย่างต่อเนื่องโดยล่าสุดปี 2556 เติบโตร้อยละ 1.51 เทียบกับปี 2555 โดยเมื่อพิจารณาเฉพาะมูลค่าการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 4 ประเทศ พบว่ามากถึงประมาณร้อยละ 80 ของธุรกรรมทางการค้าระหว่างประเทศทั้งหมดอยู่ในรูปของการค้าชายแดน (Border Trade) (ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์, 2555) แสดงรายละเอียดข้อมูลในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 : การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านปี 2553 – 2556

รายการ	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			
	2553	2554	2555	2556
การค้าระหว่างประเทศไทย-เพื่อนบ้าน				
มูลค่ารวม	1,006,796.33	1,146,823.85	1,278,706.71	1,332,068.60
การส่งออก	542,101.09	624,267.74	707,780.63	750,279.34
การนำเข้า	464,695.25	522,556.11	570,926.08	581,789.26
ดุลการค้า	77,405.84	101,711.63	136,854.55	168,490.08
การค้าชายแดนไทย – เพื่อนบ้าน				
มูลค่ารวม	770,114.95	890,668.83	910,500.43	924,241.79
การส่งออก	486,490.01	580,153.52	556,975.93	560,196.46
การนำเข้า	283,624.94	310,515.31	353,524.50	364,045.33
ดุลการค้า	202,865.07	269,638.21	203,451.43	196,151.13

ตารางที่ 1.1 : การค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านปี 2553 – 2556 (ต่อ)

รายการ	มูลค่าการค้า (ล้านบาท)			
	2553	2554	2555	2556
ร้อยละการค้าชายแดนจากการค้าทั้งหมด				
มูลค่ารวม	76.49	77.60	71.20	69.38
การส่งออก	89.74	92.93	78.69	74.67
การนำเข้า	61.03	59.42	61.92	62.57

ที่มา: 1. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์

2. กองเทคโนโลยีสารสนเทศ กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ส่วนใหญ่มักจะเป็นการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าอุปโภค บริโภค สินค้าเกษตร และสินค้าที่หาได้จากธรรมชาติ เป็นต้น โดยปัจจุบันไทยมีจุดการค้าชายแดนมากกว่า 80 จุด กระจายตัวอยู่ในกว่า 30 จังหวัดทั่วประเทศ โดยพบว่า ประเทศมาเลเซีย คือประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของไทย โดยมีสัดส่วนการค้ามากกว่า 2 ใน 3 ของมูลค่าการค้าชายแดนรวม ทั้งนี้ร้อยละ 98 เป็นการค้าผ่านด่านศุลกากรสะเดา และป่าดงเบขาร์ในจังหวัดสงขลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด่านสะเดา หรือที่เรียกกันว่า “ด่านนอก” ซึ่งปัจจุบันเป็นพื้นที่เศรษฐกิจที่น่าสนใจแห่งหนึ่งของภาคใต้ เป็นที่ตั้งของสถานประกอบการธุรกิจหลากหลายประเภท โดยเฉพาะสถานบันเทิง ที่มีชาวมาเลเซียเดินทางเข้า-ออกด่านนอกจำนวนมากถึงวันละหลายพันถึงหลักหมื่นคน งานวิจัยที่ใกล้เคียงที่เก็บข้อมูลเมื่อ 12 ปีที่แล้ว ของ อาธิ ศากยวงศ์ (2545) พบว่า การส่งออกสินค้าของไทยไปยังมาเลเซีย มีขั้นตอนอุปสรรคมาก ในขณะที่สินค้านำเข้ามาจากประเทศมาเลเซียสามารถเข้ามาในไทยได้ค่อนข้างสะดวก โดยสาเหตุเกิดจาก การพบว่า มีสิ่งของปลอมปนในสินค้าส่งออกจากไทย, ผู้ส่งออกขาดความเข้าใจขั้นตอน พิธีการทางศุลกากร การสื่อสารภาษาอังกฤษ รวมถึงสินค้าไม่มีคุณภาพ ไม่มีเครื่องหมายฮาลาล เป็นต้น ข้อมูลที่เป็นปัญหาต่างๆ ได้คลี่คลายและปรับพฤติกรรมการค้าไปอย่างไรบ้าง ทั้งมูลค่าการค้าที่เพิ่มสูงขึ้น และความรู้ เทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว น่าจะทำให้พฤติกรรมการค้าชายแดนเปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งเพื่อรองรับการเปิดประเทศ เป็น ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ การเป็น AEC ที่ต้องติดต่อการค้ากับนานาชาติมากกว่าเดิม รวมทั้งความต้องการของทางด้านเอกชนที่ต้องการให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนการค้าด้วย ดังนั้น การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย คาดว่าจะเป็นประโยชน์ในการปรับตัว และเป็นแนวทางในการค้าระหว่างประเทศของกลุ่มธุรกิจในพื้นที่ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาลักษณะพฤติกรรมการค้าระหว่างผู้ประกอบการชาวไทย และชาวมาเลเซีย
2. ศึกษาประเภทของสินค้าและบริการที่ชาวมาเลเซียเข้ามาใช้บริการที่เมืองชายแดน
3. ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขอุปสรรคการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. งานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ 1-2 เรื่อง ในวารสารที่อยู่บนฐานข้อมูล TCI หรือ SCOPUS
2. ความรู้เพื่อประกอบการเขียนตำรา การค้าอาเซียน การค้าชายแดน
3. เพื่อเข้าใจสภาพโอกาสและปัญหาการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ในจังหวัดสงขลา

1.4 คำถามการวิจัย

1. ลักษณะการค้าระหว่างผู้ประกอบการค้าชาวไทยกับลูกค้าชาวมาเลเซียเป็นอย่างไร (การติดต่อ การชำระเงิน การขนส่ง ปัจจัยที่สนับสนุนและปัญหาทางการค้า)
2. ประเภทของสินค้าและบริการที่ชาวมาเลเซียเข้ามาใช้บริการและซื้อขายในพื้นที่ชายแดนอำเภอ สะเดา และอำเภอหาดใหญ่ มีอะไรบ้าง และส่วนใหญ่ซื้อไปเพื่อจำหน่ายต่อหรือบริโภคเอง
3. หน่วยงานที่ส่งเสริมการค้าในจังหวัดสงขลา (ด่านศุลกากร หอการค้าจังหวัด) มีบทบาทที่ส่งเสริม แนวทางการสนับสนุนการค้าอย่างไร

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านพื้นที่ ศึกษาเฉพาะการค้าอำเภอสะเดาและอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
2. ด้านประชากร ศึกษาเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการชาวไทยที่ค้าขายกับชาวมาเลเซีย

1.6 นิยามศัพท์

การค้าชายแดน หมายถึง ลักษณะการซื้อขาย การทำธุรกิจทางด้านพาณิชย์กรรม การค้าปลีก การค้าส่ง ในบริเวณตลาดที่ประชากรของทั้งสองประเทศติดต่อ เข้ามาใช้บริการ ในที่นี้ ศึกษาตลาดใน อำเภอหาดใหญ่ และ ตลาดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ศึกษาเฉพาะฝั่งประเทศไทย

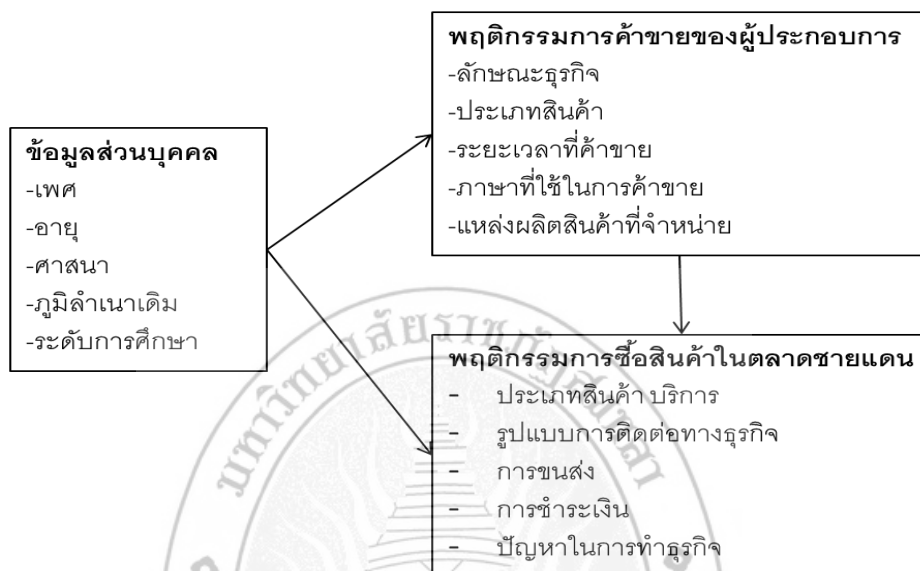
ผู้ประกอบการ หมายถึง นักธุรกิจที่ประกอบธุรกิจด้านพาณิชย์กรรม การค้าปลีกและส่ง ศึกษา ตลาดในอำเภอหาดใหญ่ และ ตลาดในอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ศึกษาเฉพาะฝั่งประเทศไทย

พฤติกรรมการค้า หมายถึง ประเภทสินค้าและบริการ รูปแบบการติดต่อทางธุรกิจ การชำระเงิน การขนส่งระหว่างคู่ค้า ผู้ประกอบการชาวไทยกับมาเลเซีย

1.7 แนวทางในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การนำเสนอผลงานวิจัยให้หอการค้าจังหวัดสงขลา ด้านศุลกากร
2. การเขียนบทความตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีทางวิชาการ

1.8 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1.1 : กรอบแนวคิดการวิจัย

1.9 แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

ตารางที่ 1.2 : แผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย

รายละเอียด	ไตรมาส				จำนวนเงิน (บาท)	หมายเหตุ	
	1	2	3	4			
1. การทบทวนวรรณกรรม					ถ่ายเอกสาร	5,000	มค.-มีค 58
2. การสร้างเครื่องมือ					ที่ปรึกษาโครงการวิจัย	5,000	
3. เก็บข้อมูล แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ 20 ราย					384ราย@25บาท	9,600	เมย-มิย 58
					20ราย@400บาท	8,000	เมย-กย 58
					ค่าเดินทาง+เบี้ยเลี้ยง	7,200	
4. วิเคราะห์ข้อมูลสถิติ ถอดเทปพร้อมพิมพ์					ประมวลผลสถิติ	5,000	กค.-กย. 58
					20ชม.@500บาท	10,000	
5. จัดทำรายงาน					พิมพ์ 200หน้า	4,000	ตค.-ธค. 58
					รายงาน5 เล่ม	1,250	
					ค่าวัสดุสำนักงาน	5,000	

การดำเนินงานแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

ระยะ 1 การสำรวจผู้ประกอบการและการสืบค้นเอกสารที่เกี่ยวข้องในด้านการค้าชายแดน สภาพการค้า และปัญหา

ระยะที่ 2 การประเมินศักยภาพความพร้อมของฝ่ายราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ระหว่างไทย – มาเลเซีย

ระยะที่ 3 การประเมินและถ่ายทอดสารประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้กับชุมชนในเมืองชายแดนทั้งที่ อำเภอสะเดา และอำเภอหาดใหญ่ จ.สงขลา ซึ่งเป็นแหล่งเศรษฐกิจการค้าที่สำคัญ ในจังหวัดสงขลา

1.10 ปัจจัยที่เอื้อต่อการวิจัย (อุปกรณ์การวิจัย, โครงสร้างพื้นฐาน ฯลฯ)

1. ภาระงานสอน งานบริหาร และงานอื่นๆ ของนักวิจัย
2. ระเบียบราชการในการขอไปเก็บข้อมูล การเบิกจ่ายของมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

1.11 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลงานวิจัยสามารถตีพิมพ์ในวารสาร การนำเสนอในงานประชุมระดับนานาชาติ
2. นักศึกษาจะได้เรียนรู้และมีส่วนช่วยในการทำงานวิจัยเป็น Active learning
3. เป็นการเพิ่มประสบการณ์การทำงานวิจัยให้นักวิจัย 2 คน และนักศึกษาหลายคน
4. ผลงานวิจัยจะถูกนำเสนอและเผยแพร่ในแวดวงวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในภาครัฐ และเอกชน

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทนี้เป็นการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทย – มาเลเซีย นโยบายและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทย – มาเลเซีย ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าชายแดน

การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจากรายงานการศึกษาของ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพนิชย์ และคณะ (2554) สาเหตุที่เกิดการค้าชายแดนเกิดจากความแตกต่างของราคาสินค้าของสองประเทศ โดยธรรมชาติ หากราคาสินค้าในประเทศหนึ่งราคาสูงกว่าอีกประเทศ สินค้าจะเกิดการไหลไปประเทศที่มีสินค้านั้นราคาแพงกว่า ที่มีพรมแดนติดต่อกัน ความแตกต่างนอกจากราคายังอาจเกิดจากสาเหตุอื่นๆ เช่น อัตราภาษี คุณภาพสินค้า เป็นต้น ประเทศไทยมีประเทศเพื่อนบ้านที่ชายแดนติดกันได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมียนมาร์ กัมพูชา และมาเลเซีย โดยจังหวัดชายแดนที่สำคัญ ได้แก่ หนองคาย เชียงราย ตาก สระแก้ว และสงขลา

2.1.1 การแบ่งรูปแบบการค้าชายแดน มีเกณฑ์พิจารณาดังนี้

การผ่านพิธีการศุลกากรมี 2 ลักษณะ คือ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2548)

1. การค้าที่ผ่านพิธีการศุลกากร แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ
  - 1.1 สินค้านำเข้าและส่งออก หมายถึง สินค้าที่ซื้อ หรือ ขายไปสู่ประเทศเพื่อนบ้าน
  - 1.2 สินค้าผ่านแดน หมายถึง สินค้าที่ขายให้ประเทศอื่น โดยต้องการเพียงผ่านแดนของประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ผ่านประเทศลาวไปยังประเทศจีน, ผ่านประเทศมาเลเซียไปท่าเรือปีนังส่งออก ไปประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น
2. การค้าระดับชาวบ้าน หรือ การค้าไม่ผ่านระเบียบพิธีการศุลกากร คือ การค้าที่ประชาชนของทั้งสองประเทศข้ามไปมาระหว่างชายแดนเพื่อซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคเพื่อไปใช้หรือการค้าในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่มีมูลค่าไม่มากนักจึงได้รับยกเว้นภาษีการนำเข้า แต่ถ้ามีมูลค่าสูงแต่ไม่เกิน 20,000 บาท กรมศุลกากรได้อนุมัติให้ด่านพรมแดนเรียกเก็บภาษีอากรปากระวาง

การติดต่อทางธุรกิจมี 6 ลักษณะ คือ (สุมาลี สุขदानนท์, 2547)

1. การซื้อขายเพื่อการบริโภค (Consumer Trade) เป็นการค้าขายแดนระหว่างประชาชนส่วนมากเป็นสินค้าประเภทอุปโภค บริโภค ซึ่งมีการดำเนินการค้าขายกันทุกวัน ไม่สามารถเก็บเป็นสถิติ ข้อมูลปริมาณการค้าได้

2. การค้าแบบเงินสด (Cash) เป็นการซื้อ-ขายในบริเวณชายแดนที่ใช้เงินสด มีการสำแดง และเสียบัญชี ณ ด่านศุลกากรที่ควบคุมพื้นที่นั้นๆ ผู้ซื้อจะเป็นผู้สำแดงตามระเบียบศุลกากร และมีการเก็บสถิติ ข้อมูลทางการค้า

3. การค้าแบบขายฝาก (Sale on Consignment License) เป็นการค้าแบบการให้สินเชื่อซึ่งกันและกัน การค้ารูปแบบนี้ต้องอาศัยความเชื่อใจกัน ซึ่งพ่อค้าชายแดนมีความสามารถในการติดต่อกับพ่อค้าในประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นผู้ที่ต้องการจะไปลงทุนทำการค้ากับประเทศเพื่อนบ้านจะต้องติดต่อกับพ่อค้าชายแดนเพราะเขาจะมีข้อมูลต่างๆ เป็นอย่างดีในการค้า และสามารถให้สินเชื่อแก่กันได้

4. การค้าแบบต่างตอบแทน (Balance Trade)

4.1 Import License คือ กรณีที่พ่อค้าในประเทศ ต้องการซื้อสินค้า และนำสินค้าของประเทศเพื่อนบ้านเข้ามา ก็จะต้องส่งสินค้าของในประเทศออกไปก่อน จากนั้นเมื่อมีการนำสินค้าเข้า และสินค้าออกในมูลค่าที่เท่ากันแล้ว ก็จะได้ License เมื่อพ่อค้าที่ทำการค้าได้ License แล้ว ก็จะนำ License ที่ได้ไปส่งสินค้านำเข้าได้ในมูลค่าที่เท่ากับที่ส่งสินค้าออก ที่ทุกประเทศทำการค้าในรูปแบบนี้เพื่อความเสมอภาคทางการค้า และรักษาเงินตรา และเพื่อปกป้องอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นในประเทศของตน ประเทศเพื่อนบ้านของไทยที่นิยมใช้วิธีการค้ารูปแบบนี้ คือ สหภาพเมียนมาร์ นิยมใช้มากกว่า สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและประเทศกัมพูชา

4.2 Border Trade Agreement เป็นรูปแบบการค้าที่ประเทศเพื่อนบ้านเสนอโดยกระทรวงพาณิชย์ เข้าร่วมประชุม JTC (Joint Trade Committee) และกระทรวงการต่างประเทศ เข้าร่วมประชุม JCC ทั้งสองหน่วยงานของไทย จะประชุมร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านทุกปี เพื่อเจรจาเรื่องการค้าที่ค้าขายผ่านบริเวณชายแดนให้เป็นการค้าที่ถูกต้อง และมีรูปแบบที่ตรงกัน แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากสหภาพเมียนมาร์ยังไม่ยอมแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับการค้ารูปแบบนี้

5. การค้าแบบหักบัญชี (Account Trade หรือ Counter Trade) การค้ารูปแบบนี้เป็นนโยบายของรัฐบาลที่แล้ว เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากประเทศเพื่อนบ้านเรียกร้อง เพื่อให้การค้าชายแดนเป็นการค้าที่ถูกต้อง จึงคิดรูปแบบการค้า โดยการเปิดบัญชีขึ้นมายุติหนึ่ง โดยรัฐบาลของแต่ละประเทศ หากผู้ค้าคนใดจะทำการค้าต้องมาลงทะเบียนเป็นผู้ค้า และดำเนินการส่งของเข้ามาแล้ว ไปตัดหรือหักบัญชีภายหลัง แต่ไม่ประสบความสำเร็จ ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว

6. การค้าแบบสากล (Normal Trade) เป็นการค้าแบบมาตรฐานสากล โดยใช้วิธีการเปิด L/C เป็นรูปแบบการค้าที่นิยมใช้แพร่หลาย

2.1.2 จุดที่มีการค้าชายแดนไทย

การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านจะต้องกระทำการค้ากัน ณ จุดผ่านแดนที่บริเวณชายแดนประเทศ จุดการค้าชายแดนรอบประเทศไทยรวมประมาณ 92 แห่ง ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) จุดผ่านแดนถาวร การเปิดจุดผ่านแดนถาวรจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ก่อน โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใช้อำนาจตามมาตรา 11 และมาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522¹ ในการประกาศเปิดจุดผ่านแดนถาวร

2) จุดผ่านแดนชั่วคราว เป็นจุดผ่านแดนที่เปิดขึ้นในช่วงเวลาที่กำหนดแน่นอนตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ก่อนที่กระทรวงมหาดไทยจะประกาศเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราวจะต้องนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาเห็นชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในคณะอนุกรรมการเปิดจุดผ่านแดนชั่วคราว

3) จุดผ่อนปรน ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้มีอำนาจในการประกาศเปิดจุดผ่อนปรน กำหนดประเภทสินค้าซึ่งเป็นสินค้าที่ค้าขายกันในท้องถิ่น เครื่องอุปโภคบริโภค ในการประกาศเปิดจุดผ่อนปรน ให้กำหนดประเภทสินค้า บริเวณที่ซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า ระยะเวลาในการซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้า หลักฐานการเข้าออก และวงเงินการค้าขายมูลค่าไม่เกิน 500,000 บาท/คน/วัน

นอกจากนี้ยังมีช่องทางเข้า - ออกธรรมชาติซึ่งเป็นช่องทางบริเวณชายแดนเพื่อการเดินทางเข้าออกของประชาชนที่เดินทางไปมาหาสู่กันลักษณะเยี่ยมญาติตั้งแต่สมัยโบราณ มิได้ประกาศให้เป็นจุดผ่านแดนดัง 3 ประเภทข้างต้น ซึ่งสามารถจะเปลี่ยนให้เป็นจุดผ่านแดนอย่างใดอย่างหนึ่งได้ในเวลาต่อมา หากมีการค้าขายหรือมีผู้ใช้ช่องทางดังกล่าวมากขึ้น

ตาราง 2.1 : จำนวนจุดผ่านแดนที่มีการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

การค้าชายแดน	จุดผ่านแดนชั่วคราว	จุดผ่อนปรน	จุดถาวร	รวม
1. ไทย-มาเลเซีย	0	0	9	9
2. ไทย-เมียนมา	1	14	5	20
3. ไทย-สปป.ลาว	1	31	15	47
4. ไทย-กัมพูชา	1	9	6	16

ที่มา: ศูนย์บริการข้อมูลการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน กรมการค้าต่างประเทศ (2557)

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการค้าชายแดนไทยกับมาเลเซีย ซึ่งมีรายละเอียดด้านที่สำคัญระหว่างไทยกับมาเลเซีย รวมทั้งเวลาเปิด-ปิดด่านแต่ละที่ดังนี้

¹ มาตรา 11 บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่าสถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา 23 เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานีหรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ตาราง 2.2 : ด้านการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย

จังหวัด	การค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย		
	เวลาเปิด-ปิด	ไทย	มาเลเซีย
สงขลา	05.00-23.00	ด่านสะเดา อ.สะเดา	ด่านบูกิตกายูอิตัม รัฐเคดาห์
	05.00-21.00	ด่านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา	ด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส
	07.00-17.00	ด่านบ้านประกอบ อ.นาทวี	ด่านบ้านคูเรียนบุง รัฐเคดาห์
นราธิวาส	05.00-21.00	ด่านสุไหงโกทก อ.สุไหงโกทก	ด่านรันตูบีนยัง รัฐกลันตัน
	05.00-18.00	ด่านตากใบ อ.ตากใบ	ด่านเป็งกอลันกูโบ รัฐกลันตัน
	05.00-18.00	ด่านบูเกะตา อ.แว้ง	ด่านบูกิตบุหงา รัฐกลันตัน
ยะลา	05.00-22.00	ด่านเบตง อ.เบตง	ด่านบูกิตบือวาบิต รัฐเคดาห์
สตูล	07.00-18.00	ด่านวังประจัน อ.ควนโดน	ด่านวังเกลียน รัฐเปอร์ลิส
	08.30-16.30	ด่านสตูล (ท่าเรือ) อ.เมือง	ท่าเรือกัวลาลัมเปอร์ รัฐเปอร์ลิส ท่าเรือเจดตีแก้ว ลังกาวิ รัฐเคดาห์ ท่าเรือเทลก อิกวา ลังกาวิ รัฐเคดาห์

ที่มา: ศูนย์บริการข้อมูลการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน กรมการค้าต่างประเทศ (ตุลาคม 2557)

2.1.3 ปริมาณการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

การค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ช่วงปี 2554-2557 (มค.-พย.) ภาพรวมการค้าชายแดนไทยปี 2556 มีมูลค่า 924,237.06 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2555 ร้อยละ 1.50 โดยมูลค่าส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.58 การนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.98 โดยมูลค่านำเข้ามีมูลค่า 196,146.36 ล้านบาท สำหรับปี 2557 จนถึงเดือนพฤศจิกายน มูลค่าการค้าเพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันปี 2556 ร้อยละ 7.00 โดยประเทศมาเลเซียมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่ง 467,854.63 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 51.90 ของมูลค่าการค้าชายแดนรวม รองลงมาได้แก่ เมียนมา มีมูลค่า 193,459.25 ล้านบาท สปป.ลาว มูลค่า 136,594.14 ล้านบาท และ กัมพูชา มีมูลค่า 103,567.14 ล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.46, 15.15 และ 11.49 ตามลำดับ

มูลค่าการค้าชายแดนที่เพิ่มขึ้น แบ่งเป็นการส่งออก เพิ่มขึ้นจากช่วงเวลาเดียวกันปี 2556 มีมูลค่า 539,734.55 ล้านบาท โดยมีมูลค่าการส่งออกประเทศมาเลเซียสูงสุดคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 47.15 เมื่อเทียบแล้ว สปป.ลาว, กัมพูชา และ เมียนมา คิดเป็นร้อยละ 20.79, 16.25 และ 15.81 ตามลำดับ

สัดส่วนการค้าชายแดนตามมูลค่าการนำเข้า พบว่ามูลค่าการนำเข้ามีมูลค่า 361,740.61 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันปี 2556 เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.59 โดยมีมูลค่านำเข้าจากมาเลเซียเป็นอันดับหนึ่งเป็นสัดส่วนร้อยละ 58.98 เมียนมา 29.90 สปป.ลาว 6.75 และกัมพูชา 4.38 ตามลำดับ

ดังนั้นจากข้อมูลข้างต้น ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศที่มีการค้าชายแดนกับไทยมากเป็นอันดับหนึ่ง โดยด่านสะเดา และด่านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา เป็นด่านผ่านแดนถาวร ที่มีปริมาณสินค้า และ

จำนวนคน ผ่านแดนจำนวนมากในแต่ละวัน สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ ไม้แปรรูป รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง เทปแม่เหล็ก งานแม่เหล็กสำหรับคอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์ เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมและส่วนประกอบ

ตาราง 2.3: มูลค่าการค้าระหว่างประเทศและการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ปี 2554-2556

รายการ	มูลค่า (พันล้านบาท)			อัตราการเปลี่ยนแปลง %	
	2554	2555	2556	55/54	56/55
การค้าระหว่างประเทศไทย-โลก					
มูลค่ารวม	13,690.72	14,895.55	14,567.09	8.80	-2.21
ส่งออก	6,707.99	7,082.49	6,909.74	5.58	-2.44
นำเข้า	6,982.73	7,813.06	7,657.35	11.89	-1.99
ดุลการค้า	-274.74	-730.57	-747.60		
การค้าระหว่างประเทศไทย-ประเทศเพื่อนบ้าน					
มูลค่ารวม	1,146.82	1,278.71	1,333.16	11.50	4.26
ส่งออก	624.27	707.78	750.27	13.38	6.00
นำเข้า	522.56	570.93	582.88	9.26	2.09
ดุลการค้า	101.71	136.85	167.39		
การค้าชายแดนประเทศไทย-ประเทศเพื่อนบ้าน					
มูลค่ารวม	890.67	910.50	924.24	2.23	1.51
ส่งออก	580.15	556.98	560.19	-4.00	0.58
นำเข้า	310.52	353.52	364.05	13.85	2.98
ดุลการค้า	269.64	203.45	196.15		
การค้าชายแดนประเทศไทย-ประเทศมาเลเซีย				สัดส่วนร้อยละการค้าชายแดน	
				2555	2556
มูลค่ารวม	560.65	515.92	501.40	56.66	54.25
ส่งออก	379.36	303.02	288.05	54.40	51.42
นำเข้า	181.29	212.90	213.35	60.22	58.61
ดุลการค้า	198.07	90.12	74.70		

ที่มา: 1. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กระทรวงพาณิชย์

2. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมการค้าต่างประเทศ โดยความร่วมมือจากกรมศุลกากร

ภาวะการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ปี 2557

การค้าชายแดนไทยกับมาเลเซียปี 2557 มีมูลค่า 507,655.46 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ร้อยละ 1.25 ในภาพรวม เมื่อพิจารณาการส่งออกมีมูลค่าลดลงร้อยละ 4.53 คิดเป็น ในขณะที่มูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 9.05 โดยไทยได้ดุลการค้า 42,328.92 ล้านบาท โดยมีรายการสินค้าส่งออก-นำเข้าที่สำคัญ

5 อันดับแรก ดังนี้ สินค้าส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา มูลค่า 91,325.33 ล้านบาท (33%) เครื่องคอมพิวเตอร์ 25,851.68 ล้านบาท (9%) ผลิตภัณฑ์ยางอื่นๆ มูลค่า 16,419.81 ล้านบาท (6%) ไม้แปรรูป มูลค่า 14,820.18 ล้านบาท (5%) รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ มูลค่า 9,381.19 ล้านบาท (4%) และผลิตภัณฑ์อื่นๆ มูลค่า 117,194.00 ล้านบาท (43%) สินค้านำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ สื่อบันทึกข้อมูล ภาพเสียง มูลค่า 23,557.62 ล้านบาท (10%) เทปแม่เหล็ก งานแม่เหล็กสำหรับคอมพิวเตอร์ มูลค่า 22,536.76 ล้านบาท (10%) เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ มูลค่า 20,280.17 ล้านบาท (9%) ส่วนประกอบคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ มูลค่า 18,417.58 ล้านบาท (8%) เครื่องจักรที่ใช้ในอุตสาหกรรมฯ มูลค่า 17,648.56 ล้านบาท (8%) และผลิตภัณฑ์อื่นๆ มูลค่า 130,222.58 ล้านบาท (55%)

ด้านการค้าชายแดนที่สำคัญ ได้แก่ ด้านสะเดา จังหวัดสงขลา ส่งออกคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 56.75 ขณะที่นำเข้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 82.83 และรองลงมาคือ ด้านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ส่งออกคิดเป็นร้อยละ 41.58 และนำเข้าคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.16 (ข้อมูลจากวารสารการค้าชายแดน ฉบับมกราคม-มีนาคม 2558)

2.2 ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ

การค้าระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศ เพราะตลาดต่างประเทศถือว่าเป็นแหล่งเงินที่สำคัญที่จะนำรายได้เข้าสู่ประเทศ ดังนั้นการค้าระหว่างประเทศ (International Trade) จึงหมายถึงกิจกรรมที่มีการซื้อขายแลกเปลี่ยน (Exchange) สินค้าและบริการระหว่างประเทศอาจเป็นการแลกเปลี่ยนสิ่งของกันโดยตรง หรือการค้าโดยใช้เงินเป็นสื่อกลาง ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนและวิทยาการเทคโนโลยีต่างๆระหว่างประเทศ ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจระหว่างประเทศในด้านต่างๆ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในเรื่องการส่งออก ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจมีการขยายตัว
2. มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ คือ มีการใช้ทรัพยากรภายในประเทศเพื่อผลิตสินค้าที่ตนถนัด และสามารถส่งออกไปยังต่างประเทศที่ไม่ถนัดในการผลิตสินค้านั้นๆ
3. ทำให้ตลาดภายในประเทศมีการขยายตัว เนื่องจากมีการผลิตเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น
4. ทำให้มีการพัฒนาทั้งทางด้านความรู้ ด้านทักษะการทำงาน และด้านเทคโนโลยีเพื่อให้สินค้ามีคุณภาพที่สามารถส่งออกและแข่งขันกับต่างประเทศได้
5. ทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศจากประเทศที่พัฒนาแล้ว ไปยังประเทศกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในด้านการลงทุนระหว่างประเทศ

โดยทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญมีดังนี้

2.2.1 ลัทธิพาณิชย์นิยม (Mercantilism)

เป็นลัทธิที่ได้รับความนิยมในศตวรรษที่ 16 ถึงกลางศตวรรษที่ 18 จากประเทศอังกฤษ สเปน ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ ด้วยความเชื่อว่าเป็นวิธีเดียวที่ชาติจะมีความร่ำรวย และมีอำนาจยิ่งใหญ่ คือ การส่งออกให้มากกว่านำเข้า และโลหะที่มีค่า คือ ทองคำ หากประเทศใดมีทองคำมาก ก็จะร่ำรวยและมีอำนาจมากขึ้น ดังนั้นนักพาณิชย์นิยมจึงสนับสนุนให้รัฐเร่งการส่งออกและควบคุมการนำเข้า แต่เนื่องจากปริมาณทองคำมีอยู่จำนวนจำกัด ดังนั้นเมื่อประเทศหนึ่งได้รับประโยชน์ก็หมายความว่าอีกประเทศก็จะเสียประโยชน์นั้นไป

2.2.2 ทฤษฎีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ (Absolute Advantage Theory)

เป็นทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศยุคแรกโดย อัดัม สมิท (Adam Smith: 1723-1790) ได้เขียนไว้ในหนังสือชื่อ An Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations (1776) ให้เหตุผลสนับสนุนการค้าเสรีว่า “การค้าเสรีทำให้เกิดการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศ นอกจากนั้นการค้าเสรียังทำให้ประเทศต่างๆ สามารถมุ่งเน้นเฉพาะการผลิตสินค้าที่ใช้ต้นทุนต่ำที่สุด” ตามทฤษฎีแต่ละประเทศจะทำการผลิตสินค้าที่ประเทศตนมีความรู้ ความชำนาญเป็นพิเศษ หรือสินค้าที่ประเทศมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ และนำเข้าสินค้าที่มีความเสียเปรียบโดยสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น ประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย มีการผลิตสินค้า 2 อย่างเหมือนกัน คือ ข้าวกับยางพารา และสมมติว่าในการผลิตสินค้าทั้ง 2 อย่างนี้ใช้แรงงานเป็นปัจจัยการผลิตอย่างเดียว ดังนั้นมูลค่าสินค้าทั้ง 2 อย่างจึงคิดจากจำนวนแรงงานที่ใช้ในการผลิต ดังตารางเปรียบเทียบผลผลิตดังนี้

ตาราง 2.4 แสดงมูลค่าเปรียบเทียบของสินค้า 2 ชนิดตามทฤษฎีความได้เปรียบโดยเด็ดขาด

สินค้า	ผลผลิตจากแรงงาน 1 หน่วย	
	ไทย	มาเลเซีย
ข้าว (เกวียน)	20	8
ยางพารา (กิโลกรัม)	120	350

จากตารางแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีความได้เปรียบโดยสมบูรณ์ในเรื่องข้าว ในขณะที่ประเทศมาเลเซียมีความได้เปรียบในการผลิตยางพารา ถ้าไทยมุ่งผลิตข้าวเป็นพิเศษ และมาเลเซียมุ่งผลิตยางพาราเป็นพิเศษ ผลผลิตโดยรวมของข้าวและยางพาราในแต่ละประเทศก็จะเพิ่มขึ้น และทั้งไทยและมาเลเซียต่างก็จะได้รับส่วนแบ่งปริมาณผลผลิตที่มากขึ้นจากการค้าขายระหว่างกัน

2.2.3 ทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (Comparative Advantage Theory)

เป็นทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศโดย เดวิด ริคาโด (David Ricardo: 1772-1823) กล่าวว่า ประเทศที่ไม่มีควมได้เปรียบโดยสมบูรณ์ในการผลิตสินค้าทุกอย่าง กับประเทศอื่น ยังคงสามารถทำการค้าที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายได้ ประเทศที่ด้อยประสิทธิภาพการผลิตและส่งออกเฉพาะสินค้าที่ประเทศตนมีความเสียเปรียบโดยสมบูรณ์น้อยกว่า ถือได้ว่าสินค้านี้เป็นสินค้าที่ประเทศผลิตด้วยความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ ทฤษฎีนี้เป็นที่รู้จักและใช้อธิบายสาเหตุของธุรกิจการค้าระหว่างประเทศจนปัจจุบัน อธิบายได้ดังตารางที่ 2.5

ตาราง 2.5 แสดงมูลค่าเปรียบเทียบของสินค้า 2 ชนิดตามทฤษฎีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ

สินค้า	ผลผลิตจากแรงงาน 1 หน่วย	
	ไทย	มาเลเซีย
ข้าว (เกวียน)	20	40
ยางพารา (กิโลกรัม)	100	400

จากตารางจะเห็นได้ว่าประเทศไทยเสียเปรียบในการผลิตสินค้าทั้ง 2 ชนิด แต่การผลิตข้าว (20 ต่อ 40) เสียเปรียบน้อยกว่ายางพารา (100 ต่อ 400) ดังนั้นการค้าเพื่อประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่ายจึงควรอยู่ในลักษณะไทยขายข้าวให้มาเลเซีย และซื้อยางพาราจากมาเลเซีย นั่นเอง

2.2.4 ทฤษฎีต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity cost Theory)

กล่าวถึงต้นทุนของสินค้าชนิดหนึ่งเท่ากับจำนวนของสินค้าชนิดที่สองที่ต้องเสียสละไปเพื่อให้ได้รับปัจจัยการผลิตหรือทรัพยากรที่เพียงพอที่จะผลิตสินค้าชนิดแรก ทั้งนี้แรงงานไม่ใช่ปัจจัยการผลิตเพียงอย่างเดียวที่นำมาใช้ในการผลิต ดังนั้นต้นทุนของสินค้าจึงเกิดขึ้นจากจำนวนปัจจัยการผลิตทั้งหมดที่ใช้ในการผลิตสินค้านั้น ประเทศมีต้นทุนค่าเสียโอกาสสำหรับสินค้าหนึ่งต่ำกว่าถือว่ามีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในสินค้านั้น จากตัวอย่างในตารางที่ 2.5 ถ้าจะผลิตข้าวเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเกวียน ไทยต้องเสียสละยางพารา 5 กิโลกรัม (เพื่อที่จะปล่อยทรัพยากรให้เพียงพอผลิตข้าวเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเกวียน) ต้นทุนค่าเสียโอกาสของข้าวในไทยคือ ยางพารา 5 กิโลกรัม ในประเทศมาเลเซียถ้าปราศจากการค้า ต้องเสียสละยางพารา 10 กิโลกรัมในการผลิตข้าวเพิ่มขึ้น 1 เกวียน ต้นทุนค่าเสียโอกาสของข้าวของมาเลเซียคือ ยางพารา 10 กิโลกรัม ดังนั้นต้นทุนค่าเสียโอกาสในการผลิตข้าวของไทยต่ำกว่าในมาเลเซีย ไทยจึงมีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบเหนือมาเลเซียในการผลิตข้าว และมาเลเซียได้เปรียบโดยเปรียบเทียบในการผลิตยางพารา โดยทั่วไปต้นทุนค่าเสียโอกาสจะอธิบายโดยเส้นความเป็นไปได้ในการผลิต (Transformation Curve) ที่แสดงส่วนผสมต่างๆ ของทางเลือกอื่นทั้งหมด สำหรับสินค้าสองชนิดที่ประเทศหนึ่งสามารถผลิตโดยการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีเต็มที่ ด้วยเทคโนโลยีที่ดีที่สุดที่มีอยู่ ดังนั้นความ

ชันของเส้นความเป็นไปได้ในการผลิต จึงหมายถึงอัตราเปลี่ยนแปลงของการแปรรูป (Marginal Rate of Transformation) ถ้าประเทศนั้นมีต้นทุนคงที่ เส้นความเป็นไปได้จะเป็นเส้นตรง ต้นทุนค่าเสียโอกาสคงที่

2.2.5 ทฤษฎี Heckscher-Ohlin (H-O)

ทฤษฎีนี้เน้นในเรื่องความแตกต่างกันของปัจจัยการผลิตเริ่มต้น (Factor Endowments) ที่แต่ละประเทศมีอยู่และราคาปัจจัยการผลิต (Factor Prices) ระหว่างประเทศ ซึ่งถือเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุดของการค้า (โดยมีสมมติฐานว่าเทคโนโลยีและรสนิยมเหมือนกัน) ตามทฤษฎีนี้ แต่ละประเทศจะส่งออกสินค้าเน้นไปที่ปัจจัยการผลิตที่มีมากโดยเปรียบเทียบ ซึ่งทำให้ราคาปัจจัยการผลิตถูก และนำเข้าสินค้าเน้นไปที่ปัจจัยการผลิตที่หายากโดยเปรียบเทียบซึ่งมีราคาแพง

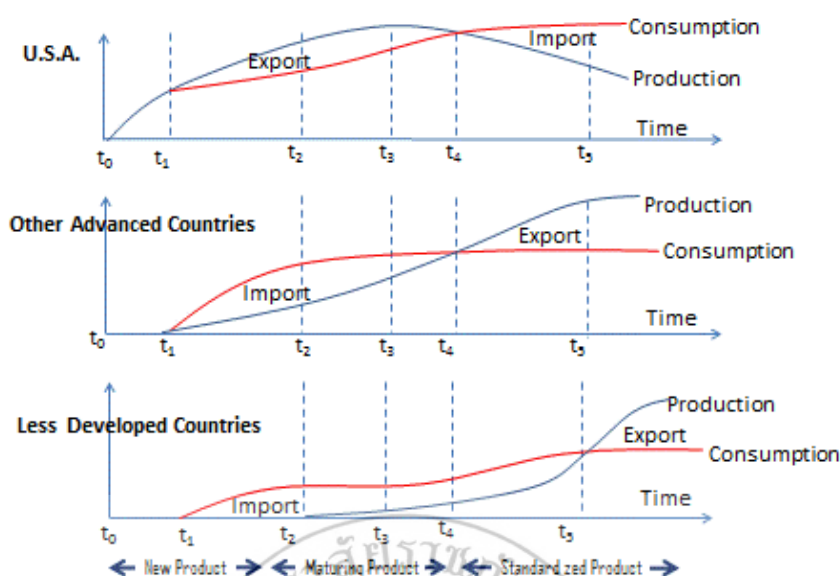
2.2.6 ทฤษฎี Leontief Paradox

ทฤษฎีนี้เป็นการทดสอบเชิงประจักษ์ของทฤษฎี H-O ทำโดย Leontief ในปี ค.ศ.1951 โดยใช้ข้อมูลของประเทศสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ.1947 จึงได้พบว่าประเทศสหรัฐอเมริกามีการทดแทนการนำเข้าประมาณร้อยละ 30 เป็นสินค้าที่ใช้ปัจจัยทุนเข้มข้นมากกว่าการที่สหรัฐฯจะส่งออก แม้ว่าสหรัฐฯจะเป็นประเทศที่มีปัจจัยทุนมากที่สุดก็ตาม ผลที่ได้จึงตรงกันข้ามกับทฤษฎี H-O

2.2.7 ทฤษฎีวัฏจักรสินค้า (Product Life Cycle)

เป็นทฤษฎีที่ไม่ได้นำปัจจัยการผลิตมาพิจารณา ทฤษฎีนี้มีข้อสมมติฐาน 3 ข้อ คือ ข้อแรก ความต้องการสินค้าภายในประเทศที่นำเข้ามีมากพอที่จะกระตุ้นให้เกิดการผลิตได้ ข้อที่สอง ในการผลิตสินค้าใหม่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีในราคาต่ำพอที่จะทำให้ประเทศผู้ซื้อผลิตสินค้าแข่งขันในตลาดได้ และข้อสุดท้ายคือ การผลิตมีการประหยัดต่อขนาดโดยไม่ต้องพิจารณาว่าจะใช้แรงงานไร้ฝีมือหรือแรงงานมีฝีมือเพียงใด

Trade Patters and Product Cycle Theory

ที่มา: ปรับปรุงจาก Raymond Vernon, 1966

ภาพ 2.1 รูปแบบการค้าระหว่างประเทศตามทฤษฎีวัฏจักรสินค้า

เรมอนด์ เวอร์นอน (Raymond Vernon: 1913-1979) ผู้ศึกษาทิศทางการค้าของโลกหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 พบว่า ประเทศที่ผลิตสินค้าเทคโนโลยีหรือค้นพบสินค้าใหม่ จะผลิตเพื่อสนองความต้องการในประเทศและส่งออกไปยังประเทศอื่น เพื่อให้การผลิตเกิดการประหยัดต่อขนาด และเมื่อการผลิตเข้าสู่จุดอิ่มตัว เทคโนโลยีการผลิตและการจัดการก็จะถูกถ่ายทอดไปยังประเทศที่เคยนำเข้า ซึ่งก็จะเริ่มการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และผลิตมากขึ้นก็จะส่งออกสินค้านี้ดังกล่าว ดังนั้นประเทศที่เคยส่งออกอาจจะกลับมานำเข้าสินค้านี้ดังกล่าวแทน เพราะสูญเสียความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบไป โดยรูปแบบการค้าระหว่างประเทศนี้เรียกว่า ทฤษฎีวัฏจักรสินค้า

นอกจากทฤษฎีที่กล่าวมาทั้ง 7 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศยังมีทฤษฎีอื่นๆ ที่อธิบายการเกิดการค้าระหว่างประเทศ สำหรับการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศมาเลเซีย จะอธิบายด้วยทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งคงไม่ได้ ขึ้นกับลักษณะของสินค้า รสนิยม พฤติกรรมการบริโภค ต้นทุนการผลิต ปัจจัยการผลิต เป็นองค์ประกอบ

2.3 ความสัมพันธ์ทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย

จากข้อมูลสถิติการค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่กล่าวมาข้างต้น จะพบว่าปริมาณการค้าระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย มีจำนวนมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนการค้า

ชายแดนทั้งหมด ดังนั้นจึงนับว่าประเทศมาเลเซียเป็นคู่ค้าที่สำคัญของไทยในมิติด้านความสัมพันธ์ทางการค้า มีข้อมูลหลายด้านดังนี้

2.3.1 โครงการร่วมมือทางการค้าที่มีประเทศไทยร่วมกับประเทศมาเลเซียในภาครัฐ

ศูนย์บริการข้อมูลการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน (Border Trade Service Center) กรมการค้าต่างประเทศ (2557) ได้รวบรวมข้อมูลการลงทุนของประเทศไทยที่มีร่วมกับประเทศมาเลเซียในการสร้างความสัมพันธ์ทางการค้า ในมิติต่างๆ ดังนี้

1. โครงการความร่วมมือเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle : IMT-GT)

จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2536 มีการประชุมระดับผู้นำ IMT-GT Summit มาแล้ว 7 ครั้ง ครั้งล่าสุดจัดขึ้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2556 ณ กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไน

ความร่วมมือในกรอบ IMT-GT ประกอบด้วย 1) สาขาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม 2) สาขาการค้าและการลงทุน 3) สาขาการท่องเที่ยว 4) สาขาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 5) สาขาเกษตร อุตสาหกรรมเกษตรและสิ่งแวดล้อม 6) สาขาผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ โดยประเทศไทยเป็นผู้ประสานงานในสาขาผลิตภัณฑ์และบริการสุขภาพ

2. คณะกรรมการว่าด้วยยุทธศาสตร์การพัฒนาาร่วมสำหรับพื้นที่ชายแดนไทย-มาเลเซีย (Thailand-Malaysia Committee on Joint Development Strategy for border areas: JDS)

นายกรัฐมนตรีไทยและมาเลเซียได้เห็นชอบให้จัดตั้ง JDS เมื่อ 16 มกราคม 2547 มีการประชุมมาแล้ว 3 ครั้ง ครั้งล่าสุด ระหว่างวันที่ 14-15 ธันวาคม 2555 ณ จังหวัดภูเก็ต

3. คณะกรรมาธิการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-มาเลเซีย (Joint Commission: JC)

ลงนามเมื่อ 29 มิถุนายน 2530 มีการประชุมมาแล้ว 12 ครั้ง ครั้งล่าสุด ระหว่างวันที่ 14-15 ธันวาคม 2555 ณ จังหวัดภูเก็ต

4. คณะกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Committee: JTC)

ลงนามเมื่อ 6 ตุลาคม 2543 มีการประชุมแล้ว 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2548 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย

นอกจากนี้ประเทศไทย ได้ทำความตกลงลงนามในสัญญาต่างๆ ระหว่างกัน 32 สัญญาดังนี้

1. ความตกลงว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างกรุงสยาม-อังกฤษ (ลงนามเมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2454)

2. ความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกของการเดินรถไฟ (ลงนามเมื่อปี 2465)

3. ความตกลงว่าด้วยการจราจรข้ามแดน (ลงนามเมื่อปี 2483)

4. ความตกลงว่าด้วยการคมนาคมและขนส่งทางบก (ลงนามเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2497)
5. ความตกลงว่าด้วยการเดินรถไฟร่วม (ลงนามเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2497)
6. ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราหนังสือเดินทางทูตและราชการ (ลงนามเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2505)
7. ความตกลงว่าด้วยการบริการเดินอากาศ (ลงนามเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน 2509)
8. ความตกลงว่าด้วยการศุลกากร (ลงนามเมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2511)
9. ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตรา (ลงนามเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2513)
10. ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการประมง (ลงนามเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2514)
11. ความตกลงว่าด้วยการสำรวจและปักปันเขตแดน (ลงนามเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2515)
12. ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งองค์กรร่วมมาเลเซีย - ไทย (ลงนามเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2522)
13. ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางการเกษตร (ลงนามเมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2522)
14. ความตกลงว่าด้วยการแบ่งเขตทางทะเล / ทะเลอาณาเขต (ลงนามเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2522)
15. ความตกลงว่าด้วยการแบ่งเขตไหล่ทวีป (ลงนามเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2522)
16. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการขนส่งสินค้าผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ (ลงนามเมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2522)
17. ความตกลงว่าด้วยการขนส่งสินค้าไป-กลับระหว่างฝั่งตะวันออกกับฝั่งตะวันตกของมาเลเซียผ่านแดนไทยโดยการรถไฟแห่งประเทศไทย (ลงนามเมื่อวันที่ 19 เมษายน 2523)
18. ความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการเก็บภาษีซ้อน (ลงนามเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2525)
19. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาลุ่มน้ำโก-ลก (ลงนามเมื่อเดือนพฤษภาคม 2526)
20. ความตกลงว่าด้วยการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมไทย-มาเลเซีย (ลงนามเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2530)
21. ความตกลงว่าด้วยการเดินเรือข้ามฟากบริเวณปากแม่น้ำโก-ลก (ลงนามเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2533)
22. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการศึกษา (ลงนามเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2536)
23. ความตกลงว่าด้วยการส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (ลงนามเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2538)
24. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านยางพารา (ลงนามเมื่อวันที่ 17 กันยายน 2542)
25. ความตกลงว่าด้วยความร่วมมือชายแดน (ลงนามเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2543)
26. ความตกลงว่าด้วยการค้าทวิภาคี (ลงนามเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2543)
27. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยการจัดทำ Bilateral Payment Arrangement (Account Trade) (ลงนามเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2544)
28. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือ 3 ฝ่าย ด้านยางพารา อินโดนีเซีย - มาเลเซีย - ไทย (ลงนามเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2545)

29. บันทึกความเข้าใจเพื่ออำนวยความสะดวกด้านพิธีการในการเคลื่อนย้ายสินค้า (ลงนามเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2546)

30. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือระหว่างตลาดหลักทรัพย์ไทยกับมาเลเซีย (ลงนามเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2546)

31. ความตกลงโครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโก-ลกแห่งที่ 2 เชื่อมบ้านบูเกะตา อ.แว้ง จ. นราธิวาส กับบ้านบุกิตบุหงา รัฐกลันตัน (ลงนามเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2547)

32. บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางการศึกษา (ลงนามเมื่อวันที่ 21 สิงหาคม 2550)

2.3.2 โครงการร่วมมือทางการค้าที่มีประเทศไทยร่วมกับประเทศมาเลเซียในภาคเอกชน

นอกจากความสัมพันธ์ในภาครัฐ เนื่องจากความสำคัญทางเศรษฐกิจการค้าที่ประเทศมาเลเซียเป็นคู่ค้าลำดับต้นๆ ของประเทศไทย ในกลุ่มประชาคมอาเซียนเป็นคู่ค้าที่มีมูลค่าการค้าเป็นอันดับสองรองจากประเทศสิงคโปร์เท่านั้น ดังนั้นภาคเอกชนจึงให้ความสำคัญและมีการเจรจาการค้าโดยมีการติดต่ออย่างเป็นทางการ ดังนี้

1. สภาธุรกิจมาเลเซีย-ไทย (Malaysia-Thai Business Council: MTCC) เมื่อ 6 มิถุนายน 2545
2. การประชุมลิมอร์ ดาซาร์ (Lima Dasar Summit)

ตามยุทธศาสตร์การค้าในอาเซียน โดยการขยายช่องทางการค้าภายใต้นโยบาย “3 วงแหวน 5 ประตุการค้า” (โครงการ 5-5-5) ในพื้นที่ 5 จังหวัดภาคใต้ของไทย ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี สตูล สงขลาและยะลา กับ 5 รัฐตอนเหนือของมาเลเซีย คือ รัฐเคดาห์ กลันตัน ปีนัง เปรัก และเปอร์ลิส ใน 5 สาขา ได้แก่ การค้า การลงทุน ผลิตภัณฑ์ฮาลาล โลจิสติกส์ และการท่องเที่ยวและการศึกษา มีการประชุมแล้ว 2 ครั้ง ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2555 ณ รัฐปีนัง ประเทศมาเลเซีย

2.4 โอกาสและปัญหาอุปสรรคทางการค้าระหว่างไทยกับมาเลเซีย

2.4.1 โอกาสและสู่ทางขยายการค้า

ประเทศมาเลเซียมีการขยายตัวสูงอย่างต่อเนื่อง เพราะมีเสถียรภาพมั่นคงทางการเมือง แต่อุตสาหกรรมในประเทศมาเลเซียขณะนี้เริ่มมีปัญหาการขาดแคลนแรงงาน และวัตถุดิบ ดังข้อมูลการลงทุนของมาเลเซียในไทย พบว่ามีการลงทุนทางตรงตั้งตั้งแต่ปี 2549-2555 รวมมูลค่า 16,669.69 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยในปี 2555 คิดเป็นมูลค่า 3,918.68 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่วนใหญ่เป็นการลงทุนในภาคบริการ เกษตร ผลิตภัณฑ์โลหะ และเคมีภัณฑ์และกระดาษ ในขณะที่ประเทศไทยเข้าไปลงทุนทางตรงในประเทศมาเลเซีย ช่วงปี 2549-2555 รวมมูลค่า 9,091.02 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เฉพาะในปี 2555

คิดเป็นมูลค่า 2,477.89 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยกลุ่มบริษัทที่เข้าไปลงทุนในมาเลเซีย ได้แก่ เครือเจริญโภคภัณฑ์ กลุ่มบริษัทไทย-ซัมมิท เครือซีเมนต์ไทย กลุ่มบริษัทสามารถ จะเห็นว่าอุตสาหกรรมที่ไทยเข้าไปลงทุนเป็นกลุ่มธุรกิจสินค้าเกษตรและอาหารแปรรูป โดยเฉพาะสินค้าฮาลาล ธุรกิจภัตตาคาร ร้านอาหารไทย ธุรกิจเกี่ยวเนื่องการท่องเที่ยว การก่อสร้างเนื่องจากโครงการรัฐมีจำนวนมาก รวมทั้งการเป็นส่วนหนึ่งในด้าน Supply Chain ของอุตสาหกรรมในมาเลเซีย และธุรกิจอุตสาหกรรมกระดาษ โดยการนำเข้าวัตถุดิบมาสร้างมูลค่าเพิ่ม

2.4.2 ปัญหาและอุปสรรคทางการค้า

ปัญหาทางการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบตามประเภทการค้า (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2557) ดังนี้

1. ปัญหาการค้าชายแดน

a. *ด่านสะเดา* บริเวณด่านชายแดนของไทยมีพื้นที่จำกัด และมีความแออัดมากทำให้การตรวจปล่อยสินค้าและผู้โดยสารล่าช้า นอกจากนี้การส่งออกสินค้าผ่านแดน โดยเฉพาะสินค้าผักผลไม้ จากมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ ผ่านด่านสะเดาเพียงแห่งเดียว เนื่องจากบันทึกความเข้าใจการขนส่งสินค้าเน่าเสียง่าย (perishable goods) ผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ กำหนดให้ด่านสะเดาเพียงด่านเดียวที่สามารถขนส่งสินค้าเน่าเสียง่ายผ่านแดนไปยังสิงคโปร์ได้ ทำให้ผู้ประกอบการส่งออกสินค้าผ่านแดนในพื้นที่อื่นไม่สามารถทำธุรกิจได้

b. *ด่านเบตง* มีปัญหาเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจากต้องขึ้นเขาเป็นระยะทางยาว และมีความคดเคี้ยวลาดชันทำให้มีต้นทุนค่าขนส่งทั้งสินค้านำเข้าและส่งออกสูงกว่าด่านอื่นๆ

c. *ด่านวังประจัน* ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า เช่น ถนนเชื่อมกับมาเลเซียไม่สามารถรองรับรถตู้คอนเทนเนอร์ได้ ทำให้มีปริมาณการค้าชายแดนน้อย

d. *ท่าเรือตำมะลัง* เป็นท่าเรือขนาดเล็กจึงยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า

2. ปัญหาการลงทุนทางตรงในประเทศมาเลเซีย

a. *ด้านแรงงาน* แรงงานในมาเลเซียค่อนข้างหายาก ส่วนใหญ่เป็นแรงงานมาจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า บังกลาเทศ และด้วยเหตุที่ประชาชนชาวมาเลเซีย มีหลายเผ่าที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน มีฝีมือและความตั้งใจในการเรียนรู้งานแตกต่างกันมาก รวมทั้งหากเป็นมุสลิมก็มีข้อจำกัดในการทำงานไม่ได้เต็มที่ ต้องมีพักทำละหมาด หรือเมื่อถึงเวลากลับบ้านก็จะกลับทันที เป็นต้น กฎหมายของมาเลเซียค่อนข้างเอื้อประโยชน์ให้แรงงานค่อนข้างมาก การบริหารงานบุคคล จึงเป็นสิ่งท้าทายความสามารถ ทั้งนี้ผู้ที่เข้าไปลงทุนต้องศึกษากฎหมายแรงงานอย่างดี รวมทั้งการคัดเลือกผู้ร่วมทุนที่ดี การเดินทางไปสำรวจดูทางการลงทุนด้วยตนเอง เป็นเงื่อนไขจำเป็นสำหรับการลงทุน

b. การไม่ยอมให้ชาวต่างชาติถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ธุรกิจเกษตรจำเป็นต้องมีที่ดิน แต่นักธุรกิจต่างชาติไม่สามารถซื้อที่ดินได้ เพียงแต่ยอมให้เช่ากับรัฐบาลโดยตรงในระยะยาว 30-40 ปี อีกทั้งถูกจำกัดขนาดพื้นที่ และถูกกำหนดทำเลที่ตั้ง ปัจจุบัน นักธุรกิจไทยได้แก้ปัญหาด้วยการทำ Contract Farming โดยตรงกับชาวบ้าน ซึ่งเป็นวิธีที่รัฐบาลสนับสนุน เนื่องจากถือว่าเป็นการส่งเสริมการจ้างงานชาวมาเลเซีย เช่น การทำฟาร์มสุกร เป็นต้น

3. ปัญหาการค้าและอุปสรรคอื่นๆ

a. ปัญหาความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้การบรรทุกสินค้าเพื่อการส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย ไม่กล้าขนส่งสินค้าเข้าไปในพื้นที่ 3 จังหวัด ต้องจอดรถขนถ่ายสินค้าที่ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

b. การลักลอบทำการค้าข้ามแดน ตลอดแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย ซึ่งมีระยะทางยาวมาก มีการลักลอบทำการค้าข้ามแดนโดยไม่เสียภาษี สินค้าไทยที่ลักลอบเข้ามาเลเซีย ได้แก่ ข้าวสาร ผลไม้ ส่วนสินค้ามาเลเซียที่ลักลอบเข้าไทย ได้แก่ น้ำมันปาล์ม สุรา บุหรี่ ผลไม้เมืองหนาว และเนื้อวัวแช่แข็ง

c. การกีดกันการค้า มาเลเซียกีดกันการนำเข้าข้าว โดยให้ องค์การค้าข้าวเปลือกและข้าวสารแห่งชาติ (BERNAS) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจผูกขาดการนำเข้าข้าวแห่งมาเลเซียและการกระจายแหล่งนำเข้าข้าวจากต่างประเทศ มีการใช้มาตรการห้ามนำเข้าข้าวชั่วคราวในช่วงที่ผลผลิตในประเทศออกสู่ตลาดค่อนข้างมาก เพื่อรักษาระดับราคาข้าวในประเทศ และการนำเข้าข้าวของมาเลเซียขึ้นอยู่กับราคาของข้าว เนื่องจากมาเลเซียจะนำเข้าข้าวมาผสมกับข้าวของมาเลเซียเพื่อจำหน่ายให้ประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวจากเวียดนามซึ่งมีราคาถูกกว่าข้าวไทยมาก ซึ่งเป็นการจำกัดโอกาสการขยายตลาดข้าวไทยในมาเลเซีย

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 พฤติกรรมการค้าชายแดน

รายงานการวิจัย เรื่อง การค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย (2545) ศึกษาลักษณะสภาพการค้า การพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-มาเลเซีย การเตรียมความพร้อมรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้าชายแดน ทศนคติของผู้ประกอบการ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียมีข้อมูลเป็นประโยชน์เกี่ยวข้องกับการค้าไทย-มาเลเซีย โดยพบว่า สภาพการค้า เศรษฐกิจชายแดน ภาครัฐให้การสนับสนุนธุรกิจการค้าชายแดน อยู่ระดับปานกลาง ธุรกิจการค้าที่ดำเนินการส่วนใหญ่เป็นธุรกิจประเภทร้านค้า ท่องเที่ยว โรงแรมที่พัก โดยสินค้าที่ทำการซื้อขายเป็นสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค เสื้อผ้า ผัก ผลไม้ และขนมขบเคี้ยว ลักษณะซื้อขายโดยมีสถานที่ตั้งแน่นอน และนัดพบ

ตามตลาดนัดบ้าง การซื้อขายโดยตรงไม่ผ่านนายหน้าราคาสินค้าขึ้นลงไม่แน่นอนขึ้นกับอัตราแลกเปลี่ยน สินค้าที่ทำการซื้อขายมีลักษณะเหมือนกับสินค้าทั่วไปในท้องตลาด คุณภาพของสินค้าที่ซื้อขายบริเวณชายแดนส่วนใหญ่สะอาด ปลอดภัยได้มาตรฐาน แหล่งที่มาของสินค้าที่ซื้อขายมาจากประเทศไทย (40.27%) และสินค้าจากประเทศมาเลเซีย (32.01%) การชำระค่าสินค้านิยมใช้เงินบาทและเงินริงกิต (76.71%) วิธีการชำระค่าสินค้าบริเวณชายแดนชำระด้วยเงินสดโดยตรงผ่านระบบสถาบันการเงินเล็กน้อย และชำระโดยวิธีอื่น เช่น การแลกเปลี่ยนสินค้ากับสินค้า การใช้บัตรเครดิต เงินทุนที่ใช้ทำธุรกิจส่วนใหญ่เป็นเงินทุนของตนเอง จากสถาบันการเงินและหุ้นส่วน สภาพการหมุนเวียนเงินตราบริเวณชายแดนอยู่ในระดับปานกลาง (67.81%) เป็นข้อมูลพฤติกรรมการค้าชายแดน ที่เกิดจากบุคคลซื้อขายในระดับจุลภาค เพื่อการบริโภคส่วนบุคคล ส่วนงานวิจัยเรื่อง การค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ (2548) ของธนาคารแห่งประเทศไทย ศึกษาด้านรูปแบบการค้า การชำระเงิน เป็นภาพมหภาคพบว่า จุดการค้าชายแดนระหว่างไทย-มาเลเซีย มีจุดถาวร 7 จุด ไม่มีจุดผ่อนปรน จุดการค้าที่สำคัญคือด่านสะเดา และด่านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา จ.สงขลา การนำเข้าสินค้าจากมาเลเซีย สินค้าที่สำคัญได้แก่ เครื่องจักร เครื่องยนต์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ส่วนใหญ่แหล่งประเทศมาเลเซีย รองลงมา ได้แก่ สิงคโปร์ สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่น ผ่านประเทศมาเลเซียมา การส่งออกไปมาเลเซีย สินค้าที่สำคัญได้แก่ สินค้าเกษตร(ยางพารา ไม้ยางพารา) และประมง (สัตว์น้ำ) โดยประเทศมาเลเซีย ต้องการน้ำยางชั้น เพื่อผลิตสินค้าถุงมือยาง กรณีที่เป็นยางแท่ง ยางแผ่นรมควันและถุงมือยางส่งลงเรือที่ทำเทียบเรือปีนัง ส่งไปยังประเทศอื่นๆ เช่น ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และจีน เป็นต้น ส่วนสัตว์น้ำ ส่งไปเกาะปีนัง เมืองกัวลาลัมเปอร์ เมืองยะโฮบารูห์ ประเทศสิงคโปร์ และอื่นๆ ส่วนรัฐกัณฑ์ และรัฐตรังกานู ส่วนใหญ่ผ่านด่านศุลกากรตากใบ จุดการค้าชายแดนเฉลี่ยปี 2545-2547 ไทยมีฐานะเกินดุลการค้ากับประเทศมาเลเซียประมาณ 70 พันล้านบาท การชำระเงินค่าสินค้า จากผลการสำรวจการค้าตามแนวชายแดนไทย-มาเลเซีย พบว่า ชำระผ่านระบบธนาคาร(67%) ไม่ผ่านระบบธนาคาร (13%) ที่เหลือชำระค่าสินค้าทั้งสองรูปแบบ(20%) บทบาทของเงินท้องถิ่น ส่วนใหญ่นิยมชำระค่าสินค้าด้วยเงินริงกิตมากกว่าเงินบาท และธุรกรรมมักไม่ได้ผ่านระบบธนาคาร เหตุผลสำคัญที่ใช้เงินริงกิต ได้แก่ พ่อค้ามาเลเซียมีอำนาจต่อรองมากกว่า ความกังวลเรื่องค่าเงินผันผวน ส่วนการชำระเงินไม่ผ่านระบบธนาคาร เป็นวัฒนธรรมทางการค้าที่เป็นมาแต่ดั้งเดิม ต่อมาในปี 2554 มีผลงานวิจัยที่แสดง การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทย-มาเลเซีย (2554) ดุลการค้า ไทยขาดดุลการค้ากับประเทศมาเลเซียในปี 2009-2010 สินค้าส่งออกที่สำคัญได้แก่ ยางพารา เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ รถยนต์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ น้ำมันสำเร็จรูป แผงวงจรไฟฟ้า เคมีภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ยาง เครื่องจักรและส่วนประกอบของเครื่องจักร เม็ดพลาสติก เหล็ก เหล็กกล้าและผลิตภัณฑ์ สินค้านำเข้าที่สำคัญได้แก่ น้ำมันดิบ เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์และส่วนประกอบ เคมีภัณฑ์ เครื่องจักรไฟฟ้าและส่วนประกอบ สื่อบันทึกข้อมูล ภาพ เสียง แผงวงจรไฟฟ้า เครื่องจักรกลและส่วนประกอบ เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน น้ำมันสำเร็จรูป สินแร่โลหะอื่นๆ และถั่วทางการค้าและการลงทุน ได้แก่ สินค้าเสื้อผ้าแฟชั่น สินค้าอาหารผักและผลไม้ ของใช้ตกแต่งบ้าน ของขวัญของชำร่วยและสินค้า OTOP ร้านอาหารไทย และเครื่องสำอาง

2.5.2 ปัญหาการค้าชายแดนระหว่างไทย มาเลเซีย

รายงานการวิจัย เรื่อง การค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย (2545) พบว่า ปัญหาการค้าชายแดน ได้แก่ ช่วงเวลาปิดเปิดด่านมีผลกระทบต่อการพัฒนาธุรกิจการค้าชายแดน รัฐบาลและผู้ประกอบการธุรกิจการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย มีการเตรียมความพร้อมในอนาคตรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้าชายแดน ประกอบด้วย การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกแก่การค้าชายแดน การร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย ลดภาษีการค้าระหว่างกัน การขยายฐานการผลิตเพิ่มขึ้น การเร่งเจรจาเปิดด่านถาวร 24 ชั่วโมง การขยายพื้นที่ค้าชายเพิ่มขึ้น การเร่งสร้างเส้นทางเพิ่มขึ้นเพื่อเชื่อมการขนส่งสินค้าให้สะดวก รวดเร็ว การลดขั้นตอน พิธีการทางศุลกากรให้น้อยลง การเพิ่มมาตรการรักษาความปลอดภัย ร่วมมือระหว่างไทย-มาเลเซีย ปราบปรามการก่อการร้ายให้น้อยลง การขยายแหล่งเงินทุนแก่ผู้ประกอบการ การเจรจาอนุญาตนำเข้าผักสด ข้าว เนื้อสัตว์ ผลไม้ เครื่องใช้อุปโภคบริโภคเข้าออกโดยไม่จำกัดโควตา การเจรจาอนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าของไทยสามารถเข้าไปขนถ่ายสินค้าในประเทศมาเลเซียโดยไม่จำกัดโควตา การขยายด่านศุลกากรเพิ่ม และปัญหาที่เกิดขึ้นกับการค้าบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ประกอบด้วย สินค้าไทยบางชนิดยังไม่ได้มาตรฐานสากล การค้าชายยังมีลักษณะเป็นสินค้าหนีภาษี ไทยยังคงเสียเปรียบการค้ากับประเทศมาเลเซีย ไม่ว่าจะเป็นในด้านกฎระเบียบข้อบังคับ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา ความรักชาติของมาเลเซีย ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการทำพิธีกรรมทางศุลกากร เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต ราคาสินค้าที่มีราคาสูงกว่าประเทศไทย การขนส่งสินค้ายังถูกตรวจสอบใบอนุญาตส่งของ ใบเบิกทางทำให้เสียเวลาอย่างมาก การผิดสัญญาซื้อขายสินค้าของผู้ซื้อชาวมาเลเซีย การถือโกงซึ่งไม่สามารถเอาความผิดทางกฎหมายได้กับผู้ซื้อสินค้าชาวมาเลเซีย การจัดระเบียบที่พักอาศัย ที่ทำการค้า อาคารพาณิชย์ สถานบันเทิงไม่มีการจัดเป็นระบบที่ดี และเจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนยังคงทุจริตต่อหน้าที่รับเงินใต้โต๊ะ และจากบทความของสุมาลี สุขदानนท์ (2547) กล่าวถึงปัญหาการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองและการลักลอบสินค้าน้อยมาก ปัญหาการค้าชายแดนส่วนใหญ่เกิดจากการกีดกันทางการค้าและการสงวนอาชีพให้กับคนในประเทศ ซึ่งได้แก่ 1) ปัญหาที่เกิดจากการขนส่งสินค้าผ่านแดนไปยังสิงคโปร์ ที่ยินยอมให้ไทยขนส่งผ่านได้ปีละ 30,000 ตันโดยไม่เสียภาษี หากขนส่งเกินกว่านี้ต้องเสียภาษีตามปกติ นอกจากนี้การขนส่งจะต้องปิดหีบห่อที่ด่านศุลกากรบูกิต กายูฮิตัม ของมาเลเซีย และเปิดหีบห่อที่ด่านศุลกากร Woodsland ของสิงคโปร์ นอกจากนี้มาเลเซียยังกำหนดเส้นทางที่ใช้ ซึ่งต้องผ่านจุดตรวจ 5 จุด ได้แก่ Changloon, N Tebai, Tapale, Ayer Hitam และ Johor Bahru 2) ปัญหาการถาวรทุก 2 ทะเบียนเนื่องจากทางการมาเลเซียไม่อนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าของไทยเข้าไปส่งสินค้าในมาเลเซียเพื่อสงวนอาชีพให้กับชาวมาเลเซีย ทำให้รถบรรทุกต้องส่งสินค้าที่ด่านพรมแดน เสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการขนส่งเพิ่ม 3) มาตรการกีดกันทางการค้าของมาเลเซีย ส่งผลกระทบต่อสินค้า

ไทยที่ส่งออกไปยังมาเลเซียจำนวน 38 รายการ เช่น ข้าวสาร ก่อให้เกิดการลักลอบการนำเข้าข้าวบริเวณชายแดน ส่วนงานวิจัยเรื่อง การค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ (2548) ของธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า ปัญหาอุปสรรค ที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชาย ได้แก่ การแข่งขันกันตัดราคาเพื่อแย่งส่วนแบ่งการตลาดในตลาดต่างประเทศ ปัญหาระเบียบขั้นตอน การคมนาคมไม่สะดวก บริเวณด่านมีพื้นที่คับแคบ และภาษา เป็นต้น ข้อกำหนดของทางการมาเลเซียด้านการคมนาคม ไม่อนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าของไทย เดินทางเข้าไปส่งสินค้าในมาเลเซีย ต้องเปลี่ยนรถที่บริเวณด่าน ส่วนกรณีที่น่ารถยนต์ผ่านเข้า-ออกมาเลเซียต้องจดทะเบียนและทำประกันภัย เป็นการสร้างภาระต้นทุนการดำเนินธุรกิจ

เมื่อประเมินแล้ว ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ที่มีการนำเสนอก่อนหน้านี้ในงานวิจัยก่อนหน้าได้แก่

1. การพัฒนาด่านศุลกากรสะเดา และ ด่านศุลกากรป่าดงเบงชาร์ เนื่องจากพื้นที่ค่อนข้างจำกัด เป็นอุปสรรคต่อการสัญจรไปมาระหว่างกัน
2. เส้นทางรถลำเลียงสินค้าระหว่างชายแดนไทย-มาเลเซีย เพื่อหาเส้นทางส่งออกใหม่ๆ
3. การแข่งขันการค้าราคาจำหน่ายสินค้า ควรมีระบบราคากลาง
4. การขนส่งโดยรถของมาเลเซีย ควรมีการเจรจาต่อรองกับทางการมาเลเซียให้ระบบขนส่งของไทยเข้าไปในมาเลเซียได้ เช่นเดียวกับที่รถมาเลเซีย เข้ามาในไทยได้
5. ควรส่งเสริมนโยบายการค้าแบบหักบัญชีให้มากขึ้น

จากข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การค้าชายแดนส่วนใหญ่จะเป็นการซื้อขายโดยตรงไม่ผ่านนายหน้า สินค้าที่ซื้อขาย มักจะเป็นสินค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป แต่ของประเทศไทย กับมาเลเซีย มูลค่าที่ปรากฏเป็นทางการพบว่าเป็นสินค้าทุน ส่วนสินค้าอุปโภคบริโภคเป็นรายย่อยส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยว สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นไปที่กลุ่มผู้ประกอบการในประเทศไทยที่มีการค้ากับชาวมาเลเซีย โดยส่วนใหญ่มีการขนส่งผ่านด่านอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา โดยเน้นผู้ประกอบการที่อยู่ในอำเภอสะเดา และอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านที่ภาวะเศรษฐกิจขึ้นลงตามการค้ากับชาวมาเลเซีย ดังนั้นเพื่อให้ทราบสถานการณ์พฤติกรรมการค้าระหว่างผู้ประกอบการชาวไทยและชาวมาเลเซียในเมืองชายแดน ทำให้ประเมินโอกาส และปัญหาในการค้าชายแดน ส่วนประโยชน์จากงานวิจัยชิ้นนี้ทำให้หอการค้าจังหวัดสงขลา ได้ทราบปัจจัยที่สนับสนุนและปัญหาของผู้ประกอบการไทย ทำให้สามารถไปกำหนดนโยบายช่วยเหลือผ่านภาครัฐ สำหรับด่านศุลกากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้ข้อมูลเช่นกันเพื่อปรับปรุงบริการหรือวางแผนนโยบายในการสนับสนุนให้การค้าชายแดนมีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ได้ออกแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (Mixed Method) รูปแบบเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ รายละเอียดในบทนี้นำเสนอ การออกแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือวิจัยและการหาคุณภาพ การรวบรวมข้อมูล การเตรียมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอผลการวิจัย

3.1 การออกแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงสภาพการค้าชายแดนประเทศไทย-มาเลเซีย โดยการศึกษาครั้งนี้แบ่งการวิเคราะห์เป็น 2 รูปแบบดังนี้ รูปแบบแรก ศึกษาพฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการตลาดด่านนอก อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา และผู้ประกอบการในตลาดอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่ทำการค้าขายกับชาวมาเลเซีย ส่วนรูปแบบที่สอง เป็นการศึกษาหน่วยงานราชการ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการค้าระหว่างคนไทยกับชาวมาเลเซีย มีการส่งเสริมและพัฒนา รูปแบบการอำนวยความสะดวกอย่างไรบ้าง ดังนั้นนักวิจัย จึงเลือกใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) (Creswell, 2003, 218-219) ซึ่งประกอบด้วยวิธีเชิงปริมาณ ที่เป็นการรวบรวมข้อมูลปริมาณมากในการประมวลผลภาพรวมการค้าชาย จากกลุ่มผู้ค้าในตลาดสะเตา และตลาดหาดใหญ่ ซึ่งเป็นแหล่งเศรษฐกิจใหญ่ ที่ชาวมาเลเซียเข้ามาให้บริการจำนวนมาก และใช้วิธีเชิงคุณภาพ รวบรวมข้อมูลจากธุรกิจขนาดใหญ่ หน่วยงานราชการ สมาคม หอการค้าที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน

3.1.1 วิธีเชิงปริมาณ

เก็บข้อมูลโดยแบบสอบถามกับกลุ่มผู้ประกอบการในตลาดด่านนอก และตลาดอำเภอหาดใหญ่ การวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis) จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ สถิติไคสแควร์ (Pearson Chi-square)

3.1.2 วิธีเชิงคุณภาพ

เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กับ ตัวแทนองค์กรในภาครัฐ และเอกชน ประกอบด้วย นายด่านศุลกากรที่ด่านสะเตา และด่านป่าดงเบงชาร์ท ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดสงขลา ผู้ประกอบการ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ พาณิชย์จังหวัดสงขลา รวมผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณ 20 คน การวิเคราะห์ข้อมูล (data analysis) ทำการถอดบันทึกคำสัมภาษณ์จากนั้นนำมาแยกประเด็นที่ได้มาแจกแจงเป็นส่วนปัญหา และการสนับสนุนการค้าชายแดนจากแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ จึงได้แบ่งประชากร และกลุ่มตัวอย่าง หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

3.2.1 งานเชิงปริมาณ ประชากร (N) ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการชาวไทย ใน 2 พื้นที่ ที่ทำการค้าขายบริเวณตลาดค้านอก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา จำนวนประมาณ 718 แห่ง (เทศบาลตำบล สำนักขาม, 2558) และ บริเวณตลาดในเขตอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งมีจำนวนนับไม่ถ้วน เพราะมีผู้ประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนการค้าที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน ส่วนใหญ่เป็นแผงลอยริมถนน กลุ่มตัวอย่าง (n) ใช้สูตรไม่ทราบจำนวนประชากรของ W.G.Cochran (1953)

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{d^2}$$

โดย P คือ สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการสุ่ม (งานนี้ใช้สัดส่วน 50% หรือ 0.50)

Z คือ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (Z=1.96)

d คือ สัดส่วนความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ เท่ากับ 0.05

แทนค่า

$$n = \frac{0.5(1-0.5)1.96^2}{0.05^2}$$

$$n = 384.16 \text{ คน}$$

ทีมวิจัย กำหนดขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 คนเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) แต่ละพื้นที่เก็บข้อมูลที่ละ 400 คน

3.2.2 งานเชิงคุณภาพ

ประชากร ได้แก่ ตัวแทนภาคเอกชน หอการค้าจังหวัดสงขลา ผู้ประกอบการ ธนาคารเพื่อการส่งออก สาขาสงขลา ตัวแทนภาครัฐบาล นายด่านศุลกากรที่สำคัญ ด้านสะเดา ด้านปาดังเบซาร์ พานิชย์ จังหวัดสงขลา กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

กำหนดเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ผู้ให้ข้อมูลจะเป็นผู้บริหาร หรือ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย เช่น นายด่านศุลกากร พานิชย์จังหวัด ตัวแทนผู้ประกอบการขนส่งระหว่างประเทศ หอการค้าจังหวัดสงขลา เป็นต้น โดยจะสัมภาษณ์บุคคล จากสถานที่ทำงานเจาะจงขอเข้าพบเพื่อสัมภาษณ์ รวมผู้ให้สัมภาษณ์ประมาณ 20 คน

3.3 การสร้างเครื่องมือวิจัย และการหาคุณภาพ

3.3.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

การสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการ

ขั้นตอนแรก ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการค้าชายแดน รวบรวมนำมาเป็นแนวทางในการสร้างคำถาม ทั้งนี้ต้องให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตอบคำถามวิจัยทั้งพฤติกรรมของผู้ประกอบการ และลูกค้าที่เลือกซื้อสินค้าในตลาดชายแดน เนื่องจากข้อมูลในแบบสอบถามมีระดับการวัดแบบกลุ่ม (Nominal Scale) ทั้งฉบับ ดังนั้นการหาคุณภาพเครื่องมือจึงเป็นการหาค่าความตรง (Validity)

ขั้นตอนที่สอง จัดทำร่างแบบสอบถามในขั้นแรก นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถาม เพื่อตรวจสอบความตรง (validity) เชิงเนื้อหา 3 ท่าน หาค่า IOC แล้วตัดหรือปรับปรุงข้อคำถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ จนได้ฉบับสมบูรณ์

ขั้นตอนที่สาม การนำไปทดลองใช้ หลังจากสร้างแบบสอบถามสำหรับผู้ประกอบการเสร็จแล้ว จะนำไปทดลอง เพื่อตรวจสอบความตรง อีกครั้ง และยังสามารถนำผลการทดลองมาปรับปรุงแบบสอบถาม เช่น พิจารณาการใช้คำ และความเข้าใจในภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม ระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม ตลอดจนความผิดพลาดอื่นๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น เพราะในเชิงปฏิบัติ นั้น เมื่อนำแบบสอบถามไปใช้จริงแล้ว ถ้าพบความผิดพลาดจะไม่อาจแก้ไขได้ ดังนั้นในขั้นตอนนี้ จะต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยได้ศึกษาแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมสามารถตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัย และแบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ค่า IOC = 0.8 เนื้อหาแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม คำถามแบบปลายเปิด คำตอบแบบมีตัวเลือก โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบ Nominal และ Ordinal

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการค้าชายแดนและการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับ AEC คำถามแบบปลายเปิด คำตอบแบบมีตัวเลือก โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบ Nominal และ Ordinal

ส่วนที่ 3 สภาพปัญหาการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open ended) ให้ผู้ตอบได้เขียนปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลแบบ Nominal

3.3.2 ข้อมูลวิธีเชิงคุณภาพ

กำหนดแนวทางการสัมภาษณ์ (guide line) ตามกรอบแนวคิดทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลในการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

3.4 การรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนแรก การอบรมผู้ช่วยวิจัย ผู้ช่วยวิจัยจะต้องมีความเข้าใจในเนื้อหาและกระบวนการทั้งหมด เพื่อให้สามารถตอบข้อซักถามและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่อาจจะเกิดขึ้น รับรู้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลยังสถานที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดวัน เวลา และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่สอง การเก็บข้อมูล (data collection) คณะนักวิจัยและผู้ช่วยวิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลตามแผน และวัน เวลาที่กำหนด โดยในแต่ละตลาดจะมีการแบ่งกลุ่มย่อย กลุ่มละ 2-3 คน กระจายไปเก็บแบบสอบถามกับผู้ประกอบการโดยตรง

ขั้นตอนที่สาม การตรวจสอบข้อมูล (data verification) ในการเก็บข้อมูล ผู้ช่วยนักวิจัยจะต้องตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของคำตอบ ก่อนรับแบบสอบถามกลับมา ถ้าพบว่ายังขาดความสมบูรณ์ ผู้ช่วยนักวิจัยจะต้องทำการซ่อมแซมให้สมบูรณ์ต่อไป

3.4.2 ข้อมูลวิธีเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนแรก ฝึกอบรมผู้ช่วยวิจัยในการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยให้ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์การวิจัย และแนวทางการสัมภาษณ์ จากนั้นให้ทดลองสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อนำผลการสัมภาษณ์มาแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น ก่อนที่จะลงไปเก็บข้อมูลจริง การทดลองสัมภาษณ์ก่อน จะช่วยลดความบกพร่องที่จะเกิดขึ้นได้มาก เช่น ลดความตื่นตันที่จะเกิดขึ้น มีทักษะในการเตรียมเครื่องมือประกอบ เช่น เทปบันทึกเสียง การเตรียมสมุดบันทึก การถ่ายภาพ การเตรียมมอบของที่ระลึกเพื่อเป็นธรรมเนียม และเป็นการแสดงน้ำใจที่สละเวลาให้สัมภาษณ์ และเพื่อความสะดวกในการที่จะกลับมาสัมภาษณ์เพิ่มเติมในกรณีที่ข้อมูลยังไม่สมบูรณ์

ขั้นตอนที่สอง การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ดำเนินการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เลือกตามเกณฑ์ โดยนักวิจัย และผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการอบรมแล้ว โดยสัมภาษณ์ให้ได้คำตอบตามแนวทางที่เตรียมไว้ในการสัมภาษณ์ ทั้งนี้การสัมภาษณ์จะเป็นการพูดคุยที่เป็นธรรมชาติมากที่สุด ข้อคำถามจะสลับไป-มาได้ตามสถานการณ์ ในการสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์บันทึกคำสัมภาษณ์ ถ้าไม่ได้รับการอนุญาต ก็จะงดเว้นการบันทึกเสียง ทั้งนี้เพื่อความสะดวกใจของผู้ให้สัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์ทุกครั้ง ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จะทำการจดบันทึกไปพร้อมๆ กับการบันทึกเทป ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตรวจสอบประเด็นการสัมภาษณ์ว่าครบถ้วนหรือไม่

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนแรก *การเตรียมข้อมูลก่อนการวิเคราะห์* (data processing) ผู้ช่วยวิจัยจะทำการบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมที่เตรียมไว้ โดยลงรหัสตามที่กำหนดไว้ ส่วนข้อมูลที่เป็นการเติมคำ (text) จะจัดพิมพ์ลงในโปรแกรมที่สามารถวิเคราะห์เชิงเนื้อหาได้ต่อไป

ขั้นตอนที่สอง *การวิเคราะห์ข้อมูล* (data analysis) จะทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อให้ตอบวัตถุประสงค์การวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ คือ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ สถิติไคสแควร์ (Pearson Chi-square)

3.5.2 ข้อมูลวิธีเชิงคุณภาพ

การถอดคำสัมภาษณ์ และพิมพ์คำสัมภาษณ์ (transcripts) จะทำการถอดบันทึกคำสัมภาษณ์และพิมพ์ลงในคอมพิวเตอร์แยกประเด็นนำไปวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และแยกหน่วยงานที่สัมภาษณ์ หรือการเข้าสังเกตการณ์ในกิจกรรมที่หน่วยงานจัดเพื่อส่งเสริมการค้าชายแดน

3.6 การนำเสนอผลการวิจัย

ผลการวิจัยจะได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งสองประเภท โดยการสังเคราะห์ผลออกมาเป็นคำตอบเดียว จะไม่เสนอผลแยกเป็น 2 ส่วน ทั้งนี้ ปรัชญาของการวิจัยแบบผสานวิธี มีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้านด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์ที่สุด

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยในครั้งนี้ ได้ออกแบบการนำเสนอข้อมูลตามลำดับ ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการชาวไทย พฤติกรรมการจับจ่ายของกลุ่มชาวมาเลเซียในตลาดไทย ปัญหาการค้าชายชายแดน และการเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดประชาอาเซียนของผู้ประกอบการชาวไทย

4.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรของงานวิจัยคือ ผู้ประกอบการชาวไทยในตลาดด่านนอกและตลาดอำเภอหาดใหญ่ โดยเก็บพื้นที่ละ 400 คน มีการจำแนกลักษณะประชากรโดยแบ่งตามเพศ อายุ ศาสนา ภูมิลำเนา และระดับการศึกษา ดังรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 : แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	ตลาดหาดใหญ่		ตลาดด่านนอก		รวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
เพศ	ชาย	138	34.5	141	35.3	279	34.9
	หญิง	258	64.5	228	57.0	486	60.8
	เพศที่สาม	4	1.0	31	7.8	35	4.3
อายุ	น้อยกว่า 30 ปี	103	25.8	81	20.3	184	23.0
	30 – 45 ปี	183	45.8	129	32.3	312	39.0
	มากกว่า 45 ปี	114	28.4	190	47.4	304	38.0
ศาสนา	พุทธ	280	70.0	208	52.0	488	61.0
	อิสลาม	98	24.5	175	43.8	273	34.1
	คริสต์	22	5.5	17	4.3	39	4.9
ภูมิลำเนาเดิม	สงขลา	354	88.5	348	87.0	702	87.8
	ต่างจังหวัด	46	11.5	52	13.0	98	12.2
ระดับการศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	293	73.3	293	73.3	586	73.3
	ปริญญาตรี	104	26.0	91	22.8	195	24.4
	สูงกว่าปริญญาตรี	3	.8	16	4.0	19	2.3

จากข้อมูลในตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เมื่อจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ไม่ว่าจะเป็นที่ตลาดค้านอกหรือตลาดหาคใหญ่ โดยเฉลี่ยสูงถึงร้อยละ 60 จำแนกตามอายุ พบว่าผู้ประกอบการในตลาดหาคใหญ่อายุเฉลี่ยน้อยกว่า ตลาดค้านอก จำแนกตามศาสนา พบว่าส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาเป็นอิสลาม และคริสต์ ตามลำดับ จำแนกตามภูมิลำเนา มากกว่าร้อยละ 80 ผู้ประกอบการเป็นคนสงขลา มีเพียงส่วนน้อยที่มาจากจังหวัดอื่น และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด ส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี มากกว่าร้อยละ 70

ตารางที่ 4.2 : เปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้ประกอบการตลาดหาคใหญ่กับตลาดค้านอก

ข้อมูลทั่วไป	Pearson Chi-Square		Linear by Linear Association	
	Value	Sig.	Value	Sig.
เพศ	22.713	.000**	2.401	.121
อายุ	30.977	.000**	20.409	.000**
ศาสนา	32.982	.000**	16.303	.000**
ภูมิลำเนา	.419	.518	.418	.518
ระดับการศึกษา	9.761	.008**	.831	.362

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P< .05), ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P< .01)

จากข้อมูลเปรียบเทียบตารางที่ 4.2 พบว่าคุณลักษณะของผู้ประกอบการของตลาดหาคใหญ่กับตลาดค้านอกมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่อง เพศ อายุ ศาสนา และระดับการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในเรื่องอายุ และศาสนา โดยในตลาดค้านอกมีเพศที่สามมากกว่าในตลาดหาคใหญ่ อายุ ผู้ประกอบการตลาดหาคใหญ่อายุเฉลี่ยน้อยกว่าตลาดค้านอก และศาสนา ตลาดหาคใหญ่ ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ 70 นับถือศาสนาพุทธ ในขณะที่ตลาดค้านอก นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 52.0 และอิสลามร้อยละ 43.8 ส่วนเรื่องระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันคือผู้ประกอบการที่ตลาดค้านอกมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 4.0 ในขณะที่ตลาดหาคใหญ่มีเพียงร้อยละ 0.8

นอกจากกลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการรายย่อยดังตารางข้างต้น นักวิจัยยังได้สัมภาษณ์ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง อันประกอบด้วย ด้านศุลกากรสะเดา ด้านศุลกากรปาดังเบซาร์ พาณิชย์จังหวัดสงขลา กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศในภาคใต้ ภาคเอกชน ได้แก่ หอการค้าจังหวัดสงขลา และผู้ประกอบการที่ทำการติดต่อค้าขายกับชาวมาเลเซีย

4.2 พฤติกรรมการค้าขายของผู้ประกอบการ

ตารางที่ 4.3 : แสดงพฤติกรรมการค้าขายของผู้ประกอบการ

พฤติกรรมการค้าขาย	ตลาดขนาดใหญ่		ตลาดด้านนอก		รวม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ลักษณะธุรกิจ	ค้าปลีก	198	49.5	224	56.0	422	52.8
	ค้าส่ง	19	4.8	46	11.5	65	8.1
	ค้าปลีกและค้าส่ง	176	44.0	113	28.2	289	36.1
	ธุรกิจบริการ	6	1.5	17	4.3	23	2.9
	อื่นๆ มิได้ระบุ	1	.3	0	0	1	.1
ประเภทสินค้า	เสื้อผ้า	157	39.3	167	41.8	324	40.5
	เครื่องอัญมณี	17	4.3	21	5.3	38	4.8
	สินค้าอุปโภค	78	19.5	138	34.5	216	27.0
	ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง	53	13.3	16	4.0	69	8.6
	เครื่องมือการเกษตร	12	3.0	10	2.5	22	2.8
	อุปกรณ์ไฟฟ้า	51	12.8	27	6.8	78	9.8
	อื่นๆ มิได้ระบุ	32	8.0	21	5.3	53	6.6
ระยะเวลาที่ค้าขายที่นี้	ต่ำกว่า 1 ปี	44	11.0	44	11.0	88	11.0
	1-2 ปี	59	14.8	75	18.8	134	16.8
	3-5 ปี	119	29.8	107	26.8	226	28.2
	มากกว่า 5 ปี	178	44.5	174	43.5	352	44.0

จากตารางแสดงพฤติกรรมการค้าขาย พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 50 เป็นธุรกิจค้าปลีก รองลงมา ร้อยละ 36 ทั้งค้าปลีกและค้าส่งด้วย ประเภทสินค้าที่นิยมจำหน่าย คือ เสื้อผ้า รองลงมาเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค และส่วนใหญ่ผู้ประกอบการดำเนินการค้ามานานมากกว่า 5 ปี มีเพียง ร้อยละ 11 เป็นผู้ประกอบกรรายใหม่

ตารางที่ 4.4 : เปรียบเทียบพฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการตลาดใหญ่กับตลาดด้านนอก

พฤติกรรมการค้า	Pearson Chi-Square		Linear by Linear Association	
	Value	Sig.	Value	Sig.
ลักษณะธุรกิจ	32.812	.000**	6.093	.014*
ประเภทสินค้า	47.086	.000**	10.831	.001**
ระยะเวลาที่ค้าขาย	2.593	.459	.478	.489

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P< .05), ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P< .01)

จากข้อมูลเปรียบเทียบตารางที่ 4.4 พบว่าพฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการตลาดขนาดใหญ่กับตลาดค่านอกมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง ลักษณะธุรกิจ และประเภทสินค้า โดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในเรื่องประเภทสินค้า

ตารางที่ 4.5 : แสดงภาษาที่ใช้ในการค้าขายของผู้ประกอบการ

ภาษา	ตลาดขนาดใหญ่		ตลาดค่านอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	361	90.3	258	64.5	619	77.4
มาเลเซีย	238	59.5	266	66.5	504	63.0
จีน	247	61.8	115	28.8	362	45.3
อังกฤษ	152	38.0	87	21.8	239	29.9
อื่น ๆ มิได้ระบุ	14	3.5	57	14.3	71	8.88

ปัจจัยหนึ่งที่เป็นส่วนประกอบในการค้าขายกับชาวต่างชาติ คือภาษา ดังนั้นเพื่อแสดงศักยภาพของผู้ประกอบการจึงให้เลือกภาษาที่ใช้ได้หลายข้อ ดังนั้นจึงพบว่า ผู้ประกอบการในตลาดค่านอกส่วนใหญ่ สามารถใช้ภาษามาลาเซียได้ รองลงมาเป็นภาษาไทย ส่วนในตลาดขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทย รองลงมาเป็นภาษาจีน ภาษามาลาเซีย ตามลำดับ และประมาณร้อยละ 30 ผู้ประกอบการสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการค้าขายด้วย

ตารางที่ 4.6 : แสดงแหล่งผลิตของสินค้าที่ผู้ประกอบการจำหน่าย

แหล่งผลิต	ตลาดขนาดใหญ่		ตลาดค่านอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไทย	362	90.5	334	100.0	696	94.8
มาเลเซีย	153	38.3	55	16.5	208	28.3
สิงคโปร์	51	12.8			51	6.9
จีน	277	69.3	45	13.5	322	43.9
อื่น ๆ มิได้ระบุ	7	1.8			7	1.0

แหล่งผลิตสินค้าที่ผู้ประกอบการนำมาจำหน่าย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสินค้าผลิตในประเทศไทย ในตลาดขนาดใหญ่ มีสินค้าจำหน่ายที่มีแหล่งผลิตจากประเทศจีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนในตลาดค่านอก มีเพียงสินค้าจากประเทศมาเลเซีย และจีน แสดงถึงความหลากหลายของตลาดขนาดใหญ่มีมากกว่าตลาดค่านอก

รูป 4.1: เปรียบเทียบรูปแบบการค้าบริเวณตลาดชายแดนไทย-มาเลเซีย ณ ตลาดด่านนอก

นอกจากข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยยังได้สังเกต สัมภาษณ์ และข้อมูลทุติยภูมิด้านศุลกากรได้อธิบายลักษณะการค้าขายเปรียบเทียบบริเวณด่านศุลกากรของไทยและมาเลเซีย พบว่า รูปแบบการค้าขายของทางประเทศมาเลเซีย เป็นศูนย์การค้า Duty Free 1 แห่ง ในขณะที่ตลาดฝั่งประเทศไทยเป็นร้านค้าแผงลอย ไม่เป็นระเบียบ ดังรูป 4.1

อีกทั้งร้านค้าในฝั่งไทย (ในตลาดด่านนอก) มีทั้งรูปแบบที่เจ้าของเป็นชาวมาเลเซียมาเปิดร้านร้านเฟรนไชส์ข้ามชาติ เช่น Mc Donald เปิด 24 ชั่วโมง ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นมีประมาณ 20 ร้าน ร้านขายทองประมาณ 10 ร้าน และโรงแรมขนาดใหญ่มากกว่า 20 แห่ง แสดงถึงการเป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวมาเลเซียที่เข้ามาในฝั่งไทย ในขณะที่บริเวณเมืองหาดใหญ่ เพิ่มรูปแบบห้างสรรพสินค้าใหญ่อีกประมาณ 10 แห่งมีทั้งห้างสรรพสินค้าของคนท้องถิ่น ห้างสรรพสินค้าระดับประเทศ และห้างค้าปลีกข้ามชาติ ตลาดค้าส่งผลไม้ 3 แห่งใหญ่ นอกจากนี้กลุ่มพนักงานของกิจการเหล่านี้มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

4.3 พฤติกรรมการซื้อสินค้าของลูกค้านในตลาดชายแดน

ตารางที่ 4.7 : แสดงพฤติกรรมการซื้อสินค้าในตลาดชายแดน

พฤติกรรมการซื้อสินค้า	ตลาดหาดใหญ่		ตลาดด่านนอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ลูกค้านิยมซื้อ						
สินค้าอุปโภคบริโภค	309	77.3	220	84.6	529	80.2
เสื้อผ้า	340	85.0	260	100.0	600	90.9
เครื่องอัญมณี	102	25.5	37	14.2	139	21.1
อุปกรณ์ไฟฟ้า	143	35.8	61	23.5	204	30.9
ท่องเที่ยว/บริการ	235	58.8	103	39.6	338	51.2
เกษตร/ประมง	12	3.0	0	0.0	12	1.8
เครื่องมือ/จักรกล	23	5.8	0	0.0	23	3.5
ผลิตภัณฑ์ไม้/ปื้	7	1.8	17	6.5	24	3.6

พฤติกรรมการซื้อขายสินค้า	ตลาดขนาดใหญ่		ตลาดค่านนอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าวสาร	39	9.8	71	27.3	110	16.7
ผลไม้/ผักสด	106	26.5	56	21.5	162	24.5
เนื้อสัตว์	4	1.0	2	.8	6	.9
เครื่องดื่ม/อาหารกระป๋อง	60	15.0	0	0.0	60	9.1
อื่นๆ มิได้ระบุ	17	4.3	0	0.0	17	2.6
วิธีการสั่งซื้อ						
ซื้อด้วยตนเอง	375	93.8	355	88.8	730	91.3
สั่งซื้อทางโทรศัพท์	21	5.3	45	11.3	66	8.3
สั่งผ่านออนไลน์	3	.8	0	0.0	3	.4
อื่นๆ มิได้ระบุ	1	.3	0	0.0	1	.1
สาเหตุที่ซื้อ						
สินค้ามีเฉพาะในไทย	232	58.1	236	100.0	468	73.7
สินค้าไม่เสียภาษี	270	67.7	104	44.1	374	58.9
ที่ประเทศตนห้ามขาย	113	28.3	85	36.0	198	31.2
อื่นๆ มิได้ระบุ	41	10.	21	8.9	62	9.8
กลุ่มลูกค้า						
ชาวไทยในสงขลา	325	81.3	118	43.7	443	66.1
ชาวมลายูเซียในไทย	94	23.5	87	32.2	181	27.0
นักท่องเที่ยวชาวไทย	298	74.5	54	20.0	352	52.5
นักท่องเที่ยวชาวมลายูเซีย	291	72.8	270	100.0	561	83.7

พฤติกรรมการซื้อขายสินค้าในตลาดชายแดน พบว่า สินค้าที่มีการจับจ่ายซื้อหากันมาก คือ เสื้อผ้า รองลงมาเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค บริการท่องเที่ยว โดยการสั่งซื้อส่วนใหญ่เดินทางมาเลือกซื้อด้วยตนเอง มากกว่าร้อยละ 80 ส่วนสาเหตุที่ซื้อ ในตลาดค่านนอก มองว่าเป็นสินค้าที่มีเฉพาะในไทย ในขณะที่ตลาดขนาดใหญ่ ยังมองว่าลูกค้าซื้อเพราะเป็นสินค้าไม่เสียภาษี รองลงมาเป็นสินค้าที่มีเฉพาะในไทย ถัดไปเพราะเป็นสินค้าที่ประเทศตนห้ามจำหน่าย จึงเล็งมาซื้อที่ประเทศไทย และเมื่อจำแนกตามกลุ่มลูกค้า ตลาดขนาดใหญ่ มองว่าลูกค้าส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวมลายูเซีย ส่วนตลาดค่านนอก มองว่าลูกค้าส่วนใหญ่ คือนักท่องเที่ยวชาวมลายูเซีย รองลงมาจึงเป็นคนในพื้นที่ ในภาพรวม นักท่องเที่ยวชาวมลายูเซียเป็นลูกค้าในตลาดชายแดน

ตารางที่ 4.8 : แสดงการชำระค่าสินค้า/บริการในตลาด

การชำระค่าสินค้า/บริการ		ตลาดขนาดใหญ่		ตลาดค่านอก		รวม	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สกุลเงิน	เงินบาท	190	47.5	0	0	190	23.8
	เงินริงกิต	6	1.5	160	40.0	166	20.8
	ทั้งบาทและริงกิต	204	51.0	240	60.0	444	55.5
วิธีการชำระ	เงินสด	392	98.0	400	100.0	792	99.0
	ผ่านธนาคาร	6	1.5	0	0	6	0.8
	บัตรเครดิต	2	0.5	0	0	2	0.3

การชำระค่าสินค้า/บริการ พฤติกรรมการค้าขายในตลาดค่านอก เนื่องจากติดแค้นกับมาเลเซีย ดังนั้นการรับสกุลเงินริงกิต และรับทั้งสกุลเงินบาทและริงกิต ในขณะที่ตลาดขนาดใหญ่ มีร้อยละ 47.5 ที่รับเงินบาท ส่วนวิธีการชำระ ตลาดขนาดใหญ่มีการรับชำระผ่านธนาคารและบัตรเครดิตด้วย ในขณะที่ตลาดค่านอกรับเงินสดเท่านั้น

ตารางที่ 4.9 : เปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อของชาวมลายูเซียในตลาดขนาดใหญ่กับตลาดค่านอก

พฤติกรรมการซื้อ	Pearson Chi-Square		Linear by Linear Association	
	Value	Sig.	Value	Sig.
วิธีการสั่งซื้อ	13.275	.004**	2.810	.094
สกุลเงินที่ใช้	335.786	.000**	92.187	.000**
วิธีการชำระเงิน	8.081	.018*	7.198	.007**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P< .05), ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P< .01)

จากข้อมูลเปรียบเทียบตารางที่ 4.9 พบว่าพฤติกรรมการซื้อของชาวมลายูเซียในตลาดขนาดใหญ่กับตลาดค่านอกมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องวิธีการสั่งซื้อ สกุลเงินที่ใช้ วิธีการชำระเงิน โดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในเรื่อง สกุลเงินที่ใช้ และวิธีการชำระเงิน

.ตลาดขนาดใหญ่มีวิธีการสั่งซื้อที่หลากหลายกว่าตลาดค่านอก สกุลเงินที่ใช้ตลาดขนาดใหญ่ใช้เงินบาท ในขณะที่ตลาดค่านอกใช้เงินริงกิต ส่วนวิธีการชำระเงินตลาดขนาดใหญ่ชำระผ่านธนาคารและบัตรเครดิตได้ ในขณะที่ตลาดค่านอกชำระเงินสดอย่างเดียว

ตารางที่ 4.10 : แสดงพฤติกรรมกรรมการขนส่งสินค้าของชาวมาเลเซียในตลาดชายแดน

พฤติกรรมกรรมการขนส่งสินค้า	ตลาดหาดใหญ่		ตลาดด่านนอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
รถบรรทุก	177	44.3	178	75.1	355	55.7
รถจักรยานยนต์	61	15.3	67	28.3	128	20.1
รถยนต์	289	72.3	237	100.0	526	82.6
รถบัส/รถตู้	153	38.3	44	18.6	197	30.9
รถสามล้อพ่วง	13	3.3	35	14.8	48	7.5
เดินเท้า	5	1.3	0	0	5	.8

พฤติกรรมกรรมการขนส่งสินค้าของชาวมาเลเซียในตลาดชายแดน พบว่า ส่วนใหญ่ขนส่งสินค้าด้วยรถยนต์ ร้อยละ 82.6 รองลงมาจึงเป็นรถบรรทุก ร้อยละ 55.7 รถบัส/รถตู้ ร้อยละ 30.9

ข้อมูลที่ได้อีกกล่าวมาเบื้องต้นเป็นลักษณะการค้าปลีกในพื้นที่ จากการสัมภาษณ์และข้อมูลทุติยภูมิจากผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ทำการค้า ได้ข้อมูลดังนี้

ภาพรวมการค้าส่วนใหญ่ในพื้นที่ด่านสะเดา จ.สงขลา เป็นการค้าปลีก และการบริการ จะพบว่ามีสถานบันเทิงในพื้นที่จำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นสถานบันเทิงกลางคืน โดยกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นผู้ชายชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน ขณะนี้ทางการไทยเริ่มมีการปรับปรุง โดยปรับภูมิทัศน์ด้านริมรั้วชายแดนเพื่อลดปัญหาการค้าสินค้าหนีภาษี และสินค้าต้องห้าม รื้อถอนร้านค้าที่ไม่เป็นระเบียบและรื้อกำแพงพื้นที่ของทางราชการออก ในขณะเดียวกันมีการเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ลงทุนโดยนักธุรกิจชาวมาเลเซียในพื้นที่ประเทศไทยเพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มครอบครัวพร้อมเด็ก มีเครื่องเล่นทำบรรยากาศธรรมชาติ มีสัตว์น่ารัก เช่น กระต่ายในสวน มีบริเวณที่น่าถ่ายรูปทำรูปหุ่นจำลองเช่น หมิแพนด้า ไคโนเสาร์ เริ่มเปิดดำเนินการแล้วในปี 2558 แต่ยังไม่เสร็จสมบูรณ์

ภาพรวมการค้าชายแดนในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จ.สงขลา มีกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียมาท่องเที่ยวเพื่อจับจ่ายใช้สอย โดยกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัว มีทั้งผู้สูงอายุ เด็กวัยรุ่น มาเพื่อทานอาหาร พักผ่อน มาช่วงศุกร์ เสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ของทางมาเลเซีย ปัจจุบันนี้การเดินทาง มีทั้งมาเป็นกลุ่มใหญ่ โดยรถบัสนำเที่ยว และมาเป็นครอบครัว ขับรถส่วนตัวเข้ามาเอง อำเภอหาดใหญ่นอกจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว อีกภาพหนึ่งในลักษณะของการค้าส่ง หาดใหญ่เป็นตลาดค้าส่งผลไม้ พบว่ามีการค้าระหว่างไทย-มาเลเซียโดยการสั่งซื้อผลไม้สดส่งออกในตลาดค้าส่งผลไม้หาดใหญ่ และส่งออกสินค้าอาหารทะเลจากโรงงานอุตสาหกรรม และมีข้อมูลอีกส่วนพบว่าสินค้าส่งออกทั้งหมดที่เข้าไปประเทศมาเลเซีย ประมาณร้อยละ 68 ที่มาเลเซียบริโภค นอกจากนั้นเป็นสินค้าข้ามแดน โดยร้อยละ 13 ประเทศปลายทางคือสิงคโปร์ ร้อยละ 10 ประเทศปลายทางคือจีน อื่นๆ มีประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี บราซิล ฯลฯ โดยไปลงเรือที่ทำเรือในประเทศมาเลเซีย

4.4 ปัญหาการค้าขายในตลาดชายแดน

ตารางที่ 4.11 : แสดงช่วงเวลาเปิด-ปิดด่านบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย มีผลกระทบการค้า

ผลกระทบจากการเปิด-ปิดด่าน	ตลาดหาดใหญ่		ตลาดด่านนอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีผลกระทบมาก	119	29.8	96	24.0	215	26.9
มีผลกระทบปานกลาง	136	34.0	83	20.8	219	27.4
มีผลกระทบน้อย	58	14.5	50	12.5	108	13.5
ไม่มีผลกระทบ	87	21.8	171	42.8	258	32.3

ผลกระทบจากการเปิด-ปิดด่านต่อการค้า พบว่าผู้ประกอบการในตลาดด่านนอก ร้อยละ 42.8 คิดว่าไม่มีผลกระทบ ในขณะที่ตลาดหาดใหญ่ ร้อยละ 34.0 มีผลกระทบปานกลาง

ตารางที่ 4.12 : แสดงช่วงเวลาเปิด ปิดด่านบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ที่เหมาะสม

ช่วงเวลาเปิด ปิดด่าน	ตลาดหาดใหญ่		ตลาดด่านนอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
06.00 – 23.00 น.	99	24.8	60	15.0	159	19.9
07.00 – 20.00 น.	91	22.8	39	9.8	130	16.3
08.00 – 20.00 น.	39	9.8	8	2.0	47	5.9
09.00 – 19.00 น.	18	4.5	11	2.8	29	3.6
เปิดตลอด 24 ชั่วโมง	72	18.0	129	32.3	201	25.1
ไม่ได้ระบุ	1	.3	7	1.8	8	1.0

ผู้ประกอบการให้ทัศนะช่วงเวลาในการเปิด-ปิดด่านที่เหมาะสม โดยตลาดหาดใหญ่ อยู่ในช่วงเวลา 06.00 – 23.00 น. และ 07.00 – 20.00 น. ในขณะที่ตลาดด่านนอก ต้องการให้เปิดตลอด 24 ชั่วโมง ร้อยละ 32.3

ตารางที่ 4.13 : เปรียบเทียบปัญหาการค้าชายแดนของผู้ประกอบการตลาดหาดใหญ่กับตลาดด่านนอก

ปัญหาชายแดน	Pearson Chi-Square		Linear by Linear Association	
	Value	Sig.	Value	Sig.
การเปิด-ปิดด่าน	43.228	.000**	29.189	.000**
ช่วงเวลาเปิด-ปิดด่าน	299.167	.000**	189.386	.000**

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (P< .05), ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (P< .01)

จากข้อมูลเปรียบเทียบตารางที่ 4.13 พบว่าปัญหาการค้าชายแดนของผู้ประกอบการในตลาดภาคใหญ่กับตลาดด้านนอกมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่องผลกระทบช่วงเวลาเปิด-ปิดด่าน และ ช่วงเวลาเปิด-ปิดด่านที่เหมาะสม โดยมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงในเรื่องผลกระทบช่วงเวลาเปิด-ปิดด่าน และ ช่วงเวลาเปิด-ปิดด่านที่เหมาะสม

ตารางที่ 4.14 : แสดงปัญหาการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย บริเวณตลาดด้านนอก

ปัญหาการค้าชายแดน	จำนวน	ร้อยละ
ค่าเงินริงกิตมาเลเซียลดลง	102	30.1
ภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร	25	7.4
การจราจรติดขัด แออัด	55	16.2
จำนวนนักท่องเที่ยวลดลง	17	5.0
การเข้าออก ด่านมีความเข้มงวด	45	13.3
การก่อสร้างถนนใหม่	95	28.0
รวม	339	100.0

ข้อมูลจากปลายเปิดพบว่าในตลาดด้านนอกมีปัญหาที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจ กังวลใจสูงในเรื่องค่าเงินริงกิตมาเลเซียที่อ่อนค่าลง ร้อยละ 30.1 ซึ่งส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงด้วย รองลงมาคือปัญหาการก่อสร้างถนนใหม่ บริเวณทางเข้าออกด่านสะเดา ร้อยละ 28.0 ซึ่งทำให้การจราจรติดขัดตามมาด้วย สำหรับตลาดในภาคใหญ่ ไม่มีข้อเสนอแนะ

ปัญหาการค้าชายแดนไทยกับมาเลเซีย จากการสัมภาษณ์

ภาคราชการที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และภาคธุรกิจที่รวมเป็นหอการค้า ตลอดจนผู้ประกอบการส่งออก ได้แสดงทัศนะดังนี้

ภาคขนส่ง

ทางน้ำ เหมาะสำหรับสินค้าที่ส่งออกต่างประเทศ เพราะต้นทุนต่ำ ประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์มีท่าเรือน้ำลึกหลายที่ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การส่งออกผ่านประเทศมาเลเซีย มากกว่าประเทศพม่า ลาว และกัมพูชา รวมทั้งภาคใต้มีระยะทางใกล้ท่าเรือปีนัง ดังจะเห็นว่าสินค้าที่เข้าประเทศมาเลเซีย มีประมาณร้อยละ 38 เป็นสินค้าข้ามแดน คือไม่ได้มีจุดหมายปลายทางที่มาเลเซีย เมื่อสอบถามว่า การที่ประเทศไทยพยายามพัฒนาท่าเรือน้ำลึกปากบารา จังหวัดสตูล แทนที่จะใช้ได้ไหม มีข้อมูลว่า ความลึกของน้ำทะเลบริเวณท่าเรือของทางมาเลเซียลึกกว่าทางจังหวัดสตูลมาก ส่งผลต่อขนาดของเรือพาณิชย์ที่จะเข้ามารับสินค้า สามารถเข้ามา

รับครั้งละจำนวนหลายพันตู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อลดค่าใช้จ่าย เช่น โกดังเก็บสินค้า เครื่องยกสินค้าลงเรือ ปริมาณสินค้าที่จะลงเรือ เส้นทางขนส่ง ต้องมีการลงทุนอีกมาก จึงจะจูงใจทั้งสายการบินเรือ และผู้ส่งออกที่จะมาใช้บริการ อีกทั้งต้องแข่งกับท่าเรือที่มีความพร้อมเพราะดำเนินการมานานแล้ว ทั้งของประเศมาเลเซียและสิงคโปร์ (ข้อมูลจากนายด่านปาดังเบซาร์)

ทางบก การขนส่งระบบราง(รถไฟ) จะใช้ต้นทุนต่ำกว่ารถบรรทุกทางถนน เพราะหนึ่งหัวจักรสามารถลากตู้ได้มากกว่า 10 ตู้คอนเทนเนอร์ แต่รถบรรทุกอย่างมากไม่เกิน 2 ตู้คอนเทนเนอร์ ปัจจุบันระบบรางของไทยสามารถส่งออกสินค้าเข้าประเทศมาเลเซียได้ทางด่านปาดังเบซาร์ โดยส่วนใหญ่ส่งถึงบัตเตอร์เวิร์ธ (Butterworth) เพื่อส่งออกต่อไปท่าเรือปีนัง ขณะนี้ระบบรางของประเทศมาเลเซียได้พัฒนาเป็นระบบรางคู่ และเชื่อมโยงจนถึงรัฐยะโฮร์ เพื่อข้ามไปประเทศสิงคโปร์ ในขณะที่ระบบรางของประเทศไทย ยังขาดการปรับปรุงเส้นทาง มีเพียงรางเดียว ดังนั้นมูลค่าการส่งออกทางด้านปาดังเบซาร์จึงเป็นรองด่านสะเดา เพราะขีดจำกัดทางการขนส่งของประเทศไทย ในขณะที่กล่าวถึงทางถนน การขนส่งทางรถประเทศไทยยังไม่มีทางหลวงมาตรฐานสากล ถนนที่มีหลายเลนโดยไม่มีถนนตัดผ่าน (ข้อมูลจากนายด่านปาดังเบซาร์)

ภาคธุรกิจการค้าและบริการ

ธุรกิจบริการ ต้องยอมรับความจริงถึงการเข้ามาของชาวมาเลเซียที่มาเที่ยวในเมืองชายแดน อย่างอำเภอหาดใหญ่ หรือ ปัจจุบันอำเภอสะเดา ส่วนใหญ่เข้ามาเพื่อเที่ยวสถานบันเทิง สถานบริการต้องการเข้ามาซื้อบริการโสเภณี เมื่อประมาณ 40 กว่าปีที่ผ่านมา สถานบันเทิงส่วนใหญ่อยู่ที่อำเภอหาดใหญ่ ชาวมาเลเซียจึงเข้ามามากเพื่อใช้บริการโสเภณี เมื่อเมืองมีพัฒนาการขึ้น มีห้างสรรพสินค้า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเข้ามามีบทบาทมากขึ้น กลุ่มชาวมาเลเซียที่เข้ามาเที่ยวจึงเปลี่ยนเป็นกลุ่มครอบครัวมากขึ้น แหล่งสถานบันเทิงกลางคืนค่อยๆ น้อยลง ย้ายไปตั้งบริเวณด้านชายแดน บ้านด่านนอก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทำให้เกิดโรงแรม สถานบันเทิง ร้านอาหารคาราโอเกะ กลุ่มที่ต้องการซื้อบริการโสเภณีจึงไม่จำเป็นต้องเดินทางมาถึงอำเภอหาดใหญ่ แต่ธุรกิจบริการที่เปลี่ยนไปของหาดใหญ่กลายเป็นการนวดเท้า นวดตัว การใช้บริการสถานพยาบาล โรงพยาบาลเอกชน ที่ผู้ให้บริการชาวมาเลเซีย กลายเป็นกลุ่มผู้สูงวัย ทั้งชายและหญิง ส่วนใหญ่เป็นชาวมาเลเซีย เชื้อสายจีน การค้าประเวณี ทำให้เกิดการล่อลวงผู้หญิงมาขายบริการ ทั้งสมัครใจและบังคับ ขณะนี้ผู้หญิงที่มาขายบริการมีทั้งคนไทย และคนต่างชาติ หลากหลายเชื้อชาติ (ข้อมูลจากนายด่านสะเดา และหอการค้าจังหวัดสงขลา)

ธุรกิจค้าขาย จากเดิมตลาดหาคใหญ่ มีชื่อเสียงว่าเป็นแหล่งขายสินค้าหนีภาษี นักท่องเที่ยวที่มาซื้อ ส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมากกว่าชาวมาเลเซีย แต่ชาวมาเลเซียนิยมซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าตามห้างสรรพสินค้า เนื่องจากการออกแบบสินค้าของไทยมีความทันสมัย และราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับราคาจำหน่ายในมาเลเซีย นอกจากนี้ชาวมาเลเซียนิยมเข้ามาเพื่อรับประทานอาหารเช้า เพราะถ้าเป็นอาหารทะเล อาหารจีน ราคาไม่แพง จึงเป็นที่นิยมของชาวมาเลเซียจำนวนมาก ประเภทผลไม้สด ข้าวสาร ก็เป็นที่ชื่นชอบเพราะรสชาติดี ดังนั้นเมื่อมาเที่ยวส่วนใหญ่จึงมีการใช้จ่ายพอสมควรในแต่ละคน ทำให้เศรษฐกิจของเมืองแทบจะเรียกว่าขึ้นอยู่กับ การเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยว ถ้าช่วงใดมีข่าวไม่ดี ทางกรมมาเลเซียก็จะออกข่าวเตือนไม่ให้มาเมืองไทย เมืองหาคใหญ่ก็ซบเซา ต้องจัดกิจกรรมเชิญชวนนักท่องเที่ยว ในส่วนตลาดด่านนอก อำเภอสะเดาก็คล้ายกัน โดยมีข้อดีกว่าหาคใหญ่ที่อยู่บริเวณชายแดนแค่ข้ามเขตก็ถึงแล้ว และสัญญาณโทรศัพท์มือถือของมาเลเซียยังมาถึง มาเที่ยวแบบไม่ต้องค้างคืนได้เลย (ข้อมูลจากหอการค้าจังหวัดสงขลา)

ภาคอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมในจังหวัดสงขลาที่สำคัญมี 2 กลุ่ม คือ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล และ อุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากยางพารา เนื่องจากมีมูลค่าการลงทุน การค้าค่อนข้างสูง ตลอดจนมีการจ้างงานจำนวนมาก เป็นโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ข้อมูลจากหอการค้าจังหวัดสงขลา พบว่า นักลงทุนที่เข้ามาลงทุนมาจากหลากหลายประเทศ ทั้งมาเลเซีย สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศในกลุ่ม EU เนื่องจากแหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญของโลก คือ ประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ส่วนอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล มีทั้งการแช่แข็ง การแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหารกระป๋อง อาหารสัตว์ ส่วนใหญ่ผลผลิตนอกจากใช้ภายในประเทศ ก็จะส่งออกผ่านทางประเทศมาเลเซีย ท่าเรือปีนัง ปัญหาของกลุ่มภาคอุตสาหกรรม ขาดแคลนแรงงาน การขึ้นลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา และการขนส่ง

การกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษี (Non-Tariff Barrier)

การส่งออกสินค้าเกษตรไปประเทศสิงคโปร์ มีการทำบันทึกความเข้าใจการขนส่งสินค้าผ่านแดนมาเลเซียไปยังประเทศสิงคโปร์ (Memorandum of Understanding on the Movement in Transit of Perishable Goods by Road from Thailand through Malaysia to Singapore) เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2522 โดยมีสาระสำคัญดังนี้

- (1) มาเลเซียยินยอมให้มีการขนส่งสินค้าผ่านแดน (ได้แก่ ปลา สัตว์น้ำที่มีเปลือกหุ้มตัว หอย เนื้อสัตว์แช่เย็น หรือแช่แข็ง ผลไม้ ผักสด แช่เย็นหรือแช่แข็ง) ทางถนนจากประเทศไทยผ่านแดนมาเลเซียไปยังสิงคโปร์ได้ โดยยกเว้นการชำระอากร ภาษีค่าธรรมเนียม และค่าภาระอื่นๆ

- (2) ยอดรวมของสินค้านำเข้าเสียง่ายกำหนดให้ขนส่งได้ 30,000 เมตริกตัน/ปี
- (3) รถที่ใช้ต้องเป็นรถห้องเย็นหรือรถบรรทุกตู้คอนเทนเนอร์
- (4) รถต้องจดทะเบียนและขออนุญาตประกอบการในมาเลเซีย
- (5) รถต้องวิ่งตามเส้นทางและผู้ขับรถต้องรายงานตัวที่จุดตรวจของตำรวจที่ฝ่ายมาเลเซียกำหนดไว้ จุดที่กำหนดให้เข้า/ออกมาเลเซีย คือ บุกิตคาบูอิตัม (ตรงกับด่านสะเดาของไทย)
- (6) รถบรรทุกที่เยวกลับได้รับอนุญาตให้ขนส่งสินค้าจากสิงคโปร์มายังประเทศไทยได้โดยต้องกระทำในลักษณะและภายใต้เงื่อนไขเดียวกันกับการขนส่งสินค้านำเข้าเสียง่ายผ่านแดนจากประเทศไทยไปยังสิงคโปร์
- (7) กำหนดให้มีคณะกรรมการร่วมถาวรขึ้นคณะหนึ่ง ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่รัฐบาลที่รัฐบาลทั้งสองแต่งตั้ง เพื่อทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตาม MOU

จาก MOU ดังกล่าวทำให้ผู้ส่งออกสินค้าในพื้นที่อื่นไม่ได้รับข้อยกเว้นด้วย จึงเป็นเหตุผลส่วนหนึ่งทำให้ปริมาณการค้าผ่านด่านสะเดาส่งกว่าด่านอื่น ๆ ที่ส่งออกไปประเทศมาเลเซีย สินค้าเกษตรที่ส่งออกไปยังประเทศมาเลเซียจะเป็นสินค้าราคาไม่สูงมาก ตกเกรดลงมา จึงทำให้สินค้าที่เข้าประเทศมาเลเซียจึงไม่ใช่สินค้าพรีเมียม และมีปัญหาหากผู้นำเข้าไม่ใช่พ่อค้าชาวมาเลเซียที่นำเข้าเป็นประจำ จะมีการกักสินค้าไว้ระยะหนึ่งทำให้สินค้าไม่สด นำเข้าไปขายไม่ได้ราคา หรือเกิดการเน่าเสีย เมื่อสอบถามพ่อค้าเหล่านั้นพบว่าปัญหาคือ ทางด่านฯฝั่งไทยทำการกีดกันก่อน ทางมาเลเซียก็ทำบ้าง สาเหตุหลักคือ ในช่วงฤดูการผลิตผลไม้ เช่นช่วงนี้มะม่วงของทางมาเลเซียออกผลผลิตนำสู่ตลาด ก็จะมีการกีดกันไม่ให้มะม่วงของไทยเข้าไปขายดีตลาดของเขา ส่วนใหญ่สินค้าเกษตรชาวมาเลเซียต้องเข้ามาบริ โทคในไทย หรือนำเข้าติดตัวไปได้เพียงเล็กน้อย

มาเลเซียก็คิดกันการนำเข้าข้าว เนื่องจากประเทศมาเลเซียมีหน่วยงานที่ควบคุมคือ องค์กรค้าข้าวเปลือกและข้าวสารแห่งชาติ (BERNAS) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ มีมาตรการห้ามนำเข้าข้าวชั่วคราวในช่วงที่ผลผลิตในประเทศออกสู่ตลาดค่อนข้างมาก เพื่อรักษาระดับราคาข้าวในประเทศ นอกจากนี้ทางไทยยังมีการกำหนดการส่งออกข้าวกับพ่อค้าที่จะค้าขายกับมาเลเซียให้เฉพาะธุรกิจที่จดทะเบียนพาณิชย์ในจังหวัดสงขลาเท่านั้น

การจับกุมสินค้าลักลอบเข้าประเทศไทย

การลักลอบนำสินค้าที่ประเทศหนึ่งผลิตกฎหมายแต่อีกประเทศหนึ่งไม่ผิดกฎหมาย ข้ามไปจำหน่ายหรือใช้บริโภค ปัญหาการลักลอบนำใบกระท่อมจากประเทศมาเลเซียเข้ามาในประเทศไทย ทางด่านศุลกากรจับได้บ่อยครั้ง ทั้งด่านสะเดาและด่านปาดังเบซาร์

การลักลอบทำการค้าข้ามแดนโดยหลีกเลี่ยงภาษี สินค้าไทยที่ลักลอบเข้ามาเลเซีย ข้าวสาร ผลไม้ สินค้ามาเลเซียที่ลักลอบเข้าไทย เช่น น้ำมันปาล์ม สุรา บุหรี่ ผลไม้เมืองหนาว เนื้อวัวแช่แข็ง รถหรูที่มีราคาสูงเข้ามาเพื่อการจำหน่ายในประเทศไทย ทางด่านศุลกากรก็สามารถจับได้

ดังนั้นจะเห็นว่าในแต่ละปีที่มีการประมุขรถที่ถูกจับของทางด่านไทยจำนวนมาก รวมทั้งสินค้าหนีภาษีเหล่านี้ บางส่วนต้องทำลายไม่สามารถนำมาประมวลขายให้ประชาชนได้

การจัดการเรื่องพื้นที่ ภูมิทัศน์

บริเวณด่านสะเดา ไทยมีพื้นที่จำกัดและแออัดมาก ทำให้การตรวจปล่อยสินค้าและผู้โดยสารล่าช้า และมีความไม่เป็นระเบียบ การเข้า-ออกบริเวณด่านไม่สามารถควบคุมคนได้ ในขณะที่ทางด่านบูกิตกาฮูอิตัมฝั่งมาเลเซีย รถเข้า-ออก มีระบบที่ควบคุมได้ไม่สามารถลักลอบเข้าประเทศได้เลย การจัดผังเมืองของด่านนอก พบว่ามีการรุกล้ำพื้นที่ส่วนราชการ ทำร้านค้าติดรั้วประเทศ ทำให้มีการลักลอบนำสินค้าผิดกฎหมายได้อย่างสะดวก ตลอดแนวชายแดน มีการรื้อถอนร้านค้าที่สร้างรุกล้ำแนวชายแดน และสร้างถนนเลียบริ้วชายแดน เชื่อมด่านสะเดา ไปถึง ด่านปาดังเบซาร์ อยู่ระหว่างดำเนินการ

บริเวณด่านปาดังเบซาร์ มีแผนจะจัดทำสถานีรถไฟในฝั่งไทย และการทำรางรถไฟที่ไปเชื่อมต่อกับรถไฟของประเทศมาเลเซีย การตรวจปล่อยสินค้าผ่านแดน โดยใช้เครื่องมือที่ทันสมัยสามารถตรวจได้รวดเร็วขึ้น อยู่ระหว่างการดำเนินการ

4.5 การเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดประชาอาเซีย

ตารางที่ 4.15 : แสดงการเตรียมความพร้อมการเปิด AEC ของผู้ประกอบการไทย

การเตรียมความพร้อม	ตลาดขนาดใหญ่		ตลาดค่านอก		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
การขยายกำลังการผลิต	142	35.5%	233	100.0%	375	59.2%
การหาแหล่งทุนเพิ่ม ขยายกิจการ	217	54.3%	119	51.1%	336	53.1%
การรักษาความปลอดภัยให้เข้มข้นขึ้น	252	63.0%	90	38.6%	342	54.0%
การเตรียมรองรับการเติบโตโดยขยาย	223	55.8%	68	29.2%	291	46.0%
การขยายพื้นที่ขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้น	149	37.3%	59	25.3%	208	32.9%
การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้	103	25.8%	34	14.6%	137	21.6%
อื่นๆ มิได้ระบุ	2	.5%	9	3.9%	11	1.7%

การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้ประกอบการในตลาดค่านอก และตลาดขนาดใหญ่มีทัศนคติต่างกัน ที่ตลาดค่านอก เตรียมขยายกำลังการผลิต รองลงมาเป็นการหาแหล่งทุนเพิ่มเพื่อขยายกิจการ ในขณะที่ตลาดขนาดใหญ่ ควรเพิ่มการรักษาความปลอดภัย รองลงมาเป็นการเตรียมรองรับการเติบโตโดยขยาย การหาแหล่งทุนเพิ่มเพื่อขยายกิจการ

ภาคราชการที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และภาคธุรกิจที่รวมเป็นหอการค้า ตลอดจนผู้ประกอบการส่งออก ให้นำข้อมูลถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนี้

แก้ไขปัญหาการค้าชายแดน

การคมนาคม มีการวางแผนและให้งบประมาณในการทำรถไฟรางคู่ เพื่อมาต่อกับรางรถไฟของทางประเทศมาเลเซีย และมีการตัดถนนใหม่ เพื่อเชื่อมการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจากนิคมอุตสาหกรรมในภาคใต้ มีการดำเนินงานและงบประมาณในการก่อสร้างแล้ว นอกจากนี้มีการสร้างถนนเชื่อมท่าเรือน้ำลึกฝั่งอันดามัน กับอ่าวไทย เพื่อลดเวลาในการขนส่ง ทั้งหมดนี้ยังไม่เสร็จสมบูรณ์

การวางผังเมือง และการรื้อถอนร้านค้าที่รุกล้ำพื้นที่ มีการจัดระเบียบเมืองบริเวณบ้านด่านนอก โดยการรื้อถอนร้านค้าริมรั้วประเทศทั้งหมดและจัดภูมิทัศน์ใหม่ เพื่อลดการลักลอบนำสินค้าผิดกฎหมายเข้าประเทศ การวางผังเมืองใหม่ยังคงมีการสร้างพื้นที่เศรษฐกิจทำให้เมืองน่าเที่ยวจับจ่ายใช้สอยได้สะดวกขึ้น

การปรับปรุงพื้นที่และจัดระบบในด้านสะพานไทย เพื่อให้สามารถควบคุมการข้ามแดนได้เต็มที่ ทั้งสินค้าและนักท่องเที่ยว โดยสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกและไม่ล่าช้า ตลอดจนอำนวยความสะดวกผู้มาใช้บริการที่คาดว่าจะเพิ่มมากขึ้น อยู่ระหว่างดำเนินการ ปัญหาของไทยคือการเตรียมการล่าช้า ในขณะที่ฝั่งมาเลเซียเสร็จเรียบร้อยจัดระเบียบร้านค้าและเตรียมปรับพื้นที่ขยายบริการเพื่อรองรับการผ่านแดนที่มากขึ้น ทั้งสินค้าและนักท่องเที่ยว

การทำความเข้าใจเป็นทางการที่ส่งผลต่อการค้าชายแดน จังหวัดสงขลา

การทำบันทึกความเข้าใจ “การอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน” ASEAN Customs Transit System : ACTS มีทั้งหมด 9 Protocol (Protocol หรือเรียกว่า พิธีสาร เป็นข้อตกลง สนธิสัญญาขั้นต้น)

Protocol 1 : กำหนดเส้นทางขนส่งผ่านแดนและจุดอำนวยความสะดวก

Protocol 2 : กำหนดที่ทำการพรมแดน

Protocol 3 : ประเภทและปริมาณของรถ

Protocol 4 : ข้อกำหนดทางเทคนิคของรถ

Protocol 5 : แผนประกันอุบัติเหตุทางรถภาคบังคับของอาเซียนในส่วนของความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สาม

Protocol 6 : จุดข้ามแดนสำหรับรถไฟและสถานีชุมทาง

Protocol 7 : ระบบศุลกากรผ่านแดน “ไม่อนุญาตให้ทำการขนส่งสินค้าต้องห้ามหรือสินค้าที่ถูกจำกัดผ่านดินแดนภาคีสัญญา”

Protocol 8 : การจัดตั้งมาตรการเกี่ยวกับการตรวจโรคในคนและพืช

Protocol 9 : วัตถุประสงค์ราย

พิธีสาร 1 การมีถนน Asian Highway ที่เชื่อมระหว่างประเทศในอาเซียน เส้นที่ผ่านจังหวัดสงขลา ได้แก่ AH 2: สะเดา-หาดใหญ่-กรุงเทพ-เชียงใหม่-ท่าจีเหล็ก ระยะทาง 1,913 กิโลเมตร เป็นการเชื่อมประเทศมาเลเซีย ผ่านประเทศไทย เข้าสู่ประเทศเมียนมาร์ แสดงเส้นทางที่อนุญาตให้รถขนส่งสินค้าข้ามแดนวิ่งได้ ในประเทศไทยมีเส้นทางต่างๆ ดังแสดงในรูป 4.2

พิธีสาร 2 ประเทศไทยอนุญาตให้รถขนส่งสินค้าข้ามแดนได้ใน 7 จุด คือ

- เชื่อมประเทศไทยกับเมียนมาร์ 1. อ.แม่สาย จ.เชียงราย 2. อ.แม่สอด จ.ตาก
- เชื่อมประเทศไทยกับสปป.ลาว 3. อ.เชียงของ จ.เชียงราย 4. จ.หนองคาย 5. จ.มุกดาหาร
- เชื่อมประเทศไทยกับกัมพูชา 6. จ.อรัญประเทศ
- เชื่อมประเทศไทยกับมาเลเซีย 7. อ.สะเดา จ.สงขลา

พิธีสาร 7 มีการลงนามเรื่องสินค้าต้องห้าม (Prohibited goods) หรือสินค้าที่ถูกจำกัด (Restricted goods) แล้วทั้ง 10 ประเทศ เมื่อ 24 กุมภาพันธ์ 2557

รูป 4.2 เส้นทาง Asian Highway ในประเทศไทย

ที่มา : การบรรยายพิเศษ นายกรีธา เกิดศรีพันธุ์ นายด่านศุลกากรสะเดา 6 ตุลาคม 2558

เขตเศรษฐกิจพิเศษ

จากประกาศคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ ๑/๒๕๕๘ เรื่อง กำหนดพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดให้ท้องที่ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักแก้ว และตำบลปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา” ตั้ง ณ วันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๘ จากนั้นมีการจัดทำ คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ จัดทำโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ระบุว่าเน้นอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อการส่งออก การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ

ระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย ท่าเรือสงขลาแห่งที่ 2

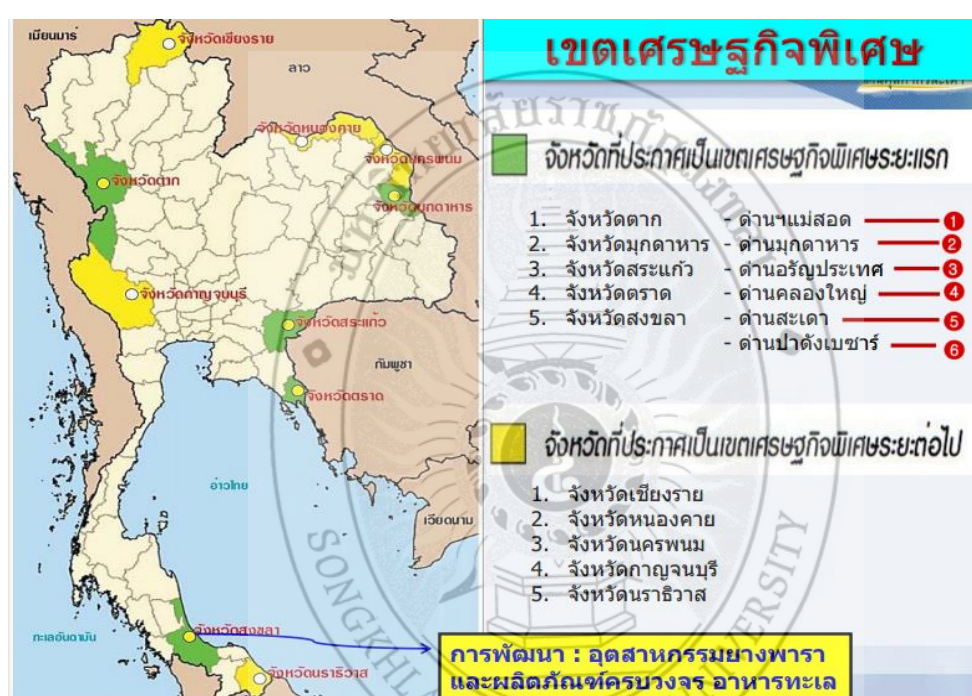
ระยะยาว ประกอบด้วย ทางหลวงพิเศษภาคใหญ่ – ชายแดนไทย – มาเลเซีย,

สถานีขนส่งสินค้า จ.สงขลา,

รถไฟทางคู่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า (ภาคใหญ่-ปาดังเบซาร์),

โครงการสะพานเศรษฐกิจ (Land Bridge)

โดยกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร ประมงและกิจการที่เกี่ยวข้อง, อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มและเครื่องหนัง, การผลิตเครื่องเรือน, กิจการโลจิสติกส์, นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม และ กิจการสนับสนุนการท่องเที่ยว

รูป 4.3 เขตเศรษฐกิจพิเศษประเทศไทย

ที่มา : การบรรยายพิเศษ นายกรีชา เกิดศรีพันธุ์ นายด่านศุลกากรสะเตา 6 ตุลาคม 2558

การประกาศเขตเศรษฐกิจพิเศษ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล ทั้งด้านภาษี และการลงทุน เป็นส่วนหนึ่งในการพยายามทำให้พื้นที่บริเวณชายแดนของไทยสามารถได้รับประโยชน์จากการเปิดประเทศมีการค้าเสรีมากขึ้น มีความกระตือรือร้นในภาคราชการ มีการสร้างการคมนาคมแต่นับว่าเป็นการขยับตัวที่ช้าของไทย เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านที่มีการดำเนินการในลักษณะนี้มาก่อนไทย

บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้นำเสนอข้อมูลพฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการชาวไทย พฤติกรรมการจับจ่ายของกลุ่มชาวมาเลเซียในตลาดไทย ปัญหาการค้าชายชายแดน และการเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดประชาอาเซียนของผู้ประกอบการชาวไทย ซึ่งเป็นผลการวิจัยที่ได้คำตอบตามวัตถุประสงค์การวิจัย ที่สามารถสรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ลักษณะพฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการชาวไทย

พฤติกรรมการค้าชาย พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่ เป็นธุรกิจค้าปลีก มีประเภทสินค้าที่นิยมจำหน่าย คือ เสื้อผ้า รองลงมาเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค และส่วนใหญ่ผู้ประกอบการดำเนินการค้ามานานมากกว่า 5 ปี

ภาษาที่ใช้ในการค้าชาย พบว่า ผู้ประกอบการในตลาดด่านนอกส่วนใหญ่ สามารถใช้ภาษามาเลเซียได้ รองลงมาเป็นภาษาไทย ส่วนในตลาดหาดใหญ่ ส่วนใหญ่ใช้ภาษาไทย รองลงมาเป็นภาษาจีน ภาษามาเลเซีย ตามลำดับ มีบ้างบางส่วนที่ผู้ประกอบการสามารถใช้ภาษาอังกฤษในการค้าชายด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นศักยภาพของผู้ประกอบการ ที่สามารถใช้ภาษาได้หลายภาษา

แหล่งผลิตสินค้าที่ผู้ประกอบการนำมาจำหน่าย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นสินค้าผลิตในประเทศไทย ในตลาดหาดใหญ่ มีสินค้าจำหน่ายที่มีแหล่งผลิตจากประเทศจีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และอื่นๆ ตามลำดับ ส่วนในตลาดด่านนอก มีเพียงสินค้าจากประเทศมาเลเซีย และจีน

การชำระค่าสินค้า/บริการ พบว่าในตลาดด่านนอก รับสกุลเงินริงกิต และรับทั้งสกุลเงินบาท และริงกิต ในขณะที่ตลาดหาดใหญ่ ส่วนใหญ่รับเป็นเงินบาท ส่วนวิธีการชำระ ในตลาดหาดใหญ่มีการรับชำระผ่านธนาคารและบัตรเครดิต ในขณะที่ตลาดด่านนอกรับเงินสดเท่านั้น

ลักษณะการค้าชายเปรียบเทียบบริเวณด่านศุลกากรของไทยและมาเลเซีย พบว่า รูปแบบการค้าชายของทางประเทศมาเลเซีย เป็นศูนย์การค้า Duty Free 1 แห่งในขณะที่ตลาดฝั่งประเทศไทยเป็นร้านค้า แผงลอย ไม่เป็นระเบียบ อีกทั้งร้านค้าในฝั่งไทย (ในตลาดด่านนอก) มีทั้งรูปแบบที่เจ้าของเป็นชาวมาเลเซียมาเปิดร้าน ร้านเฟรนไชส์ข้ามชาติ เช่น Mc Donald เปิด 24 ชั่วโมง ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นมีประมาณ 20 ร้าน ร้านขายทองประมาณ 10 ร้าน และโรงแรมขนาดใหญ่มากกว่า 20 แห่ง ในขณะที่บริเวณเมืองหาดใหญ่ เพิ่มรูปแบบห้างสรรพสินค้าใหญ่อีกประมาณ 10 แห่ง มีทั้งห้างสรรพสินค้าของคนท้องถิ่น ห้างสรรพสินค้าระดับประเทศ และห้างค้าปลีกข้ามชาติ ตลาดค้าส่งผลไม้ 3 แหล่งใหญ่ นอกจากนี้กลุ่มพนักงานของกิจการเหล่านี้มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

5.1.3 สรุปประเภทสินค้าและบริการที่ชาวมาเลเซียเข้าใช้บริการที่ตลาดชายแดน

พฤติกรรมการซื้อขายสินค้าในตลาดชายแดน พบว่า สินค้าที่มีการจับจ่ายซื้อหากันมาก คือ เสื้อผ้า รองลงมาเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค บริการท่องเที่ยว โดยการสั่งซื้อส่วนใหญ่เดินทางมาเลือกซื้อด้วยตนเอง ส่วนสาเหตุที่ซื้อในตลาดด่านนอก มองว่าเป็นสินค้าที่มีเฉพาะในไทย ในขณะที่ตลาดหาดใหญ่ ยังมองว่าลูกค้าซื้อเพราะเป็นสินค้าไม่เสียภาษี รองลงมาเป็นสินค้าที่มีเฉพาะในไทย ถัดไปเพราะเป็นสินค้าที่ประเทศตนห้ามจำหน่าย จึงเล็งมาซื้อที่ประเทศไทย และเมื่อจำแนกตามกลุ่มลูกค้า ตลาดหาดใหญ่ มองว่าลูกค้าส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย ส่วนตลาดด่านนอก มองว่าลูกค้าส่วนใหญ่ คือ นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย รองลงมาจึงเป็นคนในพื้นที่ ในภาพรวม นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเป็นลูกค้าในตลาดชายแดน

พฤติกรรมการขนส่งสินค้าของชาวมาเลเซียในตลาดชายแดน พบว่า ส่วนใหญ่ขนส่งสินค้าด้วยรถยนต์ รองลงมา คือ รถบรรทุก แสดงว่าเป็นการซื้อสินค้าใช้เพื่อการบริโภคมากกว่าการค้า

ภาพรวมการค้าส่วนใหญ่ในพื้นที่ด่านสะเดา จ.สงขลา เป็นการค้าปลีก และการบริการ พบว่ามีสถานบันเทิงในพื้นที่จำนวนมาก ส่วนใหญ่เป็นสถานบันเทิงกลางคืน โดยกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย ชาวมาเลเซียเชื้อสายจีน ขณะนี้ทางการไทยเริ่มมีการปรับปรุง โดยปรับภูมิทัศน์ด้านริมรั้วชายแดนเพื่อลดปัญหาการค้าสินค้าหนีภาษี และสินค้าต้องห้าม รื้อถอนร้านค้าที่ไม่เป็นระเบียบและรื้อล้างพื้นที่ของทางราชการออก ในขณะเดียวกันมีการเพิ่มสถานที่ท่องเที่ยวใหม่ ลงทุนโดยนักธุรกิจชาวมาเลเซียในพื้นที่ประเทศไทยเพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเพิ่มกลุ่มเป้าหมายเป็นกลุ่มครอบครัวพร้อมเด็ก มีเครื่องเล่นทำบรรยากาศธรรมชาติ มีสัตว์น่ารัก เช่น กระต่ายในสวน มีบริเวณที่น่าถ่ายรูปทำรูปหุ่นจำลอง เช่น หมีแพนด้า ไคโนเสาร์ ที่ได้เริ่มเปิดดำเนินการแล้วในปี 2558

ภาพรวมการค้าชายแดนในเขตพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จ.สงขลา มีกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียมาท่องเที่ยวเพื่อจับจ่ายใช้สอย โดยกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นครอบครัว มีทั้งผู้สูงอายุ เด็กวัยรุ่น มาเพื่อทานอาหาร พักผ่อน มาช่วงศุกร์ เสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ของทางมาเลเซีย ปัจจุบันนี้การเดินทางมีทั้งมาเป็นกลุ่มใหญ่ โดยรถบัสส่วนตัว และมาเป็นครอบครัว ขับรถส่วนตัวเข้ามาเอง อำเภอหาดใหญ่นอกจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวแล้ว อีกภาพหนึ่งในลักษณะของการค้าส่งหาดใหญ่เป็นตลาดค้าส่งผลไม้ พบว่า มีการค้าระหว่างไทย-มาเลเซียโดยการสั่งซื้อผลไม้สดส่งออกในตลาดค้าส่งผลไม้หาดใหญ่ และส่งออกสินค้าอาหารทะเลจากโรงงานอุตสาหกรรม และมีข้อมูลอีกส่วนพบว่า สินค้าส่งออกทั้งหมดที่เข้าไปประเทศมาเลเซีย ประมาณร้อยละ 68 ที่มาเลเซียบริโภค นอกจากนั้นเป็นสินค้าข้ามแดน โดยร้อยละ 13 ประเทศปลายทางคือสิงคโปร์ ร้อยละ 10 ประเทศปลายทางคือจีน อื่นๆ มีประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลี บราซิล ฯลฯ โดยไปลงเรือที่ทำเรือในประเทศมาเลเซีย

5.1.4 สรุปสภาพ ปัญหาการค้าขายในตลาดชายแดน

ผู้ประกอบการมีผลกระทบจากช่วงเวลาการเปิด-ปิดด่าน โดยผู้ประกอบการตลาดด่านนอกส่วนใหญ่ คิดว่า ไม่มีผลกระทบ ในขณะที่ตลาดหาดใหญ่ คิดว่ามีผลกระทบปานกลาง ทั้งนี้ผู้ประกอบการได้ให้ทัศนะช่วงเวลาในการเปิด ปิดด่าน ดังนี้ ตลาดหาดใหญ่ อยู่ในช่วงเวลา 06.00 – 23.00 น. และ 07.00 – 20.00 น. และตลาดด่านนอก ต้องการให้เปิดตลอด 24 ชั่วโมงเป็นส่วนใหญ่

นอกจากนี้ยังพบว่า ในตลาดด่านนอกมีปัญหาที่ผู้ประกอบการให้ความสนใจ กังวลใจสูงในเรื่องค่าเงินริงกิตมาเลเซียที่อ่อนค่าลง ซึ่งส่งผลให้จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงด้วย รองลงมาคือปัญหาการก่อสร้างถนนใหม่ บริเวณทางเข้าออกด่านสะเดา ซึ่งทำให้การจราจรติดขัดตามมาด้วย สำหรับตลาดในหาดใหญ่ไม่มีข้อเสนอแนะ

ภาคราชการที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และภาครัฐกิจที่รวมเป็นหอการค้า ตลอดจนผู้ประกอบการส่งออก มองถึงปัญหาการค้าชายแดนไทยกับมาเลเซีย ดังนี้

ภาคขนส่ง

ทางน้ำ พบว่า ปัญหาความลึกของน้ำที่จะทำการพัฒนาท่าเรือน้ำลึกปากบารา จังหวัดสตูล โดยทะเลบริเวณท่าเรือของทางมาเลเซียลึกกว่าทางจังหวัดสตูลมาก ส่งผลต่อขนาดของเรือพาณิชย์ที่จะเข้ามารับสินค้า สามารถเข้ามารับครั้งละจำนวนหลายพันตู้ และสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อลดค่าใช้จ่าย เช่น โกดังเก็บสินค้า เครื่องยกสินค้าลงเรือ ปริมาณสินค้าที่จะลงเรือ เส้นทางขนส่ง ต้องมีการลงทุนอีกมากจึงจะจูงใจทั้งสายการบินเรือ และผู้ส่งออกที่จะมาใช้บริการ อีกทั้งต้องแข่งกับท่าเรือที่มีความพร้อมเพราะดำเนินการมานานแล้ว ทั้งของประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์

ทางบก การขนส่งระบบราง (รถไฟ) พบว่า ระบบรางของประเทศไทยยังขาดการปรับปรุงเส้นทาง และมีเพียงรางเดียวทำให้การขนส่งล่าช้า ทั้งที่เป็นระบบการขนส่งที่สำคัญ เพราะปัจจุบันระบบรางของไทยสามารถส่งออกสินค้าเข้าประเทศมาเลเซียได้ทาง ด่านปาดังเบซาร์ โดยส่วนใหญ่ส่งถึงบัตเตอร์เวิร์ธ (Butterworth) เพื่อส่งออกต่อไปท่าเรือปีนัง ขณะที่ระบบรางของประเทศมาเลเซียได้พัฒนาเป็นระบบรางคู่ และเชื่อมโยงจนถึงรัฐยะโฮร์ เพื่อข้ามไปประเทศสิงคโปร์ ในส่วนการขนส่งทางถนน ใช้การขนส่งทางรถ พบว่า ประเทศไทยยังไม่มีทางหลวงมาตรฐานสากล ถนนที่มีหลายเลน โดยไม่มีถนนสายอื่นตัดผ่าน

ภาครัฐกิจการค้าและบริการ

ธุรกิจบริการ พบว่า ในอดีต การเข้ามาของชาวมาเลเซียที่มาเที่ยวในเมืองชายแดน อำเภอหาดใหญ่ ส่วนใหญ่เข้ามาเพื่อเที่ยวสถานบันเทิง การซื้อบริการโสเภณี แต่ปัจจุบันห้างสรรพสินค้า และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติเข้ามามีบทบาทมากขึ้น กลุ่มชาวมาเลเซียที่เข้ามาเที่ยวจึงเปลี่ยนเป็นกลุ่มครอบครัวมากขึ้น แหล่งสถานบันเทิงกลางคืน จึงค่อยๆ น้อยลง และย้ายไปตั้งบริเวณด่านชายแดน บ้านด่านนอก อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ทำให้เกิดโรงแรม สถานบันเทิง ร้านอาหารคาราโอเกะ และ

ยังคงมีการค้าประเวณี ทำให้เกิดการล่อลวงผู้หญิงมาขายบริการ ทั้งสมัครใจและบังคับ ขณะนี้ผู้หญิงที่มาขายบริการมีทั้งคนไทย และคนต่างชาติ หลากหลายเชื้อชาติ ในปัจจุบันเริ่มมีธุรกิจประเภทแหล่งพักผ่อน ถ่ายรูป เครื่องเล่นสำหรับเด็ก วัยรุ่น ที่ลงทุนโดยชาวมาเลเซียทำให้ผู้มาเที่ยวจากเดิมมีเพียงกลุ่มผู้ชาย เป็นกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มครอบครัวเข้ามามากขึ้น

ธุรกิจค้าขาย พบว่า ระบบเศรษฐกิจอ่อนไหวไปตามกระแสข่าว ความไม่สงบในพื้นที่ เนื่องจากการค้าส่วนใหญ่ แทบจะเรียกว่าขึ้นอยู่กับ การเข้ามาเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย ซึ่งนิยมซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้าตามห้างสรรพสินค้า เนื่องจากการออกแบบสินค้าของไทยมีความทันสมัย และราคาไม่แพงเมื่อเทียบกับราคาจำหน่ายในมาเลเซีย นอกจากนี้ชาวมาเลเซียนิยมเข้ามาเพื่อรับประทานอาหาร เพราะถ้าเป็นอาหารทะเล อาหารจีน ราคาไม่แพง จึงเป็นที่นิยมของชาวมาเลเซียจำนวนมาก ประเภทผลไม้สด ข้าวสาร ก็เป็นที่ชื่นชอบเพราะรสชาติดี และมีข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบ ทางกรมมาเลเซียก็จะออกข่าวเตือนไม่ให้มาเมืองไทย เมืองหาดใหญ่ก็ซบเซา ต้องจัดกิจกรรมเชิญชวนนักท่องเที่ยว ในส่วนตลาดด่านนอก อำเภอสะเดาก็คล้ายกัน โดยมีข้อดีกว่าหาดใหญ่ที่อยู่บริเวณชายแดนแค่ข้ามเขตก็ถึงแล้ว และสัญญาณโทรศัพท์มือถือของมาเลเซียยังมาถึง มาแบบไม่ต้องค้างคืนได้ และสามารถขอให้ทางด่านศุลกากรไม่ต้องประทับตราผ่านทางในพาสปอร์ตก็ได้

ภาคอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมที่สำคัญในจังหวัดสงขลามี 2 กลุ่มคืออุตสาหกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากยางพารา และอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล เนื่องจากในภาคได้มีการปลูกยางพาราจำนวนมากมาตั้งแต่ในอดีตก่อนที่จะเผยแพร่ไปยังภาคอื่นๆ ของประเทศและจังหวัดสงขลามีพื้นที่ในการปลูกยางพาราเป็นอันดับสอง รองจากสุราษฎร์ธานี สถิติปี 2552 สำนักงานส่งเสริมและพัฒนากาเกษตรเขตที่ 5 จังหวัดสงขลา และมีอุตสาหกรรมต่อเนื่องจากยางพาราเช่น โรงงานผลิตถุงมือยาง โรงงานแปรรูปไม้ยางพารา อุตสาหกรรมเฟอร์นิเจอร์ ส่วนอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเล มีโรงงานอุตสาหกรรมใหญ่หลายแห่งในเขตจังหวัดสงขลา ดังนั้นปัญหาด้านการขาดแคลนแรงงาน และแรงงานต่างชาติจึงมีอยู่เป็นประจำ ส่วนใหญ่เมื่อทำการส่งออก มักจะส่งออกทางประเทศมาเลเซีย ทางท่าเรือปีนัง เนื่องจากใกล้และประหยัดค่าใช้จ่าย กว่าที่การส่งทำเรือในประเทศไทย

ปัญหาการกีดกันการค้าที่ไม่ใช่ภาษี

การส่งออกสินค้าเกษตร ผักผลไม้ พบว่า การส่งสินค้าผ่านได้เฉพาะด่านสะเดาเพียงด่านเดียว ทำให้ผู้ส่งออกสินค้าผ่านแดนในพื้นที่อื่นไม่สามารถทำธุรกิจได้ เพราะส่วนใหญ่จะส่งออกไปประเทศสิงคโปร์ ซึ่งต้องการสินค้าเกรดดี ราคาจึงสูง และมีการทำบันทึกความเข้าใจการขนส่งสินค้านำเข้าอย่างผ่านแดนมาเลเซียไปยังประเทศสิงคโปร์

สินค้าเกษตรที่ส่งออกไปยังประเทศมาเลเซีย พบว่า เป็นสินค้านำเข้าไม่สูงมาก ตกเกรดลงมา จึงทำให้สินค้าที่เข้าประเทศมาเลเซียจึงไม่ใช่สินค้านำเข้าฟรีเหมี่ยม และมีปัญหาหากผู้นำเข้าไม่ใช่พ่อค้าชาว

มาเลเซียที่นำเข้าเป็นประจำ จะมีการกักสินค้าไว้ระยะหนึ่งทำให้สินค้าไม่สด นำเข้าไปขายไม่ได้ราคา หรือเกิดการเน่าเสีย เมื่อสอบถามพ่อค้าเหล่านั้นพบว่าปัญหาคือ ทางด้านฝั่งไทยทำการกีดกันก่อน ทาง มาเลเซียก็ทำบ้าง สาเหตุหลักคือ ในช่วงฤดูกาลผลไม้ เช่นช่วงนี้มะม่วงของทางมาเลเซียออกผลผลิตนำสู่ ตลาด ก็จะมีการกีดกันไม่ให้มะม่วงของไทยเข้าไปขายในตลาดของเขา ส่วนใหญ่สินค้าเกษตรชาว มาเลเซียต้องเข้ามาบริโภคในไทย หรือนำเข้าติดตัวไปได้เพียงเล็กน้อย

มาเลเซียกีดกันการนำเข้าข้าว เนื่องจากประเทศมาเลเซียมีหน่วยงานที่ควบคุมคือ องค์กรค้า ข้าวเปลือกและข้าวสารแห่งชาติ (BERNAS) ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจ มีมาตรการห้ามนำเข้าข้าวชั่วคราว ในช่วงที่ผลผลิตในประเทศออกสู่ตลาดค่อนข้างมาก เพื่อรักษาระดับราคาข้าวในประเทศ นอกจากนี้ทาง ไทยยังมีการกำหนดการส่งออกข้าวกับพ่อค้าที่จะค้าขายกับมาเลเซียให้เฉพาะธุรกิจที่จดทะเบียนพาณิชย์ ในจังหวัดสงขลาเท่านั้น

ปัญหาการจับกุมสินค้าลักลอบเข้าประเทศไทย

การลักลอบนำสินค้าที่ประเทศหนึ่งผิดกฎหมายแต่อีกประเทศหนึ่งไม่ผิดกฎหมาย ข้ามไป จำหน่ายหรือใช้บริโภค ปัญหาการลักลอบนำเข้าจากประเทศมาเลเซียเข้ามาในประเทศไทย ทางด่านศุลกากรจับได้บ่อยครั้ง ทั้งด้านสะเดาและด่านปาดังเบซาร์

การลักลอบทำการค้าข้ามแดนโดยหลีกเลี่ยงภาษี สินค้าไทยที่ลักลอบเข้ามาเลเซีย ข้าวสาร ผลไม้ ส่วนสินค้ามาเลเซียที่ลักลอบเข้าไทย เช่น น้ำมันปาล์ม สุรา บุหรี่ ผลไม้เมืองหนาว เนื้อวัวแช่แข็ง รถที่มีราคาสูงเข้ามาเพื่อการจำหน่ายในประเทศไทย ทางด่านศุลกากรก็สามารถจับได้ ดังจะเห็นว่าในแต่ละปีที่มีการประมูรถที่ถูกจับของทางด่านไทยจำนวนมาก รวมทั้งสินค้านิยามีเหล่านี้ บางส่วนต้อง ทำลายไม่สามารถนำมาประมูขายให้ประชาชนได้

ปัญหาการจัดการเรื่องพื้นที่ ภูมิทัศน์

บริเวณด่านสะเดา ไทยมีพื้นที่จำกัดและแออัดมาก ทำให้การตรวจปล่อยสินค้าและผู้โดยสาร ค่าเช่า และมีความไม่เป็นระเบียบ การเข้า-ออกบริเวณด่านไม่สามารถควบคุมคนได้ ในขณะที่ทางด่านบู กิตกาอุฮิตัมฝั่งมาเลเซีย รถเข้า-ออกมีระบบที่ควบคุมได้ไม่สามารถลักลอบเข้าประเทศได้เลย

การจัดฝั่งเมืองของด่านนอก พบว่ามีการรุกล้ำพื้นที่ส่วนราชการ ทำร้านค้าติดรั้วประเทศ ทำให้ มีการลักลอบนำสินค้าผิดกฎหมายได้อย่างสะดวก ตลอดแนวชายแดน

5.1.5 สรุป แนวทางแก้ไข และการเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดประชาอาเซียน

การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ผู้ประกอบการในตลาดด่านนอก และตลาดภาคใหญ่มีทัศนคติต่างกัน ที่ตลาดด่านนอก เตรียมขยายกำลังการผลิต รองลงมาเป็นการหาแหล่งทุนเพิ่มเพื่อขยายกิจการ ในขณะที่ตลาดภาคใหญ่ ควรเพิ่มการรักษาความปลอดภัย รองลงมาเป็นการเตรียมรองรับการเติบโตโดยขยาย การหาแหล่งทุนเพิ่มเพื่อขยายกิจการ

ภาคราชการที่เกี่ยวข้องกับการค้าชายแดน ส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ และภาคธุรกิจที่รวมเป็นหอการค้า ตลอดจนผู้ประกอบการส่งออก ได้ให้ข้อมูลถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดังนี้

แนวทางการแก้ไขปัญหาการค้าชายแดน

1. การคมนาคม มีการวางแผนและให้งบประมาณในการทำรถไฟรางคู่ เพื่อมาต่อกับรางรถไฟของทางประเทศมาเลเซีย และมีการตัดถนนใหม่ เพื่อเชื่อมการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจากนิคมอุตสาหกรรมในภาคใต้ มีการดำเนินงานและงบประมาณในการก่อสร้างแล้ว นอกจากนี้มีการสร้างถนนเชื่อมท่าเรือน้ำลึกฝั่งอันดามัน กับอ่าวไทย เพื่อลดเวลาในการขนส่ง ทั้งหมดนี้ยังไม่เสร็จสมบูรณ์

2. การวางผังเมือง และการรื้อถอนร้านค้าที่รุกล้ำพื้นที่ มีการจัดระเบียบเมืองบริเวณบ้านด่านนอก โดยการรื้อถอนร้านค้าริมรั้วประเทศทั้งหมดและจัดภูมิทัศน์ใหม่ เพื่อลดการลักลอบนำสินค้าผิดกฎหมายเข้าประเทศ การวางผังเมืองใหม่ยังคงมีการสร้างพื้นที่เศรษฐกิจทำให้เมื่อนำเที่ยว จับจ่ายใช้สอยได้สะดวกขึ้น

3. การปรับปรุงพื้นที่และจัดระบบในด้านสะพานไทย เพื่อให้สามารถควบคุมการข้ามแดนได้เต็มที่ ทั้งสินค้าและนักท่องเที่ยว โดยสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกและไม่ล่าช้า ตลอดจนอำนวยความสะดวกผู้มาใช้บริการที่คาดว่าจะเพิ่มมากขึ้น อยู่ระหว่างดำเนินการ ปัญหาของไทยคือการเตรียมการล่าช้า ในขณะที่ฝั่งมาเลเซียเสร็จเรียบร้อยจัดระเบียบร้านค้าและเตรียมปรับพื้นที่ขยายบริการเพื่อรองรับการผ่านแดนที่มากขึ้น ทั้งสินค้าและนักท่องเที่ยว

4. การทำความเข้าใจอย่างเป็นทางการที่ส่งผลต่อการค้าชายแดน จังหวัดสงขลา การทำบันทึกความเข้าใจ “การอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดน” ASEAN Customs Transit System : ACTS มีทั้งหมด 9 เรื่อง คือ กำหนดเส้นทางขนส่งผ่านแดนและจุดอำนวยความสะดวก กำหนดที่ทำการพรมแดน ประเภทและปริมาณของรถ ข้อกำหนดทางเทคนิคของรถ แผนประกันอุบัติเหตุทางรถภาคบังคับของอาเซียนในส่วนของความรับผิดชอบบุคคลที่สาม จุดข้ามแดนสำหรับรถไฟและสถานีชุมทาง ระบบศุลกากรผ่านแดน “ไม่อนุญาตให้ทำการขนส่งสินค้าต้องห้ามหรือสินค้าที่ถูกจำกัดผ่านดินแดนภาคีสัญญา” การจัดตั้งมาตรการเกี่ยวกับการตรวจโรคในคนและพืช และวัตถุอันตราย

5. การจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ กำหนดให้ท้องที่ตำบลสะเดา ตำบลสำนักขาม ตำบลสำนักเต๊ว และตำบลปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา เป็น “เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา” ที่เน้นอุตสาหกรรมแปรรูปเพื่อการส่งออก การขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบ โดยมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแบ่งออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะเร่งด่วน ประกอบด้วย ท่าเรือสงขลาแห่งที่ 2 ระยะยาว ประกอบด้วย ทางหลวงพิเศษภาคใหญ่ – ชายแดนไทย – มาเลเซีย, สถานีขนส่งสินค้า จ.สงขลา, รถไฟฟ้าทางคู่ขับเคลื่อนด้วยพลังงานไฟฟ้า (ภาคใหญ่-ปาดังเบซาร์), โครงการสะพานเศรษฐกิจ (Land Bridge) โดยกำหนดกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษสงขลา ได้แก่ อุตสาหกรรมการเกษตร ประมงและกิจการที่เกี่ยวข้อง, อุตสาหกรรมสิ่งทอ เครื่องนุ่งห่มและเครื่องหนัง, การผลิตเครื่องเรือน, กิจการโลจิสติกส์, นิคมหรือเขตอุตสาหกรรม และ กิจการสนับสนุนการท่องเที่ยว

5.2 อภิปรายผล

ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการชาวไทย ตลาดด่านนอกและตลาดภาคใหญ่ พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นการค้าปลีก เพศหญิงมีความสามารถในการเจรจาและคะยั้นคะยอให้เกิดการซื้อขายได้ง่ายกว่าเพศชาย นอกจากนี้ในกลุ่มของผู้ประกอบการชาวมุสลิม ไม่พบผู้ชายทำการค้าเลย เมื่อสัมภาษณ์พบว่า ผู้ชายชาวมุสลิม จะช่วยภรรยาในการนำสินค้ามาส่งเท่านั้น หน้าที่ค้าขายเป็นฝ่ายภรรยา ผู้ชายส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพทำงานในบริษัท รับราชการ ไม่ยอมทำอาชีพค้าขาย

วัตถุประสงค์แรก ศึกษาลักษณะพฤติกรรมการค้าระหว่างผู้ประกอบการชาวไทย และชาวมลายูเซีย โดยตั้งคำถามการวิจัยต้องการทราบลักษณะการค้าระหว่างผู้ประกอบการชาวไทย กับลูกค้าชาวมลายูเซียเป็นอย่างไร (การติดต่อ การชำระเงิน การขนส่ง ปัจจัยที่สนับสนุนและปัญหาทางการค้า)

1.1 การติดต่อทางธุรกิจตาม 6 ลักษณะของสุมาลี สุขदानนท์ (2547) จากข้อมูลงานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่เป็นการค้าแบบเงินสด (Cash) การซื้อขายเพื่อการบริโภค (Consumer Trade) มากกว่า การค้าแบบขายฝาก (Sale on Consignment License) การค้าแบบต่างตอบแทน (Balance Trade) การค้าแบบหักบัญชี (Counter Trade) และการค้าแบบสากล (Normal Trade) โดยลูกค้าเข้ามาเลือกซื้อสินค้าและใช้บริการด้วยตนเอง จากการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งนี้มีลูกค้าบางส่วนมาเป็นประจำ บ่อยครั้งเนื่องจากมีการติดต่อค้าขาย หรือ มีบางส่วนเข้ามาลงทุนทำธุรกิจในเมืองไทย ดังข้อมูลมีเจ้าของกิจการในตลาดด่านนอกส่วนหนึ่งเป็นชาวมลายูเซีย (ข้อมูลจากด่านสะเดา)

1.2 การชำระเงิน ส่วนใหญ่เป็นเงินสดใช้ทั้งเงินบาทและริงกิต สอดคล้องกับงานของ อาชิ คุรุสากยวงศ์ (2545) สำหรับการใช้บัตรเครดิต จะมีใช้กันในห้างสรรพสินค้า หรือกิจการขนาดใหญ่ ลูกค้าส่วนใหญ่ไม่นิยมนำมาใช้ด้วย ยกตัวอย่าง คนไทยที่เข้าไปเที่ยวประเทศมาเลเซีย จะได้รับการแจ้งเตือนไม่ให้ใช้บัตรเครดิตในประเทศมาเลเซีย เนื่องจากมีปัญหาการนำข้อมูลของบัตรไปใช้โดยกลุ่มมิจฉาชีพ

ในประเทศมาเลเซีย ดังนั้นหากใครนำบัตรเครดิตไปใช้ในประเทศมาเลเซีย เมื่อกลับเข้าประเทศไทย จะต้องคอยตรวจเช็คการใช้จ่ายว่าผิดปกติหรือไม่ และบางธนาคารแนะนำให้เปลี่ยนเป็นบัตรใบใหม่แทน

1.3 การขนส่ง ด้านที่มีเข้า-ออกของการค้ามากได้แก่ ด้านสะเดา อ.สะเดา ซึ่งติดต่อกับด่านบูกิตกาบูฮิตัม รัฐเคดาร์ และด่านปาดังเบซาร์ อ.สะเดา ติดต่อกับด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส จากการวิจัยพบว่า เป็นปัญหาในฝั่งประเทศไทย จากด่านบูกิตกาบูฮิตัม รัฐเคดาร์ ประเทศมาเลเซีย เป็นทาง High way จนถึงรัฐยะโฮร์ ติดชายแดนประเทศสิงคโปร์ ในขณะที่การขนส่งในประเทศไทย เริ่มที่ด่านสะเดา ระบบถนน ยังไม่มี High way ที่เฉพาะรถขนส่งหรือรถวิ่งทางไกล นอกจากนี้สภาพถนนที่ชำรุดมีตลอดเส้นทาง (ข้อมูลหอการค้าสงขลา) จนมีการหยอกล้อของชาวมาเลเซีย เล่ากันว่า นอนมาตลอดทางจะตื่นเมื่อเข้าเขตประเทศไทย เพราะถนนขรุขระ กระเทือนจนตื่น ส่วนด่านปาดังเบซาร์ รัฐเปอร์ลิส เชื่อมโยงการขนส่งทางบก ทั้งระบบถนน และระบบราง รถไฟ ทางประเทศมาเลเซียพัฒนาระบบรางคู่ มารอรับผู้โดยสารถึงชายแดนประเทศไทย ในขณะที่ประเทศไทยแม้แต่สถานีรถไฟ ให้ผู้โดยสารยังไม่มี อยู่ระหว่างการพัฒนาให้เป็นระบบรางคู่ (ข้อมูลจากด่านปาดังเบซาร์) สอดคล้องกับงานอาชิ คุรุสากยวงค์ (2545) ให้มีการเร่งสร้างเส้นทางเพิ่มเพื่อเชื่อมการขนส่งสินค้าให้สะดวก รวดเร็ว

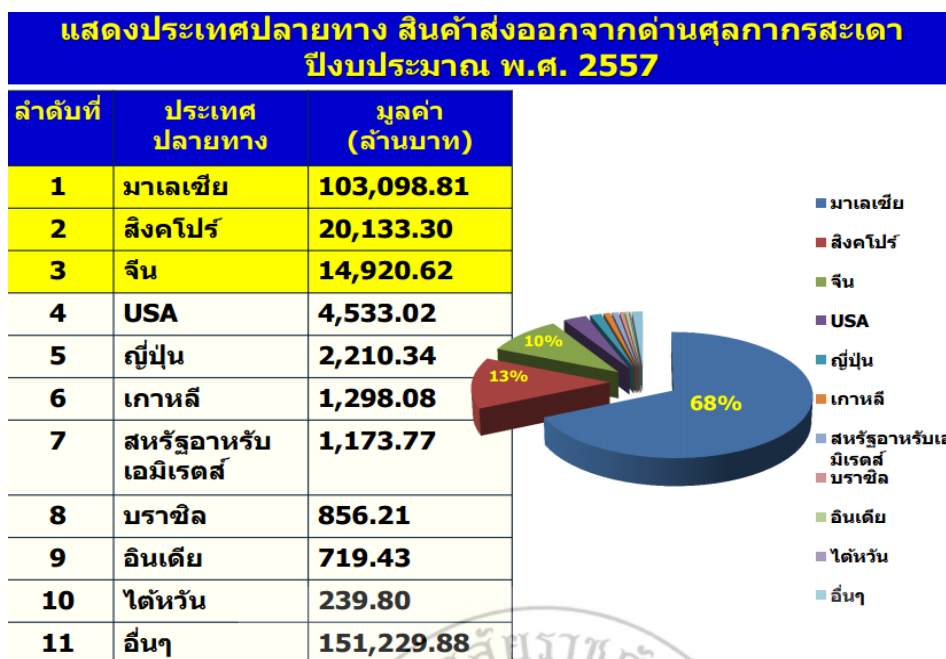
1.4 ปัจจัยที่สนับสนุนทางการค้าชายแดน ในปัจจุบันที่ตลาดสะเดา พบว่ามีนักลงทุนชาวมาเลเซีย เชื้อสายจีน มาพัฒนาที่ดินให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่ามาจากผลกระทบของการเมือง การปกครองของประเทศมาเลเซีย โดยเฉพาะนโยบายกัมบัตราที่มีการเอื้อประโยชน์ต่อชาวมาเลเซีย เชื้อสายอิสลามมากในขณะที่ชาวมาเลเซีย เชื้อสายจีน มีข้อจำกัด ดังนั้นชาวมาเลเซีย เชื้อสายจีน จึงเป็นกลุ่มนักลงทุนที่นิยมไปลงทุนในต่างประเทศมากกว่าในประเทศตนเอง แม้ขณะนี้ประเทศมาเลเซียมีนโยบาย One Malasia เพื่อให้ทุกคนเป็นหนึ่ง ไม่แยกเชื้อสายเพื่อเรียกร้องให้ชาวมาเลเซีย เชื้อสายจีนมาลงทุนในประเทศมากยิ่งขึ้น แต่ก็ประสบผลสำเร็จไม่มากเท่าที่ควร พฤติกรรมอีกอย่างที่เป็นที่น่าสังเกตในเมืองชายแดนใกล้ประเทศมาเลเซีย ตามสถานที่ทางศาสนาพุทธ ไม่ว่าจะเป็นวัด ศาลเจ้า หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีรูปลักษณะแสดงศาสนาพุทธ จะพบที่มีการบริจาคสิ่งของ ที่มีการจารึกชื่อเป็นชาวมาเลเซีย สิงคโปร์จำนวนมาก มากกว่าคนไทยในพื้นที่นั้น และพบสถานธรรมเกิดขึ้นมากมาย ระหว่างทางจากอำเภอสะเดาตลอดจนถึงในเขตอำเภอหาดใหญ่ ซึ่งล้วนแล้วแต่ออกมาในลักษณะศาลเจ้า ประเพณีจีน ประหนึ่งว่าจะมีเพื่อชดเชยสิ่งที่ชาวมาเลเซีย เชื้อสายจีนทำไม่ได้ในประเทศมาเลเซีย มาสนับสนุนให้สร้างในประเทศไทยแทน นอกจากนี้ ทรัพยากรในประเทศไทยอย่างพารา เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้มีนักลงทุนมาผลิตสินค้าสำเร็จรูปที่ใช้วัตถุดิบคือยางพารา ในจังหวัดสงขลาหลายโรงงาน เช่น โรงงานผลิตถุงมือยาง ถุงยางอนามัย เป็นต้น ข้อมูลจากนักวิชาการที่หอการค้าจังหวัดสงขลา มีนักลงทุนจากหลายประเทศที่มาทำธุรกิจในจังหวัดสงขลา ไม่เฉพาะประเทศมาเลเซีย มีทั้งประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ เป็นต้น การเปิด-ปิดด่านมีเวลากำหนด ทำให้คนที่ต้องการผ่านด่านในช่วงเวลาที่ปิดด่าน ไม่สามารถไปได้ ต้องพักแรมบริเวณเมืองใกล้ด่าน

1.5 ปัญหาทางการค้า ปัญหาระเบียบขั้นตอนการนำสินค้าข้ามแดน การคมนาคมไม่สะดวก การสื่อสารด้านภาษา ข้อจำกัดจากประเทศมาเลเซียที่ไม่อนุญาตให้รถบรรทุกสินค้าของไทย ขนส่งสินค้าในประเทศมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีปัญหาโควตาสินค้าข้ามแดนจากประเทศไทย ส่งไปประเทศสิงคโปร์ ไม่เกินปีละ 30,000 ตันโดยไม่เสียภาษี สอดคล้องกับงานของ อาธิ คุรุสาทยวงศ์ (2545) และ สุมาลี สุขदानนธ์ (2547) จากการทําวิจัยครั้งนี้ ปัญหากฎหมายที่ไม่เหมือนกัน พบว่า พี่ชกระท่อมในประเทศมาเลเซีย สามารถปลูกและมีครอบครองได้ แต่ในประเทศไทยเป็นของผิดกฎหมาย ขณะที่ประเทศไทย ไม่ผิดกฎหมายแต่ผิดกฎหมายในประเทศมาเลเซีย

วัตถุประสงค์ข้อที่สอง ศึกษาประเภทสินค้าและบริการที่ชาวมมาเลเซียเข้าใช้บริการที่เมืองชายแดน โดยตั้งคำถามวิจัยว่า ประเภทสินค้าและบริการที่ชาวมมาเลเซียเข้ามารับบริการและซื้อขายในพื้นที่ชายแดนอำเภอสะเตาะและอำเภอหาดใหญ่ มีอะไรบ้าง และส่วนใหญ่ซื้อไปเพื่อจำหน่ายต่อหรือบริโภคเอง

2.1 สินค้าและบริการที่ชาวมมาเลเซียเข้ามารับบริการและซื้อขาย จากการวิจัยพบว่า สินค้าที่เป็นที่นิยมของชาวมมาเลเซียคือ เสื้อผ้า รองลงมาเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค สอดคล้องกับงานของเก็ดถาวา บุญปรากฏ (2559) กล่าวถึงผู้บริโภคชาวมมาเลย์ ที่นิยมซื้อสินค้าประเภทเสื้อผ้า และสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันจากตลาดในประเทศไทย ส่วนใหญ่ผู้ซื้อจะเป็นผู้หญิงจะเลือกซื้อเสื้อผ้าที่นำเข้าจากไทย เพราะเสื้อผ้ามีคุณภาพดี มีรูปแบบให้เลือกหลากหลายที่สำคัญกำลังอยู่ในความนิยมของเมืองแฟชั่นอย่างกรุงเทพมหานคร ดังนั้นภาพการแต่งกายในพื้นที่บริเวณตระเข็บชายแดน จึงมีทั้งแต่งกายแบบวัฒนธรรมมุสลิม และแต่งกายตามสมัยนิยม นอกจากนี้ในงานของเก็ดถาวา มองว่าการบริโภคสินค้าเสื้อผ้าข้ามแดนของชาวมมาเลย์ เป็นการสร้างอัตลักษณ์ทางสังคมของผู้สวมใส่ โดยเมื่อสัมภาษณ์ผู้บริโภค กล่าวถึงเสื้อผ้าของไทยว่า เสื้อผ้าที่มาจากไทย เนื้อผ้าใส่ง่าย มีรูปแบบที่ทันสมัย อยากรแต่งตัวสวย ๆ ตามอย่างคนไทยดูได้อารมณ์ดี มันเท่ดี ส่วนใหญ่ใส่เสื้อผ้าที่ซื้อมาจากคนไทยแต่งให้เรียบร้อยหน่อย แค่นี้ก็หรูกว่าเพื่อน ๆ แล้วย่านแล้ว

2.2 วัตถุประสงค์การซื้อสินค้าในตลาดชายแดน ส่วนใหญ่เป็นการซื้อเพื่อการบริโภคเอง ในกลุ่มที่ติดต่อซื้อเพื่อเพื่อการจำหน่ายต่อ มักจะติดต่อการค้ากันมานานพอสมควร มีการค้าส่งออกกันเป็นประจำ สินค้าที่ส่งออกที่ผ่านด่านสะเตาะในปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 มีปลายทางที่ประเทศมาเลเซีย คิดเป็นร้อยละ 68 รองลงมา ประเทศสิงคโปร์ ร้อยละ 13 ดังรูปที่ 5.1 แสดงปลายทางสินค้าส่งออกจากด่านศุลกากรสะเตาะ

รูปที่ 5.1 ประเทศปลายทาง สินค้าส่งออกจากด้านศุลกากรสะเดา

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่สาม ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขอุปสรรคการค้าชายแดน ไทย-มาเลเซีย โดยมีคำถามวิจัยข้อสุดท้าย คือ หน่วยงานที่ส่งเสริมการค้าในจังหวัดสงขลา (ด้านศุลกากร หอการค้าจังหวัด) มีบทบาทส่งเสริม หรือมีแนวทางการสนับสนุนการค้าอย่างไร

3.1 ปัญหาที่สำคัญทางการค้าชายแดน ไทย-มาเลเซีย คือ การขนส่ง การกีดกันทางการค้า จากงานวิจัยปี 2545 ปัญหายังคงเหมือนเดิม การเปิด-ปิดด่านชายแดนมีผลกระทบต่อพัฒนาธุรกิจการค้าชายแดน การชำระค่าสินค้านำเข้าใช้เงินบาทและเงินริงกิต ชำระโดยเงินสด มีวิธีอื่นเล็กน้อย แหล่งที่มาของสินค้าส่วนใหญ่ซื้อขามาจากประเทศไทย ดังนั้นบทบาทของหน่วยงานต่างๆ ที่ส่งเสริมการค้าที่สำคัญได้แก่ หน่วยงานที่ส่งเสริมการค้าในจังหวัดสงขลา ในเบื้องต้นคาดว่าจะศึกษาด้านศุลกากรในฐานะตัวแทนภาครัฐ และหอการค้าจังหวัด ในฐานะตัวแทนภาคเอกชน แต่เมื่อเริ่มดำเนินการศึกษาก็พบว่า มีหน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาสนับสนุนการค้าระหว่างประเทศหลายหน่วยงาน เช่น กรมการค้า กระทรวงพาณิชย์, กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ เป็นต้น ผู้วิจัยจึงขยายการสัมภาษณ์ พบว่า

หน่วยงานภาครัฐ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ มีหลายหน่วยงานเป้าหมายคือ การสนับสนุนให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ โดยเน้นการส่งเสริมการส่งออกของประเทศไทย และดึงดูดการลงทุนให้เกิดตามบริเวณเขตเศรษฐกิจพิเศษ หน่วยงานที่เด่น ๆ ได้แก่

1. กรมส่งเสริมการส่งออก กระทรวงพาณิชย์ มีการให้ข้อมูลสินค้า สภาพการณ์ในต่างประเทศ มีการวิเคราะห์โอกาสในการส่งออก ทั้งนี้ผู้ที่ต้องการส่งออกควรติดต่อกับหน่วยงาน หรือเข้าไปขอการสนับสนุน จะมีการจัดอบรมและเข้าไปพัฒนารูปแบบหรือทำงานร่วมกับธุรกิจเพื่อให้ธุรกิจสามารถ

ส่งออกได้ และยังมีการจัด Trade Matching ให้ผู้ผลิตสินค้าพบกับกลุ่มนำเข้าจากประเทศมาเลเซีย ในช่วงเก็บข้อมูลมีการจัดขึ้นที่ โรงแรมในอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีสินค้าOTOP, SMEs และผู้รวบรวมสินค้าเพื่อการส่งออก มาจากหลายที่ในประเทศไทย กรุงเทพฯ นครศรีธรรมราช สงขลา เชียงใหม่ นราธิวาส ทางกลุ่มผู้นำเข้าจากประเทศมาเลเซีย มีประมาณ 100 – 200 คน ที่ทางกรมส่งเสริมการส่งออกเชิญเข้ามา จากการเข้าไปสังเกตการณ์ หลายกิจการต้องอาศัยล่ามแปลภาษา การพูดคุยเพื่อการอธิบายความเป็นจุดเริ่มทำความรู้จักระหว่างธุรกิจของไทยกับมาเลเซียในหลาย ๆ ผลิตภัณฑ์ บางผลิตภัณฑ์เองในประเทศไทยก็ยังไม่เป็นที่รู้จักนัก

2. BOI และหน่วยงานพิเศษต่างๆ ที่เข้ามามีส่วนดูแลเขตเศรษฐกิจพิเศษในเขตอำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา มีมาตรการต่าง ๆ มาจากส่วนกลาง คู่มือจะทำเหมือนกันทั้งประเทศ ในเขตจังหวัดสงขลา มีการตื่นตัวของทางจังหวัด เรียกส่วนราชการมาประชุมเพื่อชี้แจงว่าจะมีแผนการดำเนินงานอย่างไรบ้าง การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมท่าเรือน้ำลึกสงขลา สตูล การมีเส้นทางมอเตอร์เวย์จากนิคมอุตสาหกรรมไปด่านสะเดา มีเส้นทางรถไฟรางคู่จากหาดใหญ่ไปเชื่อมต่อกับรถไฟของทางกรมมาเลเซีย ที่สร้างมารอไว้ที่ด่านปาดังเบซาร์ เข้าไปสังเกตการณ์ไม่เห็นความชัดเจนว่าจะมีธุรกิจอะไรเกิดขึ้นบ้าง มุ่งเรื่องโลจิสติกส์ เส้นทาง และแหล่งรวบรวมสินค้าเพื่อการส่งออก ในส่วนที่จะทำให้คนในพื้นที่ได้ประโยชน์ มีการเรียกร้องให้พัฒนาคนในพื้นที่ให้มีศักยภาพเพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่จะเกิดในพื้นที่ คล้าย “ไถ่กับไข่ จะให้เกิดอะไรก่อนดี” จะเอาคนประเภทใดถ้าไม่เห็นงาน ยังไม่มีบริษัทรองรับ หรือจะให้บริษัทก่อนช่วงไม่มีคนก็สร้างเอง ใครก็ไม่อยากเข้ามาลงทุน อุตสาหกรรมที่ส่งเสริมก็เป็นภาพรวมของทั้งประเทศ ดังนั้นมีแนวโน้มสร้างที่ท่องเที่ยว ไม่เป็นอุตสาหกรรมผลิตอีก เพราะไม่มีความชัดเจนจะไปแนวไหน รัฐเอานโยบายกลาง ทำแบบเดียวกันเกือบทุกที่ ถ้าคนในพื้นที่ไม่เข้มแข็ง ผู้ว่าราชการจังหวัดเปลี่ยนบ่อยไม่นิ่ง ทำยาก ตอนนี้พื้นที่ชายแดนไทย มาเลเซีย คนที่พื้นที่เขาบอกว่า เป็นกิจการของชาวมาเลเซียหมดแล้ว

3. ด้านศุลกากร มีกิจกรรมเชื่อมสัมพันธ์มิตรระหว่างเจ้าหน้าที่ไทยกับมาเลเซียบ้าง เมื่อไทยมีการทำความสะอาดบ้านเมืองโดยการรื้อถอนอาคาร สถานที่ที่รุกล้ำพื้นที่สาธารณะ บริเวณเขตแดนไทยกับมาเลเซีย จึงได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทางการมาเลเซีย ปรับปรุงภูมิทัศน์ใหม่บริเวณด่านชายแดนไทย-มาเลเซีย เกิดความเข้มงวดการผ่านเข้าออกด่านมากขึ้น เพื่อป้องกันการลักลอบเข้าเมืองระหว่างประเทศของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ การเป็นประชาคมอาเซียน ASEAN ที่รู้กันว่าจะไม่มีการเก็บภาษีนำเข้า หรือ ยกเลิกภาษีศุลกากร แต่ในความเป็นจริงยังมีภาษีสรรพสามิต ภาษีมูลค่าเพิ่ม หรือภาษีอื่นๆ เพื่อให้เท่าเทียมกับสินค้าที่ผลิตในประเทศ ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องง่ายอย่างที่คาด การกีดกันทางการค้า ที่มีใช้ภาษี (Non-Tariff Barrier) ยังคงมี ในมาตรการป้องกันโรคแมลง พืชและสัตว์ต้องห้ามยังคงมีเหมือนเดิม เรียกว่าเกือบทุกอย่างใกล้เคียงกับเมื่อก่อนจะเป็นประชาคมอาเซียน และเพราะการเปิดประเทศ ทำให้เจ้าหน้าที่เข้มงวดกว่าเดิม นำกฎระเบียบมาบังคับใช้ ยังคงต้องติดตามต่ออีกระยะหนึ่ง

4. กรมการค้า กระทรวงพาณิชย์ เข้าไปสัมภาษณ์พบประเด็นด้านการค้าข้าวสารกับประเทศมาเลเซีย ที่ปัญหาเกิดจากกฎ ระเบียบของไทย คือบริษัทที่จะส่งออกข้าวสารไปมาเลเซียได้ต้องเป็นบริษัทที่จดทะเบียนเฉพาะในจังหวัดสงขลา ทำให้บริษัทที่เคยส่งข้าวสารในเขตจังหวัดชายแดนใต้ เช่น ยะลา นราธิวาส ที่เคยส่งออกข้าวสารก็ส่งไม่ได้ แก้ปัญหาโดยการมาจดทะเบียนบริษัทที่สงขลา และส่งออกผ่านด่านสะเดาที่สงขลาแทน

จากประเด็นนี้จึงมีผลทำให้การค้าส่งออก ส่วนใหญ่จึงมีมูลค่าสูงที่ด่านสะเดา จังหวัดสงขลา และเนื่องจากด่านบูกิตกาฮูฮิตัม รัฐเคดาห์ เชื่อมโยงกับถนนไฮเวย์ ที่ไปถึงรัฐยะโฮร์ ชายแดนประเทศสิงคโปร์ และระหว่างทางก็เชื่อมโยงเข้าท่าเรือปีนัง (Penang Port) ที่ไทยส่งสินค้ามาใช้บริการปีละมากกว่า 3 แสนล้านตันต่อปี (TEUs) ทางด่านบูกิตกาฮูฮิตัม จึงถูกกำหนดเป็นด่านเดียวที่จะขอใช้สิทธิที่ประชาคมอาเซียนกำหนด ขอยกเว้นภาษีนำเข้า-ส่งออก หรือข้ามแดนในกลุ่ม AEC ที่ส่งเสริมการลงทุน การประกอบอาชีพ ต้องผ่านเฉพาะด่านนี้เท่านั้น ส่วนด่านอื่น ๆ ยังคงปฏิบัติเหมือนเดิม

5. หอการค้าจังหวัดสงขลา จัดเป็นหน่วยงานเอกชน ที่จัดตั้งโดยการรวมตัวของนักธุรกิจชาวไทยในจังหวัดสงขลา มีบทบาทส่งเสริมการค้า การลงทุนในจังหวัดสงขลา โดยเป็นแหล่งที่ประสานงานทางกาค้าระหว่างผู้ประกอบการค้ากับทางราชการ รวบรวมสถิติเผยแพร่ข่าวสารการค้าวิจัยเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจส่งเสริมการท่องเที่ยว การรับรองแหล่งกำเนิดสินค้า การวางมาตรฐานแห่งคุณภาพของสินค้า การตรวจสอบมาตรฐานสินค้า นอกจากนี้มีการจัดตั้งสมาคมกลุ่มธุรกิจต่างๆ เช่น การท่องเที่ยว การโรงแรม เป็นต้น ประสานงานให้เกิดการเจรจาการค้าระหว่างประเทศ แนวโน้มการเจรจากับประเทศมาเลเซียยังไม่ค่อยได้ผล เพราะเมื่อเจรจาจะมีการปฏิบัติในฝ่ายมาเลเซียในขณะที่ทางไทยขึ้นอยู่กับหน่วยงานราชการที่จะให้ความสำคัญ จัดงบประมาณสนับสนุน ดังการเจรจาสร้างทางเชื่อมการค้า ทางรถไฟรางคู่ หรือ การสร้างถนนมอเตอร์เวย์ เป็นต้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการค้าชายแดนไทย-มาเลเซียในจังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างยั่งยืน การสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก การคมนาคม การสร้างนิคมอุตสาหกรรม หรือ แหล่งอำนวยความสะดวกด้านโลจิสติกส์ ควรจัดทำโดยเห็นกับประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติ

2. ระบบการบริหารจัดการบริเวณด่านสะเดา ที่เป็นสายหลักทั้งการนำเข้า และส่งออกสินค้าไปสู่ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ ทำอย่างไรจึงจะผนวกด่านทั้งของไทยและมาเลเซียให้สามารถทำงานร่วมกันได้ เพื่อที่จะร่นเวลาในการข้ามแดน ไม่ใช่ตรวจซ้ำซ้อน ประหยัดพื้นที่ในการทำงานด้วย

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติ

1. การเพิ่มทักษะด้านภาษาให้กับผู้ประกอบการบริเวณชายแดน ไม่ว่าจะเป็นตลาดค่านนอกหรือตลาดขนาดใหญ่ ในด้านภาษามลายู ภาษาจีน และภาษาอังกฤษ พบว่าทักษะด้านภาษามีผลต่อการค้าขาย และผู้ประกอบการได้บางภาษา ส่วนใหญ่ตลาดค่านนอกได้ภาษามลายู ในขณะที่ตลาดขนาดใหญ่ได้ภาษาจีน

2. การสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของที่ดี และต้องระมัดระวังเรื่องความปลอดภัย เมื่อมีข่าวความไม่ปลอดภัยจะทำให้เศรษฐกิจตกต่ำ เพราะการลดลงของนักท่องเที่ยวทันที

3. การพยายามสร้างงานให้คนในพื้นที่ เนื่องจากค่าแรงงานที่ประเทศมาเลเซียสูงกว่าไทย จึงจูงใจให้แรงงานไทยเข้าไปทำงานที่ประเทศมาเลเซียมากกว่าทำงานในเมืองไทย ขณะเดียวกันแรงงานต่างชาติก็เข้ามาทำงานในพื้นที่แทนคนไทย กอปรกับราคายางพาราที่คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ยึดเป็นรายได้หลัก มีราคาคงต่ำลง จึงเกิดการเปลี่ยนอาชีพมากขึ้น

4. ผู้ประกอบการรายย่อยที่อยู่ในตลาดชายแดน ส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่จังหวัดสงขลา แสดงถึงผลประโยชน์ การมีงานทำตกกับคนในพื้นที่ แต่ข้อมูลอีกด้านพบว่า ผู้ประกอบการชาวมาเลเซียก็เข้ามาประกอบการค้าในตลาดชายแดนไทย มาถือหุ้นส่วนบ้าง เข้ามาลงทุนบ้าง มีครอบครัวเป็นคนไทยบ้าง ดังนั้นผลประโยชน์ การค้าที่ได้ อาจมีการถ่วงโอนกลับไปประเทศมาเลเซีย ผลประโยชน์อาจไม่ตกกับพื้นที่ชายแดนไทยได้ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางปฏิบัติที่ดีในการป้องปราม ซึ่งจะสามารถทำได้หรือไม่ อาจหาแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมภายใต้บริบทของกฎหมาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาการข้ามแดนทำงานของชาวไทยและชาวมาเลเซีย

2. เมื่อมีการเปิดประเทศร่วมกันเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว ผลกระทบที่เกิดขึ้นในตลาดชายแดนไทย ทั้งตลาดค่านนอก อำเภอสะเดา และตลาดขนาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่เศรษฐกิจหลัก อยู่ที่การมาเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย

3. การปรับปรุงการทำธุรกรรมของหน่วยงานราชการไทย เมื่อเป็นประชาคมอาเซียนส่งผลด้านบวก และด้านลบต่อการนำเข้า ส่งออกของผู้ประกอบการอย่างไรบ้าง

4. การค้า การลงทุนของชาวมาเลเซียในภาคใต้ของไทย

บรรณานุกรม

- กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2558). สถานการณ์การค้าชายแดน ภาพรวมการค้าชายแดน มาเลเซียตลาดหลัก เมียนมา สปป.ลาวและกัมพูชาเป็นตลาดมาแรง. *วารสารการค้าชายแดน*, ฉบับ มกราคม-มีนาคม 2558. หน้า 8-11.
- กรมการค้าต่างประเทศ.(มปป.). ศูนย์บริการข้อมูลการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน.(ออนไลน์) สืบค้นจาก <http://bts.dft.go.th/btsc/index.php/aboutus/define/bordertrade> เมื่อ 18 มกราคม 2558.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2557). ข้อมูลการค้าไทย-มาเลเซีย. รายงานเดือน กุมภาพันธ์ 2557 สืบค้นจาก www.thaifita.com/trade/aec/tradedata_th-myfeb57.pdf เมื่อ 21 มกราคม 2558
- เก็ดถวา บุญปรากร (2559). *ผู้ค้าข้ามแดนไทย-มาเลเซีย และพื้นที่ชีวิตในตลาดป่าดงเบงชาร*. เชียงใหม่: ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ข้อมูลสารสนเทศระดับภูมิภาค (ภาคใต้) (2558). *ยางพารา Para Rubber*. สำนักงานพัฒนาการวิจัย การเกษตร (องค์การมหาชน). สืบค้นจาก <http://www.arda.or.th/kasetinfo/south/para/controller/01-09.php> เมื่อ 15 มีนาคม 2559.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (2548). การค้าชายแดนไทยกับเพื่อนบ้าน 5 ประเทศ มาเลเซีย พม่า จีนตอนใต้ ลาว และ กัมพูชา. สืบค้นจาก <http://econ.tu.ac.th/archan/rangsun/EC460/EC460 Readings/เอกสารและสิ่งตีพิมพ์ธนาคารแห่งประเทศไทย/Discussion Paper/การค้าชายแดน ไทยกับเพื่อนบ้าน ๕ ประเทศ.pdf> เมื่อ 18 กรกฎาคม 2557
- นพรัตน์ วงศ์วิทยาพาณิชย์ และคณะ (2554). *การพัฒนาตลาดการค้าชายแดนไทย กรณีศึกษาตลาดโรงเกลือ จังหวัดสระแก้ว*. ทนจากสถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- บ้านจอมยุทธ. (มปป.). เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ. สืบค้นจาก http://www.baanjomuyut.com/library_2 /extension-4/international_economics/07.html เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2558
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2553). ทฤษฎีการค้า. สืบค้นจาก [http://www.stou.ac.th /Study /Services/Sec/60340\(2\)/Trade.html](http://www.stou.ac.th /Study /Services/Sec/60340(2)/Trade.html) เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2558
- ศูนย์บริการข้อมูลการค้าชายแดนไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน กรมการค้าต่างประเทศ (2557) สถิติการค้าชายแดน และการค้าผ่านแดนของประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://bts.dft.go.th/> เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2558
- ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจธนาคารไทยพาณิชย์.(2555). *ค้าชายแดน... โอกาสใกล้ตัวที่ไม่ควรมองข้าม*. SCB Biz Circle, 3. สืบค้นจาก http://www.scbeic.com/THA/document/topic_ border _trade/ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2557

สถาบันศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2554). การค้าชายแดน: บทบาทและความสำคัญ
ต่อเศรษฐกิจไทย. สืบค้นจาก <http://www.tuhpp.net/> (18 มกราคม 2558)

ลิขเรศ ธาราศักดิ์ (2554). การค้าชายระหว่างประเทศ ไทย-มาเลเซีย. รายงานในรายวิชาการวิจัยปัญหา
เศรษฐกิจปัจจุบัน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สืบค้นจาก http://library.cmu.ac.th/faculty/econ/Exer751409/2554/Exer2554_no267 เมื่อ 18 กรกฎาคม 2557

สุมาลี สุขदानนท์. (2547). การค้าชายแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน. วารสารการขนส่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 1-14.

อาธิ ครูศากยวงศ์. (2545). การค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย. สุราษฎร์ธานี: สถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

Raymond Vernon. (1966) International Investment and International Trade in the Product
Cycle. *The Quarterly Journal of Economics*, 80 (2), 190-207.

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรายวิชา การวิจัยทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการชาวไทย ประเภทสินค้าและบริการที่ชาวมาเลเซีย เข้ามาใช้บริการในตลาดหาดใหญ่ สภาพปัญหาการค้าชายแดนไทย – มาเลเซีย บริเวณตลาดหาดใหญ่และศึกษาการใช้สกุลเงินในการแลกเปลี่ยนสินค้า คำตอบของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัย วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ โดยจะนำเสนอในภาพรวมของงานวิจัยเท่านั้น ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและสมบูรณ์จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการชาวไทยและหน่วยงานราชการ ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบตามความจริง และครบถ้วนทุกข้อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

1.เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง 3) เพศทางเลือก

2.อายุของท่าน

- 1) น้อยกว่า 30 ปี 2) 30 – 45 ปี
 3) มากกว่า 45 ปี

3.การนับถือศาสนาของท่าน

- 1) พุทธ 2) อิสลาม
 3) คริสต์ 4) อื่นๆ โปรดระบุ.....

4.ภูมิลำเนาเดิมของท่าน

- 1) ในจังหวัดสงขลา
 2) ต่างจังหวัด โปรดระบุ.....

5.ระดับการศึกษาของท่านชั้นสูงสุด

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
 2) ปริญญาตรี
 3) สูงกว่าปริญญาตรี

6.ลักษณะการทำธุรกิจ

- 1) ค้าปลีก 2) ค้าส่ง
 3) ทั้งปลีก-ส่ง 4) ธุรกิจบริการ
 5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

7.ท่านค้าขายสินค้าประเภทใด

- 1) เสื้อผ้า
 2) เครื่องอัญมณี
 3) สินค้าอุปโภคบริโภค
 4) ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง
 5) สินค้าและเครื่องมือการเกษตร
 6) อุปกรณ์ไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์
 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....

8.ท่านค้าขายสินค้านี้ตั้งกล่าวในข้อ 7 เป็นระยะเวลา

- 1) ต่ำกว่า 1 ปี 2) 1 – 2 ปี
 3) 3 – 5 ปี 4) มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

9.ภาษาที่ใช้ในการติดต่อค้าขายลูกค้าชาวต่างประเทศ(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) ไทย 2) มาเลเซีย
 3) จีน 4) อังกฤษ
 5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ลักษณะการค้าชายแดนและการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับ AEC บริเวณชายแดน**ไทย – มาเลเซีย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา**

1. ท่านคิดว่าช่วงเวลาปิด – เปิดด่านบริเวณชายแดนไทย - มาเลเซีย อ.สะเดา จ.สงขลา มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการอย่างไร

- 1) มีผลกระทบมาก 2) มีผลกระทบปานกลาง
 3) มีผลกระทบน้อย 4) ไม่มีผลกระทบ (ท่านไม่ต้องตอบข้อ 2)

2. จากคำถามในข้อที่ 1 ท่านเห็นว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมในการปิด – เปิดด่าน ควรเป็นช่วงเวลาใด

- 1) 6.00 – 23.00 น. 2) 7.00 – 20.00 น. 3) 8.00 – 20.00 น.
 4) 9.00 – 19.00 น. 5) ตลอด 24 ชั่วโมง 6) อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านคิดว่าลูกค้าที่มาซื้อสินค้าจากประเทศไทย อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา นิยมซื้อสินค้าประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) สินค้าอุปโภคบริโภค 2) เสื้อผ้า 3) เครื่องอัญมณี
 4) อุปกรณ์ไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์ 5) ท่องเที่ยว/บริการ 6) เกษตรกรรม/ประมง
 7) อุปกรณ์ก่อสร้าง/เครื่องจักรกล 8) ผลิตภัณฑ์ไม้/ปื๋ย 9) ข้าวสาร
 10) ผลไม้/ผักสด/ขนมขบเคี้ยว 11) เนื้อสัตว์ 12) เครื่องดื่ม/อาหารกระป๋อง
 13) อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ท่านเห็นว่าการค้าขายสินค้าให้กับชาวมาเลเซีย มีลักษณะอย่างไร

- 1) ลูกค้าซื้อสินค้าตามความต้องการด้วยตนเอง 2) ลูกค้าเป็นตัวแทนจากบุคคลอื่น/ผ่านตัวแทน

5. ท่านเห็นว่าบุคคลที่ซื้อสินค้าตลาด อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ส่วนใหญ่เป็นบุคคลมาจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) ชาวไทยภายในเขตอำเภอหาดใหญ่ 2) ชาวมาเลเซียที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในไทย
 3) ชาวไทยนอกเขตอำเภอหาดใหญ่ 4) นักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศมาเลเซีย

6. ท่านเห็นว่าลูกค้าประจำ(ชาวมาเลเซีย)ที่ซื้อสินค้าในตลาดหาดใหญ่ มีวิธีการสั่งซื้อสินค้ารูปแบบใด

- 1) เดินทางมาซื้อด้วยตนเอง 2) สั่งซื้อทางโทรศัพท์
 3) สั่งผ่านทางออนไลน์ 4) อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. ท่านเห็นว่าสินค้าที่ลูกค้ามาซื้อขายในตลาดหาดใหญ่ ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้า เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) สินค้ามีลักษณะจำเพาะที่มีขายตลาดหาดใหญ่เท่านั้น
 2) เป็นสินค้าที่ไม่ผ่านการเสียภาษี
 3) เป็นสินค้าที่ประเทศตนเองห้ามจำหน่ายหรือไม่สามารถซื้อหาได้อย่างถูกต้อง
 4) อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. ท่านเห็นว่าสินค้าที่ท่านนำมาขายในตลาด มีแหล่งผลิตจากประเทศใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) ไทย 2) มาเลเซีย 3) สิงคโปร์
 4) จีน 5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

9.ท่านเห็นว่าการขนส่งสินค้าของชาวมาเลเซียที่เข้ามา อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ทำการขนส่งโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) รถยนต์บรรทุก
- 2) รถจักรยานยนต์
- 3) รถยนต์
- 4) รถบัส/รถตู้
- 5) รถสามล้อพ่วง
- 6) ทางเท้า
- 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....

10.ท่านเห็นว่าสินค้าที่ซื้อขายกันใน อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ชำระค่าสินค้าด้วยเงิน สกุลใด

- 1) เงินบาท
- 2) เงินริงกิต
- 3) ทั้งเงินบาทและริงกิต
- 4) เงินสกุลอื่นๆ โปรดระบุ.....

11.ท่านเห็นว่าการชำระเงินซื้อขายสินค้าในตลาด อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ชำระโดยวิธีใด

- 1) ชำระด้วยเงินสด
- 2) ชำระโดยผ่านระบบธนาคาร/สถาบันการเงิน
- 3) ชำระโดยผ่านเช็คหรือบัตรเครดิต
- 4) ชำระด้วยวิธีอื่นๆ โปรดระบุ.....

12.ท่านมีการเตรียมความพร้อมของท่านเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้า อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ในอนาคตอย่างไร

(ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) การขยายกำลังการผลิต
- 2) การหาแหล่งทุนเพิ่มเติม เพื่อการขยายกิจการเพิ่มเติม
- 3) การรักษาความปลอดภัยให้เข้มข้นขึ้น
- 4) การขยายพื้นที่/สาขาเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตของยอดขาย
- 5) การขยายพื้นที่ขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้น
- 6) การนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการค้าขาย
- 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย (ตลาดหาดใหญ่) มีอุปสรรคอะไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเดา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก)

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรายวิชา การวิจัยทางธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการค้าของผู้ประกอบการชาวไทย ประเภทสินค้าและบริการที่ชาวมาเลเซียเข้ามาใช้บริการในตลาดด่านนอกและสภาพปัญหาการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย บริเวณตลาดด่านนอก คำตอบของท่านมีคุณค่าอย่างยิ่งต่องานวิจัย วิจัยจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับ โดยจะนำเสนอในภาพรวมของงานวิจัยเท่านั้น ข้อมูลที่ตรงกับความเป็นจริงและสมบูรณ์จะยังประโยชน์ต่อผู้ประกอบการชาวไทยและหน่วยงานราชการ ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านตอบตามความจริงและครบถ้วนทุกข้อ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป

1.เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง 3) เพศทางเลือก

2.อายุของท่าน

- 1) น้อยกว่า 30 ปี 2) 30-45 ปี
 3) มากกว่า 45 ปีขึ้นไป

3.การนับถือศาสนาของท่าน

- 1) พุทธ 2) อิสลาม
 3) คริสต์ 4) อื่นๆ โปรดระบุ.....

4.ภูมิลำเนาเดิมของท่าน

- 1) ในจังหวัดสงขลา
 2) ต่างจังหวัด โปรดระบุ.....

5.ระดับการศึกษาของท่านชั้นสูงสุด

- 1) ต่ำกว่าปริญญาตรี
 2) ปริญญาตรี
 3) สูงกว่าปริญญาตรี

6.ลักษณะการทำธุรกิจ

- 1) ค้าปลีก 2) ค้าส่ง
 3) ทั้งปลีก-ส่ง 4) ธุรกิจบริการ
 5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

7.ท่านค้าขายสินค้าประเภทใด

- 1) เสื้อผ้า
 2) เครื่องอัญมณี
 3) สินค้าอุปโภคบริโภค
 4) ผลิตภัณฑ์เครื่องหนัง
 5) สินค้าและเครื่องมือการเกษตร
 6) อุปกรณ์ไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์
 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....

8.ท่านค้าขายสินค้าดังกล่าวในข้อ 7 บริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย เป็นระยะเวลา

- 1) ต่ำกว่า 1 ปี 2) 1-2 ปี
 3) 3-5 ปี 4) มากกว่า 5 ปีขึ้นไป

9.ภาษาที่ใช้ในการติดต่อค้าขายระหว่างชายแดนไทย-มาเลเซีย (ตอบได้มากกว่า 1 คำถาม)

- 1) ไทย 2) มาเลเซีย
 3) จีน 4) อังกฤษ
 5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ลักษณะการค้าขายแดนและการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับAECบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย
อ.สะเตา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก)

1. ท่านคิดว่าช่วงเวลาปิด-เปิดด่านบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเตา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก) มีผลกระทบต่อผู้ประกอบการอย่างไร

☐ 1) มีผลกระทบมาก	☐ 2) มีผลกระทบปานกลาง
☐ 3) มีผลกระทบน้อย	☐ 4) ไม่มีผลกระทบ (ท่านไม่ต้องตอบข้อ2)

2. จากคำถามในข้อที่ 1 ท่านเห็นว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเปิด-ปิดด่าน ควรเป็นช่วงเวลาใด

☐ 1) 6.00-23.00 น.	☐ 2) 7.00-20.00 น.	☐ 3) 8.00-20.00 น.
☐ 4) 9.00- 19.00 น.	☐ 5) ตลอด 24 ชั่วโมง	☐ 6) อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านคิดว่าลูกค้าที่มาซื้อสินค้าจากประเทศไทยบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเตา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก) นิยมซื้อสินค้าประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ 1) สินค้าอุปโภคบริโภค	☐ 2) เสื้อผ้า	☐ 3) เครื่องอัญมณี
☐ 4) อุปกรณ์ไฟฟ้า/อิเล็กทรอนิกส์	☐ 5) ท่องเที่ยว/บริการ	☐ 6) เกษตรกรรม/ประมง
☐ 7) อุปกรณ์ก่อสร้าง/เครื่องจักรกล	☐ 8) ผลิตภัณฑ์ไม้/ปื้	☐ 9) ข้าวสาร
☐ 10) ผลไม้/ผักสด/ขนมคบเคี้ยว	☐ 11) เนื้อสัตว์	☐ 12) เครื่องดื่ม/อาหารกระป๋อง
☐ 13) อื่นๆ โปรดระบุ.....		

4. ท่านเห็นว่าการค้าขายสินค้าบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเตา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก) มีลักษณะอย่างไร

☐ 1) ลูกค้าซื้อสินค้าตามความต้องการด้วยตนเอง	☐ 2) ลูกค้าเป็นตัวแทนจากบุคคลอื่น/ผ่านตัวแทน

5. ท่านเห็นว่าบุคคลที่ซื้อสินค้าบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเตา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก) ส่วนใหญ่เป็นบุคคลมาจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ 1) ชาวไทยภายในเขตอำเภอสะเตา	☐ 2) ชาวมาเลเซียที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานในเขตอ.สะเตา
☐ 3) ชาวไทยนอกเขตอำเภอสะเตา	☐ 4) นักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศมาเลเซีย

6. ท่านเห็นว่าลูกค้าประจำ(ชาวมาเลเซีย)ที่ซื้อสินค้าในตลาดด่านนอก มีวิธีการสั่งซื้อสินค้ารูปแบบใด

☐ 1) เดินทางมาซื้อด้วยตนเอง	☐ 2) สั่งซื้อทางโทรศัพท์
☐ 3) สั่งผ่านทางออนไลน์	☐ 4) อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. ท่านเห็นว่าสินค้าที่ลูกค้ามาซื้อขายบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้า เพราะเหตุใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

☐ 1) สินค้ามีลักษณะจำเพาะที่มีขายบริเวณตลาดด่านนอกเท่านั้น
☐ 2) เป็นสินค้าที่ไม่ผ่านการเสียภาษี
☐ 3) เป็นสินค้าที่ประเทศตนเองห้ามจำหน่ายหรือไม่สามารถซื้อหาได้อย่างถูกต้อง
☐ 4) อื่นๆ โปรดระบุ.....

8.ท่านเห็นว่าสินค้าที่ท่านนำเข้ามายังบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย มีแหล่งผลิตจากประเทศใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) ไทย   2) มาเลเซีย   3) สิงคโปร์
 4) จีน   5) อื่นๆ โปรดระบุ.....

9.ท่านเห็นว่าการขนส่งสินค้าของชาวมาเลเซียที่เข้ามาบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเดา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก) ทำการขนส่งโดยวิธีใด (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) รถยนต์บรรทุก   2) รถจักรยานยนต์   3) รถยนต์
 4) รถบัส/รถตู้   5) รถสามล้อพ่วง   6) ทางเท้า
 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....

10.ท่านเห็นว่าสินค้าที่ซื้อขายกันบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเดา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก) ชำระค่าสินค้าด้วยเงินสกุลใด

- 1) เงินบาท   2) เงินริงกิต   3) ทั้งบาทและริงกิต
 4) เงินสกุลอื่นๆ โปรดระบุ.....

11.ท่านเห็นว่าการชำระเงินซื้อขายสินค้าบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเดา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก) ชำระโดยวิธีใด

- 1) ชำระด้วยเงินสด   2) ชำระโดยผ่านระบบธนาคาร/สถาบันการเงิน
 3) ชำระโดยผ่านเช็คหรือบัตรเครดิต   4) ชำระด้วยวิธีอื่นๆ โปรดระบุ.....

12.ท่านมีการเตรียมความพร้อมของท่านเพื่อรองรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการค้าบริเวณชายแดนไทย-มาเลเซีย อ.สะเดา จ.สงขลา (ตลาดด่านนอก) ในอนาคตอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)

- 1) การขยายกำลังการผลิต
 2) การหาแหล่งทุนเพิ่มเติม เพื่อการขยายกิจการเพิ่มเติม
 3) การรักษาความปลอดภัยให้เข้มข้มขึ้น
 4) การขยายพื้นที่/สาขาเพิ่มขึ้น เพื่อรองรับการเติบโตของยอดขาย
 5) การขยายพื้นที่ขนส่งสินค้าเพิ่มขึ้น
 6) การนำเทคโนโลยีใหม่ๆมาใช้ในการค้าขาย
 7) อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาการค้าชายแดนไทย-มาเลเซีย (ตลาดด่านนอก) มีอุปสรรคอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ประวัติคณะผู้วิจัย

1. หัวหน้าโครงการ : นางอังคณา ธรรมสักการ (Mrs. AngkanaDhammasajjakan)
2. รหัสประจำตัวนักวิจัยแห่งชาติ : 00-085796
3. ตำแหน่งปัจจุบัน: ผู้ช่วยศาสตราจารย์
4. สถานที่ทำงาน: โปรแกรมวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อ.เมือง จ.สงขลา รหัสไปรษณีย์ 90000
โทรศัพท์ 074-325779 โทรสาร 074-321412
E-mail: dangkana@hotmail.com , angkana.th@skru.ac.th

5. ประวัติการศึกษา

- 5.1 เศรษฐศาสตรบัณฑิต (ระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2528.
- 5.2 บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (บริหารธุรกิจ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2533.

6. สาขาที่มีความชำนาญพิเศษ สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ

7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยและการทำวิจัย

7.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

หัวหน้าโครงการ

1. การศึกษาสภาพการผลิตและการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในเขตลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุงและสงขลา) -2546. ทูลสถาบันราชภัฏสงขลา.
2. ศึกษาและพัฒนาศักยภาพเพื่อการบริหารผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์จากตาลโตนด อ.สทิงพระ จ.สงขลา- 2548. ทูลโครงการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี เครือข่ายการวิจัยภาคใต้ตอนล่าง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพในการจัดการผลิต และการตลาดของสินค้าแปรรูปจากถั่วลิสง ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรคลองทรายขาว จ.พัทลุง-2550. ทูลโครงการวิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยี เครือข่ายการวิจัยภาคใต้ตอนล่าง สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ผู้ร่วมวิจัย

1. ปี้งัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมาท่องเที่ยวในเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียและสิงคโปร์-2543. ทูลสถาบันราชภัฏสงขลา.
2. สถานการณ์ความต้องการแรงงานใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ -2544. ทูลข่าวสารแรงงาน จังหวัดสงขลา.

3. การศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ปลาหวานเพื่อเป็นสินค้าชุมชนของจังหวัดสงขลา – 2550 ทน
สำนักงาน คณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
  4. โครงการการศึกษาและพัฒนาศักยภาพการบริหารผลิตภัณฑ์ชุมชนจากกล้วยนางพญา – 2550 ทน
สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
  5. โครงการประเมิน ประสิทธิภาพและประสิทธิผล: โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในขบวนองค์กร
ชุมชน. ทนสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน. ระยะเวลา พฤษภาคม 2555 – มกราคม 2556.
  6. โครงการ ระบบตลาดผักและผลไม้ไทยไปสู่ตลาดประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ภายใต้ประชาคม
อาเซียน. ทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. ระยะเวลา มิถุนายน 2555 – พฤษภาคม 2556.
8. ประสพการณ์การทำงาน 30 ปี
- 8.1 พนักงานบริษัทเอกชน 4 ปี
    - 8.1.1 พนักงาน บริษัท แสงแตรเวลเซอร์วิส จำกัด (ธุรกิจนำเข้าเที่ยว) 1 ปี
    - 8.1.2 เจ้าหน้าที่เอกสารของ บริษัท โพลีคอม จำกัด(ส่งออกผลิตภัณฑ์รองเท้า) 1 ปี
    - 8.1.3 หัวหน้างาน บริษัท ซีเกทเทคโนโลยี (ประเทศไทย) มหาชนจำกัด 2 ปี
  - 8.2 เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ 10 ปี
  - 8.3 การสอน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการ (2541 - ปัจจุบัน)
  - 8.4 การบริหาร
    - รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ (2545 – 2548)
    - รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ (2550-2552)
    - ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ (2557 -2558)
    - รองคณบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ (2558-ปัจจุบัน)

1. ผู้ร่วมโครงการ : นางสาวฝน ไชยศรี (Mrs. Saifon Chaisri)
2. รหัสประจำตัวนักวิจัยแห่งชาติ : -
3. ตำแหน่งปัจจุบัน: ผู้ช่วยศาสตราจารย์
4. สถานที่ทำงาน: โปรแกรมวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา อ.เมือง จ.สงขลา รหัสไปรษณีย์ 90000
โทรศัพท์ 074-325779 โทรสาร 074-321412
E-mail: y_saiphon@hotmail.com

5. ประวัติการศึกษา

- 8.2 รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (บริหารงานบุคคล) เกียรตินิยมอันดับ 2
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ , 2538.
- 5.2 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ , 2547.
6. สาขาที่มีความชำนาญพิเศษ สาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์
7. ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยและการทำวิจัย

7.1 งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

หัวหน้าโครงการ

1. พฤติกรรมการสูบบุหรี่ในสถานประกอบการ จังหวัดสงขลา – 2554. ทุณคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
2. ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาคิดเกมคอมพิวเตอร์ กรณีศึกษานักศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตจังหวัดสงขลา
2553. ทุณคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

ผู้ร่วมวิจัย

1. ความต้องการและการขาดแคลนแรงงานของสถานประกอบการในจังหวัดสงขลา ปี 2557
ร่วมกับสำนักงานแรงงานจังหวัดสงขลา ทุณกระทรวงแรงงาน.
2. ผลกระทบจากอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ 300 บาทต่อแรงงานในจังหวัดสงขลา ปี 2556. ร่วมกับสำนักงาน
แรงงานจังหวัดสงขลา ทุณกระทรวงแรงงาน.
3. สมรรถนะการปฏิบัติงานและความต้องการพัฒนาบุคลากร ปี 2556. ทุณคณะวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
4. สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา ปี 2554. ทุณ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
(วช.)

5. การจัดการแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการ กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตอาหารทะเล ในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ปี 2554. ทุณคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

8. ประสบการณ์การทำงาน 18 ปี

8.1 เจ้าหน้าที่บุคคล 3 กองการเจ้าหน้าที่ มหาวิทยาลัยทักษิณ 1 ปี

8.2 พนักงานบริษัทเอกชน 8 ปี

8.2.1 ผู้จัดการฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ บริษัท สยามนิสสัน จำกัด 5 ปี

8.2.2 หัวหน้าฝ่ายธุรการโรงเรียนหาดใหญ่บริหารธุรกิจนานาชาติ 3 ปี

8.3 การสอน อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (2548-ปัจจุบัน รวม 9 ปี)

8.4 การบริหาร

ประธานโปรแกรมวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ (2555 - ปัจจุบัน)

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ในโครงการวิจัย

ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	หมายเหตุ
นายกฤษา เกิดศรีพันธุ์	ค่านศุลกากรสะเตา	ส่วนราชการ
นายวรพัฒน์ เชาว์วิศิษฐ	ค่านศุลกากรปางดงเบซาร์	ส่วนราชการ
นายสัญญารักษ์ สิ้นสกุล	พาณิชย์จังหวัดสงขลา	ส่วนราชการ
นางสาวเบญญาภา รุจิ	กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ภาคใต้	ส่วนราชการ
ผศ.สมมาตร จุลิกพงษ์	หอการค้าจังหวัดสงขลา	เอกชน
ดร.มาริน สืบสุข	หอการค้าจังหวัดสงขลา	เอกชน
นายสาธิต ลีวัฒน์นะโชตินันท์	ธุรกิจโรงแรม	เอกชน
นายกำพล กัมพลานนท์วัฒน์	สมาพันธ์ธุรกิจการท่องเที่ยวสงขลา	เอกชน
	ผู้ประกอบการรายย่อยในตลาดด่านนอก 10 ราย	
	ผู้ประกอบการรายย่อยในตลาดหาดใหญ่ 10 ราย	

